

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2567 เล่มนี้เป็นปีที่ 4 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index - TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระครูนิติธรรมบัณฑิต

บรรณาธิการวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

สารบัญ

บทบรรณาธิการ	(ก)
แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	1
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE PRODUCTS OF CRAB EGG CHILI PASTE TO PROMOTE ECONOMY IN THE COMMUNITY OF BAN NA THAP, VILLAGE NO. 7, THA SALA SUB-DISTRICT, THA SALA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
ลานา วงศ์ไชยยา, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโช แชน้ำแก้ว, อุดมศักดิ์ เดโชชัย และทิพย์วรรณ จันทรา	
ป็นดิน: การปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	13
CLAY MODELING: PRODUCTION ADJUSTMENTS FOR HANDICRAFT PROFESSIONALS CASE STUDY: COMMUNITY ENTERPRISE, BAN TAO MOR POTTERY OCCUPATION GROUP. BAN TAO MO COMMUNITY, NA KHIAN SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
จิราวุธ ไร่ไพรทอง, อุดมศักดิ์ เดโชชัย, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย, พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ และชวณะ ทองนุ่น	
การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: กลุ่มพันธ์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	24
GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY: A CASE STUDY OF PATEH FABRIC PAINTING GROUP, NA SAI SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
สรวิศ คันทิ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, ปุณณดา จงละเอียด และสุชาติ มลันต์	
แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	38
GUIDELINES FOR DEVELOPING DOVE CAGE PRODUCTS TO PROMOTE THE CAREERS OF THE BAN NAI THUNG COMMUNITY, VILLAGE NO. 9, THA SALA SUB-DISTRICT, THA SALA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
เกรียงไกรย์ ร่วมสุข, ปิยะสิทธิ์ สิทธิฤทธิ์, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เมธิรา ไกรนที, พงษ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ และวิเชษฐ์ สีนประสิทธิ์กุล	
การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช	48
GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF THE HERBAL HOUSE LEARNING CENTER OF BAN KHIRIWONG, LAN SAKA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
จุฑาธิป นัสฐาน, สิริลักษณ์ ใจกระจ่าง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อนุชิต ปราบพาล และจรัญ ศรีสุข	
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	60
THE PROMOTION OF CREATIVE TOURISM AND THE CULTURE FOR COMMUNITY DEVELOPMENT BASED ON MULTICULTURISM: A CASE STUDY OF SUAN PHUENG DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE	
นิภาวรรณ เจริญลักษณ์, นริศรา กรุดนาค และวงษ์ศิริ เรืองศรี	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	72

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE PRODUCTS OF CRAB EGG CHILI PASTE TO PROMOTE ECONOMY IN THE COMMUNITY OF BAN NA THAP, VILLAGE NO. 7, THA SALA SUB-DISTRICT, THA SALA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ลานา วงศ์ไชยา¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ¹, เตโช ข่าน้ำแก้ว¹, อุดมศักดิ์ เตโชชัย¹, ทิพย์วรรณ จันทรา^{2*}
Lana Wongchaiya¹, Jittima Damrongwattana¹, Daycho Khaenamkhaew¹, Udomsak Dechochai¹, Thipwan Chantra^{2*}

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช¹

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand²

*Corresponding author E-mail: tip06941@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิตน้ำพริกไข่ปู สภาพปัญหาในการผลิตน้ำพริกไข่ปู และแนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต เครื่องมือบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 6 คน และผู้ให้ข้อมูลรอง จำนวน 6 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ขั้นตอนการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน พบว่า ในการเตรียมวัตถุดิบ และอุปกรณ์ ต้องคำนึงถึงความสะอาด อุปกรณ์ที่ใช้ วัตถุดิบที่ใช้ต้องล้างทำความสะอาดก่อนนำไปทำเป็นน้ำพริกไข่ปู เสร็จแล้วนำวัตถุดิบมาปั่นให้เข้ากัน ตั้งไฟผัดจนหอม ปูรุกรส เติมน้ำปู ผัดจนแห้ง ยกลง นำมาบรรจุในขวดแก้ว ซีลขวดด้วยพลาสติก ปิดฉลากพร้อมจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู มีทั้งการจำหน่ายแบบขายส่งและขายปลีก 2) สภาพปัญหาการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน พบว่า การผลิตน้ำพริกไข่ปูในชุมชนประสบปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอาชีพในชุมชน ปัญหาเหล่านี้ครอบคลุมตั้งแต่วัตถุดิบและอุปกรณ์ไปจนถึงการผลิต การบรรจุภัณฑ์ และการจำหน่าย และ 3) แนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน พบว่า การส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปูในชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้แก่ชุมชน แนวทางการส่งเสริมที่ครอบคลุม สามารถขยายช่องทางการจำหน่ายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มยอดขายและสร้างรายได้ ช่วยแก้ไข้ปัญหาและอุปสรรค ที่ผู้ผลิตในชุมชนประสบอยู่

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, ผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู, ส่งเสริม, เศรษฐกิจชุมชน

Abstract

The research objectives aim to study the production of crab egg chili paste, problematic conditions in the production of crab egg chili paste, and guidelines for promoting the production

of crab egg chili paste to develop careers in the community with a case study of Ban Na Thap Community, Village No. 7, Tha Sala Sub-district, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. The research used qualitative research methods. The research tools include in-depth interviews and group discussions, including interview forms, observation notes, an image recording tool, and a voice recorder. The sample was selected using purposive sampling. The key informants include six main informants and six secondary informants. The results of the research found that 1) The process of producing crab egg chili paste for career development in the community indicates the preparation of raw materials and equipment that must be considered with cleanliness. The equipment and raw materials used must be washed before being used to make crab egg chili paste. When finished, the cook must take the ingredients and blend them together, then heat and stir-fry until fragrant; after that, season, add crab eggs and stir-fry until dry, then package in a glass bottle and seal the bottle with plastic, attach the label to be ready to sell the Crab Egg Chili Paste product. There are both wholesale and retail sales. 2) Problems in the production of crab egg chili paste for career development in the community indicate that the production of crab egg chili pastes in the community faced many problems that affected career development in the community. These problems cover everything from raw materials and equipment to production, packaging, and distribution. and 3) Guidelines for promoting the production of crab egg chili paste for career development in the community indicated that promoting the production of crab egg chili paste in the community is important for career development and income generation for the community. Comprehensive promotion guidelines indicate that the ability to expand distribution channels is essential for increasing sales and generating income, which helps solve problems and obstacles that producers in the community are experiencing.

Keywords: Development Guidelines, Crab Egg Chili Paste Products, Promotion, Economy in The Community

บทนำ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้เห็นความสำคัญของฐานงานเศรษฐกิจและทุนชุมชน เนื่องจากเล็งเห็นได้ว่ามีรากฐานอันมั่นคง ที่จะทำให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงกำหนดการสนับสนุนงานดังกล่าวไว้ในพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มาตรา 7(1) ว่า “สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม” (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2563)

น้ำพริกเป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ตกทอดมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา จุดเด่นไม่ได้มีเพียงรสชาติที่จัดถูกปากคนไทย แต่ยังปรุงง่าย และนำพืชพรรณธัญญาหารในท้องถิ่นมาปรุงร่วมได้ด้วยอย่างไม่จำกัด ด้วยเหตุนี้ในแต่ละชุมชนจึงมีสูตรน้ำพริกเฉพาะของตัวเองสืบทอดตามบริบทของแต่ละพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ (MGRONLINE เอ็มจีอาร์ออนไลน์, 2565)

ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ส่วนใหญ่ติดทะเลฝั่งอ่าวไทย ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน ประกอบอาชีพประมง เพราะมีถิ่นอาศัยริบชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ได้ออกจับสัตว์น้ำทะเลเพื่อส่งขาย โดยส่วนมากจะออกจับสัตว์น้ำประเภททูนปูเป็นส่วนมาก เพราะเป็นที่ต้องการของตลาดอาหารทะเล นอกจากจะขายปูม้าสดแล้ว ยังมีการต้มแกะเนื้อขายแยกชิ้นส่วน และได้เกิดแนวคิดของชาวบ้านเพื่อเพิ่มมูลค่า และหารายได้เพิ่ม โดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู ในการผลิตน้ำพริกไข่ปูของชุมชนบ้านหน้าทับ พบว่า ยังมีกระบวนการผลิตที่ไม่ทันสมัย ใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ผลิตภัณฑ์ยังขาดคุณภาพ นอกจากนี้แล้วในบางช่วงยังขาดแคลนวัตถุดิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหน้ามรสุมไม่สามารถหาไข่ปูม้า ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญได้ และยังคงมีปัญหาในการตลาดที่ไม่สามารถขายได้มากเท่าที่ควร

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาการผลิตน้ำพริกไข่ปูในชุมชน จึงได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับขั้นตอนในการทำน้ำพริกไข่ปู ปัญหาในการทำน้ำพริกไข่ปู และแนวทางการส่งเสริมการทำน้ำพริกไข่ปู เพื่อเป็นการศึกษาพร้อมทั้งการส่งเสริมอาชีพให้แก่คนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตของวิจัย ดังนี้

1. แบบแผนของการวิจัย

การศึกษานี้ดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์

1.1 การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis)

แหล่งข้อมูล เอกสาร ตำรา วารสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน และการจัดทำกรงนกจากฐานข้อมูล TCI, ProQuest, SAGE, Springer, EBSCO และ ScienceDirect และวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมถึงเว็บไซต์ที่มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือได้

1.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้คิดค้นสูตรและผู้ผลิตน้ำพริกไข่ปู ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน ได้แก่ 1) นางสาวโสภะ เจ้หมาด (ประธานกลุ่ม) 2) นางสาวนิตดา ดาขรี (รองประธานกลุ่ม) 3) นางปิยดา ไวยฤทธิ์ (สมาชิกกลุ่ม) 4) นางอุไร หมัดดำ (สมาชิกกลุ่ม) 5) นางสุไหวบ๊ะ พิรพงศ์ (สมาชิกกลุ่ม) และ 6) นางสาวรุจิรา มะหมัด (สมาชิกกลุ่ม) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้สนับสนุนการผลิตน้ำพริกไข่ปู ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน คือ 1) นายสุธรรม โต๊ะหมาด (ผู้ใหญ่บ้าน) 2) นางสาวปารณีย์ เกลี้ยงขำ (นักพัฒนาชุมชน) 3) นายอนุชัย ใบเต้ (สมาชิกสภาตำบล อบต. ท่าศาลา หมู่ที่ 7) 4) นางสาวนุชนาฏ หนูคง (ผู้ช่วยนักวิชาการเกษตร) 5) นางราตรี ฤทธิรัตน์ (เจ้าหน้าที่

สาธารณสุข) และ 6) นางสาวอามีนะห์ หัตถประดิษฐ์ (ตัวแทนจำหน่าย)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ โดยประเด็นในการสัมภาษณ์ ในแต่ละข้อคำถามแตกต่างกันไปตามกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลหลัก แบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และผู้วิจัยได้มีการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำไปทดลองกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ไม่ใช่กลุ่มที่ทำการศึกษาริจริง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเชิงภาษาของข้อคำถามนั้น ก่อนการนำไปใช้ในขั้นตอนการสัมภาษณ์จริง

2.2 แบบบันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ มีการตอบตรงประเด็น และมีข้อเท็จจริง

2.3 เครื่องมือบันทึกภาพ เป็นการצלกล้องถ่ายรูปเป็นหลักฐานการวิจัย

2.4 เครื่องบันทึกเสียงเป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์เนื่องจากบางครั้งการบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์นั้นอาจจะไม่ทัน เครื่องบันทึกเสียงก็สามารถเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์เอกสาร มีวิธีดำเนินการ ดังนี้ 1) คัดเลือกบทความวิชาการ บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริก โดยใช้หลักเกณฑ์ตรวจสอบว่า มีความถูกต้องของเอกสาร มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นตัวแทน และมีความชัดเจนหรือไม่อย่างไร และ 2) วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารทีละเรื่อง นำข้อมูลในแต่ละประเด็นสำคัญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ความหมายและองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้การบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู

3.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเอง ควบคู่กับการสังเกต มีการตรวจสอบความตรง (Validity) ของข้อมูลโดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยศึกษาด้านแหล่งข้อมูล ด้านผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลมีผู้สังเกตการณ์มากกว่าหนึ่งคน และด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในเรื่องเดียวกันด้วยวิธีการที่หลากหลาย ที่ได้จากการจดบันทึกบทสัมภาษณ์ และจากการบันทึกเทปสัมภาษณ์

3.2.1 สัมภาษณ์ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปเป็นการสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสัมภาษณ์ การกรอกข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล อายุ การศึกษา ที่อยู่ และวันที่สัมภาษณ์

3.2.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัว เพื่อนำสู่การปรับตัวเบื้องต้นพร้อมทั้งสอบถามข้อมูล การผลิตน้ำพริกไข่ปู ปัญหาการผลิตน้ำพริกไข่ปู และแนวทางการส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปู

3.2.3 ติดต่อสื่อสารโดยผ่านทางกลุ่มผู้ผลิตน้ำพริกไข่ปู ชุมชนบ้านหน้าทับ โดยการนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล และรายละเอียดแต่ละประเด็นโดยการพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย

3.2.4 รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน บ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การเตรียมวัตถุดิบ และอุปกรณ์ ประกอบด้วย กระทะ ตะหลิว เต่าแก๊ส กะละมัง ตะกร้า และขวดแก้ว วัตถุดิบที่ใช้ในการทำน้ำพริกไข่ปู คือ พริกชี้หนู กระเทียม หอมแดง น้ำตาลมะพร้าว มะขามเปียก กะปิ และน้ำมันพืช ไข่ปูม้า ซึ่งไข่ปูม้าที่ใช้เป็นวัตถุดิบในชุมชน จากแพปูม้าที่ทำการแกะเนื้อปู และไข่ปูขาย เมื่อได้วัตถุดิบทั้งหมดมาแล้ว นำมาล้างทำความสะอาด หัวยหอมกับกระเทียมนำมาแกะเปลือกออก พริกชี้หนูเลือกส่วนที่เน่าเสียออก การเตรียมวัตถุดิบ และอุปกรณ์ต้องคำนึงถึงความสะดวก อุปกรณ์ที่ใช้ต้องทำความสะอาดทุกครั้ง วัตถุดิบที่ใช้ต้องล้างทำความสะอาดก่อนนำไปทำเป็นน้ำพริก

1.2 การผลิตน้ำพริกไข่ปู นำวัตถุดิบซึ่งเป็นส่วนผสมทั้งหมด ประกอบด้วย พริกชี้หนู หอมแดง และกระเทียม ปั่นผสมให้เข้าด้วยกัน ตัดไฟเต่าแก๊ส แล้วนำกระทะตั้งไฟ เติมน้ำมันลงไป แล้วจึงใส่ส่วนผสมน้ำพริกทั้งหมดลงไป ผัดจนหอม แล้วจึงเติมกะปิ ปรงรสด้วยน้ำตาลมะพร้าว และน้ำมะขามเปียก เติมไข่ปูม้าลงไป แล้วผัดต่อจนแห้ง ยกออกจากไฟ เทใส่ถาด กระจายให้ทั่วเพื่อให้ น้ำพริกเย็นลง

1.3 การบรรจุภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู พบว่า เมื่อผัดน้ำพริกจนแห้ง จึงตักใส่ถาดเกลี่ยให้ทั่ว แล้ววางทิ้งไว้ให้เย็น แล้วจึงนำมาบรรจุในขวดแก้ว ใช้เครื่องปิด และซีลขวดด้วยพลาสติก โดยการใช้ความร้อนในการเป่าให้พลาสติกหดผนึกกับขวด ทำให้สามารถเก็บน้ำพริกไว้ได้นานยิ่งขึ้น มีเครื่องสำหรับปิดฝาขวด เพื่อให้ได้มาตรฐานปิดฉลาก เพื่อให้ทราบถึงชนิดของน้ำพริก เบอร์โทรติดต่อสำหรับซื้อขาย

1.4 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู จะจำหน่ายโพสต์ขายตามเฟซบุ๊ก มีการจำหน่ายทั้งการขายส่ง และขายปลีกแก่ลูกค้า มีตัวแทนจำหน่ายรับออเดอร์ ทางกลุ่มจะรับออเดอร์จากลูกค้า แล้วจึงส่งให้แก่ลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นการส่งแบบขนส่ง หรือส่งให้กับลูกค้าโดยตรงแบบถึงมือลูกค้า มีการจำหน่ายโดยการโพสต์ขายตามสื่อออนไลน์ เพื่อให้ได้กลุ่มลูกค้าเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 แสดงส่วนผสมของน้ำพริก

ภาพที่ 2 แสดงการปั่นน้ำพริก

ภาพที่ 3 แสดงการใส่น้ำพริกลงในกระทะ

ภาพที่ 4 แสดงการผัดน้ำพริกให้แห้ง

ภาพที่ 5 แสดงการตักพักไว้

ภาพที่ 6 แสดงการตักน้ำพริกปูใส่ขวดบรรจุภัณฑ์แบบพลาสติก

ภาพที่ 7 แสดงผลิตภัณฑ์
น้ำพริกไชโป

ภาพที่ 8 แสดงการแช่
ผลิตภัณฑ์น้ำพริกไชโป

ภาพที่ 9 แสดงผลิตภัณฑ์
น้ำพริกไชโปสำหรับส่งให้ลูกค้า

2. สภาพปัญหาการผลิตน้ำพริกไชโปสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ปัญหาด้านวัตถุดิบ และอุปกรณ์ พบว่า ในการผลิตน้ำพริกไชโปมีบางช่วงที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น บางช่วงขาดตลาด โดยเฉพาะไชโป๊ในช่วงหน้ามรสุมจะไม่มีไชโป๊สำหรับทำน้ำพริก อุปกรณ์บางอย่างมีความเก่า ไม่มีมาตรฐาน ทำให้ไม่สามารถผลิตได้ในปริมาณมาก

2.2 ปัญหาด้านการผลิตน้ำพริกไชโป พบว่า ปัญญาในขั้นตอนของการผลิต อาจมีปัญหาเกี่ยวกับอัตราส่วนผสมที่อาจมีข้อผิดพลาดบ้าง คุณภาพของวัตถุดิบมีความแตกต่างไปจากของเดิม เช่น กะปิ ที่บางครั้งอาจมีรสชาติที่ผิดแปลกไปจากเดิม การใช้ไฟที่แรงเกินไป ทำให้น้ำพริกไหม้ การผลิตเมื่อได้น้ำพริกไชโปเรียบร้อยแล้ว จะต้องบรรจุใส่ขวด และเก็บไว้ในที่เย็น เพื่อป้องกันการเน่าเสียของน้ำพริก เนื่องจากทางกลุ่มไม่ใช้วัตถุดิบเสีย

2.3 สภาพปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์น้ำพริกไชโป ปัจจุบันทางกลุ่มจะเป็นแบบขวดแก้ว ซึ่งอาจมีปัญหาในด้านการขนส่งบ้าง เพราะบางครั้งต้องส่งให้กับลูกค้าในพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านบริษัทขนส่ง อาจมีการแตกเสียหายบ้าง ในช่วงแรก ๆ นั้นบรรจุภัณฑ์ของเรจะเป็นแบบซองพลาสติกเป็นถุงซิลแบบสุญญากาศ มีปัญหาการแตกของถุงมีรอยของแหลมทิ่มแทง ทำให้เกิดการรั่วซึมของน้ำพริก และทำให้น้ำพริกเสียหาย

2.4 สภาพปัญหาด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำพริกไชโป พบว่า ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำพริกไชโปของกลุ่มในช่วงแรก ๆ นั้นจะจำหน่ายตามตลาดนัดเป็นหลัก ทำให้ประสบปัญหาขายไม่หมด ขายได้ช้า เนื่องจากมีกลุ่มลูกค้าเฉพาะในตลาดเท่านั้น เนื่องจากน้ำพริกไชโปมีราคาสูงพอสมควร ราคากระปุกละ 120 บาท ทำให้ลูกค้าบางกลุ่มไม่มีกำลังซื้อ ช่วงแรกไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ทั่วอย่างถึง เนื่องจากจำหน่ายกันภายในวงแคบ ไม่รู้จักการจำหน่ายแบบออนไลน์

3. แนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไชโปสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางส่งเสริมด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบ และอุปกรณ์ พบว่า ควรมีการจัดเก็บวัตถุดิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไชโป๊ โดยการเก็บแบบแช่แข็ง เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้ในทุกฤดูกาล มีการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสำรองบรรจุภัณฑ์ไว้พร้อมในการผลิต และการบรรจุน้ำพริก มีการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น พริกชี้หนู

3.2 แนวทางส่งเสริมด้านการผลิตน้ำพริกไชโป พบว่า การส่งเสริมกรรมวิธีการผลิต เพื่อให้น้ำพริกสามารถเก็บได้นานยิ่งขึ้น แต่จะไม่ใช้วัตถุดิบเสีย โดยการเคี่ยวน้ำพริกให้นานยิ่งขึ้น หรือเก็บแช่แข็งเพื่อยืดอายุของน้ำพริกก่อนถึงมือลูกค้า มีหน่วยงานเข้ามาช่วยส่งเสริมกรรมวิธีการผลิตให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น อุปกรณ์ในการผลิตให้มีความทันสมัย ทำให้มีการผลิตน้ำพริกได้ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการผลิตน้ำพริก มีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์การผลิต และขั้นตอนการผลิตให้มีความทันสมัย มีห้องสำหรับผลิตน้ำพริกที่สะอาด เป็นระบบปิดเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสิ่งแปลกปลอม

3.3 แนวทางการพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ พบว่า มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เมื่อพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการรั่วซึมของน้ำพริก โดยการเปลี่ยนมาใช้บรรจุภัณฑ์แบบขวดที่ปิดสนิท มีฉลากแสดงสถานที่ผลิตที่ชัดเจน มีการบ่งบอกวันที่ผลิต และวันอายุของผลิตภัณฑ์ รวมถึงส่วนผสมของวัตถุดิบที่ชัดเจน บรรจุภัณฑ์ต้องสวยงามเป็นที่ดึงดูดลูกค้า มีความสะอาดปลอดภัยจากสารเคมีเจือปน มีเบอร์โทรติดต่เพื่อให้ลูกค้าสามารถติดต่อซื้อขายได้สะดวกยิ่งขึ้น บรรจุภัณฑ์ควรมีขนาดที่หลากหลายเพื่อให้ลูกค้าได้เลือกซื้อ

3.4 แนวทางส่งเสริมด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู พบว่า มีการส่งเสริมด้านการจำหน่าย โดยการขายผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ เพจเฟซบุ๊ก ไลน์ และทางกลุ่มจะรับออเดอร์ผลิตสินค้าตามที่ลูกค้าต้องการ มีการผลิตเพื่อให้ผู้จำหน่ายนำไปจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ของตนเอง โดยการติดแบรนด์เป็นของตนเอง มีการสมัครตัวแทนจำหน่าย โดยการสต็อกสินค้า และไม่สต็อกสินค้า เมื่อตัวแทนจำหน่ายได้รับออเดอร์มาแล้ว ทางกลุ่มจะเป็นผู้ส่งให้กับลูกค้าเอง ซึ่งตัวแทนเพียงแค่ออรับกำไร

ภาพที่ 9 แสดงการจัดเก็บไข่ปูเพื่อให้มีจำหน่ายตลอดทั้งปี

ภาพที่ 10 แสดงการซื้อไข่ปูเก็บไว้

ภาพที่ 11 แสดงการจัดเก็บน้ำพริกไข่ปูไว้ในตู้แช่

ภาพที่ 12 แสดงบรรจุภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู

ภาพที่ 13 แสดงเพจน้ำพริกไข่ปูมัมมัมแม่ - ชาวละ

ภาพที่ 14 แสดงการจัดส่งผลิตภัณฑ์ให้กับตัวแทนจำหน่าย

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการอภิปรายผล ดังนี้

1. ขั้นตอนการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเตรียมวัตถุดิบ และอุปกรณ์ต้องคำนึงถึงความสะดวก อุปกรณ์ที่ใช้ต้องทำความสะอาดทุกครั้ง วัตถุดิบที่ใช้ต้องล้างทำความสะอาดก่อนนำไปทำเป็นน้ำพริก วัตถุดิบสำหรับการแปรรูปอาหาร มีการปนเปื้อนจากสิ่งสกปรก และสิ่งแปลกปลอมได้มาก เนื่องจากแหล่งผลิตวัตถุดิบ เป็นพื้นที่กว้างขวางเปิดโล่ง วัตถุดิบบางชนิดอาจได้มาจากแหล่งธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ ทะเล ป่า เขา นอกจากนี้ การผลิตและการจัดหาวัตถุดิบเพื่อนำมาแปรรูปอาหาร มีหลายขั้นตอน ตั้งแต่การหาวัตถุดิบ การรับซื้อ การรวบรวม และการขนส่ง ทำให้มีโอกาสปนเปื้อนได้ง่าย

ในทุกขั้นตอน สิ่งปนเปื้อนที่มากับวัตถุดิบ อาจเป็นได้ทั้งการปนเปื้อนทางกายภาพ เช่น สิ่งแปลกปลอมเป็นชิ้นที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ได้แก่ ดิน หิน เศษพืช แก้ว เศษโลหะ แมลง เป็นต้น การปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ และการปนเปื้อนทางเคมี ได้แก่ สารเคมีที่มีอยู่ในธรรมชาติ สารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืช ศัตรูสัตว์ ทำให้วัตถุดิบอยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมในการนำไปใช้แปรรูปและอาจนำอันตรายมาสู่ผู้บริโภคได้ (ศูนย์เครือข่ายข้อมูลอาหาร, 2555) การผลิตน้ำพริกไข่มุกเป็นการนำส่วนผสมทั้งหมดมาเข้ากระบวนการทำให้แห้งโดยผ่านวิธีการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินต์จุฑา ไชยศรีษะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาทุกทั้งสำเร็จรูปแบบผง พบว่าการเปลี่ยนแปลงของอาหารเนื่องจากการอบแห้ง หรือการทำให้ผลิตภัณฑ์น้ำพริกสามารถเก็บไว้ได้นาน โดยการอบแห้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอาหารมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับธรรมชาติของอาหารและวิธีการในการแปรรูป (จินต์จุฑา ไชยศรีษะ, 2559) ทั้งนี้ การจะเก็บรักษาผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่มุกเอาไว้ได้นานและคงสภาพดี จะขึ้นอยู่กับบรรจุภัณฑ์ที่บรรจุ ว่ามีคุณภาพในการเก็บรักษามากน้อยเพียงใด

2. สภาพปัญหาการผลิตน้ำพริกไข่มุกสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัญหาด้านวัตถุดิบ และอุปกรณ์ พบว่า ในการผลิตน้ำพริกไข่มุกมีบางช่วงที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น บางช่วงขาดตลาด โดยเฉพาะไข่มุกในชวงหน้ามรสุมจะไม่มีไข่มุกสำหรับทำน้ำพริก อุปกรณ์บางอย่างมีความเก่า ไม่มีมาตรฐาน ทำให้ไม่สามารถผลิตได้ในปริมาณมาก วัตถุดิบมีราคาแพง (ศิริขวัญ หวันจิ, 2562) ปัญหาด้านการผลิตน้ำพริกไข่มุก พบว่า ปัญหาในขั้นตอนของการผลิต อาจมีปัญหาเกี่ยวกับอัตราส่วนผสมที่อาจมีข้อผิดพลาดบ้าง คุณภาพของวัตถุดิบมีความแตกต่างไปจากของเดิม เช่น กะปิ ที่บางครั้งอาจมีรสชาติที่ผิดแปลกไปจากเดิม การใช้ไฟที่แรงเกินไป ทำให้น้ำพริกไหม้ ในการผลิตนั้นเมื่อได้น้ำพริกไข่มุกเรียบร้อยแล้วจะต้องบรรจุใส่ขวด และเก็บไว้ในที่เย็น เพื่อป้องกันการเน่าเสียของน้ำพริก พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของกรองแก้ว อยู่สุข และพิมพา ศรายุทธ ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ พบว่า กิจกรรมทางด้านการผลิตในระบบทางด้านการตลาด และสินค้าหรือบริการที่ประกอบการผลิตขึ้นมาจะต้องคำนึงถึงสถานที่ประกอบการ เครื่องจักร วัตถุดิบ วิธีการผลิต การจัดเก็บรักษา การขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อย่างเหมาะสม (กรองแก้ว อยู่สุข และพิมพา ศรายุทธ, 2532) สภาพปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์น้ำพริกไข่มุก ปัจจุบันทางกลุ่มจะเป็นแบบขวดแก้ว ซึ่งอาจมีปัญหาในด้านการขนส่งบ้าง เพราะบางครั้งต้องส่งทางให้กับลูกค้าในพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านบริษัทขนส่ง อาจมีการแตกเสียหายบ้าง ในช่วงแรก ๆ นั้นบรรจุภัณฑ์ของเราจะเป็นแบบของพลาสติกเป็นถุงซีลแบบสุญญากาศ มีปัญหาการแตกของถุงมีรอยของแหลมแทง ทำให้เกิดการรั่วซึมของน้ำพริก พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง รายงานการศึกษาเพื่อดำเนินการยกระดับ และสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภายใต้กิจกรรมพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน ปัญหาบรรจุภัณฑ์ พบว่า ทางกลุ่มใช้ถุงพลาสติก PP หรือถุงร้อนสำหรับบรรจุเครื่องแกง วิธีการบรรจุจะใช้ยางรัดปิดปากถุง หรือใช้เทปใสปิดปากถุง เครื่องแกงจึงมีกลิ่นรบกวนระหว่างการขนส่ง (วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2556) อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อายุของการเก็บรักษาล้นลง ก็คือ สารที่อยู่ในบรรจุภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพร ทศนอุดม และคณะ เรื่อง การปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์น้ำพริก ที่กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญของน้ำพริก คือ อายุในการเก็บรักษา ถึงแม้จะมีระบบจัดการด้านการผลิตที่ดี (GMP) แต่อย่างไรก็ตาม การปนเปื้อนทั้งในวัตถุดิบ ที่นำมาใช้กระบวนการผลิตบางขั้นตอน และบรรจุภัณฑ์ปัจจัยเหล่านี้ ล้วนแต่ส่งผลต่ออายุรักษาของน้ำพริกทั้งสิ้น ทั้งการเสื่อมเสียทางด้านเคมี (อรรถพร ทศนอุดม และคณะ, 2552) สภาพปัญหาด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่มุก ในการจำหน่ายน้ำพริกไข่มุก ภายในตลาดนัดจะมีการแข่งขันทางตลาดค่อนข้างสูง เป็นปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากน้ำพริกไข่มุก เป็นผลิตภัณฑ์ที่คนภายในชุมชนสามารถทำมาค้าขายกันได้ โดยจะมีรสมีหรือรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละเจ้า จึงทำให้ต้องมีกลยุทธ์ในการจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จตุพร คงทอง

และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง แผนกลยุทธ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์เครื่องแกงชุมชน: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านนาขุน พบว่า แผนกลยุทธ์ ที่ใช้ก็คือ TOWS Matrix ซึ่งประกอบไปด้วย จุดแข็งคู่กับโอกาส (SO): แผนกลยุทธ์เชิงรุก จุดแข็งคู่กับอุปสรรค (ST): แผนกลยุทธ์ใช้จุดแข็งเพื่อเลี่ยงอุปสรรค จุดอ่อนคู่กับโอกาส (WO): แผนกลยุทธ์ใช้โอกาสเพื่อลดจุดอ่อน และจุดอ่อนคู่กับอุปสรรค (WT): แผนกลยุทธ์ลดจุดอ่อนเลี่ยงอุปสรรค เป็นวิธีการวางแผนกลยุทธ์หลังสิ้นสุดกระบวนการ SWOT Analysis ของ Upping & Kasorn (จตุพร คงทอง และคณะ, 2561)

3. แนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่มุสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

แนวทางส่งเสริมด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบ และอุปกรณ์ พบว่า ควรมีการจัดเก็บวัตถุดิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไข่มุ มีการเก็บแบบแช่แข็ง เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้ในทุกฤดูกาล มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ และการสำรองบรรจุภัณฑ์ไว้เพื่อพร้อมในการผลิต และการบรรจุน้ำพริก มีการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น พริกขี้หนู ส่งเสริมให้มีการปลูกพริกในท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายแก่กลุ่ม มีการทำทะเบียนภายในชุมชนเพื่อจำหน่ายทั่วไป และจำหน่ายแก่กลุ่มผลิตน้ำพริกไข่มุ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศักดิ์ชาย เพ็ชรศรีทอง ได้ศึกษาเรื่อง กล้วยฉาบบ้านหน้าเขา: แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบ เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา เกษตรกรรายย่อย บ้านหน้าเขา หมู่ที่ 3 ตำบลหน้าเขา อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ พบว่า ระบบการผลิต สถานที่การผลิตจะต้องเหมาะสมกับการทำงานการผลิตสินค้า อุปกรณ์ในการผลิตต้องมีคุณภาพผ่านมาตรฐานการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าจะต้องมีความสะอาด และปลอดภัย (ศักดิ์ชาย เพ็ชรศรีทอง และคณะ, 2563) แนวทางส่งเสริมด้านการผลิตน้ำพริกไข่มุ พบว่า ถิ่นอาศัยของชาวบ้าน ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ติดทะเลชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง จึงส่งเสริมให้มีผลิตน้ำพริกไข่มุ เพื่อเป็นการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งกรรมวิธีการผลิตน้ำพริกไข่มุก็มีขั้นตอนและวิธีการที่สอดคล้องกับการศึกษาของ พิชิต สุขเจริญพงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการวิศวกรรมการผลิต พบว่า ระบบการผลิตประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน ซึ่งได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต และกระบวนการแปลงสภาพ ผลได้เสียและส่วนย้อนกลับ และผลกระทบจากภายนอกที่เปลี่ยนแปลงโดยไม่คาดหมาย (พิชิต สุขเจริญพงศ์, 2554) แนวทางการพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ พบว่า มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เมื่อพบปัญหาเกี่ยวกับการรั่วซึมของน้ำพริก จึงมีการเปลี่ยนมาใช้บรรจุภัณฑ์แบบขวดที่ปิดสนิท มีฉลากแสดงสถานที่ผลิตที่ชัดเจน มีการบ่งบอกวันที่ผลิต วันหมดอายุของผลิตภัณฑ์ และส่วนผสมของวัตถุดิบที่ชัดเจน บรรจุภัณฑ์ต้องสวยงามเป็นที่ดึงดูดลูกค้า มีความสะอาดปลอดภัยจากสารเคมีเจือปน มีเบอร์โทรติดต่อ เพื่อให้ลูกค้าสามารถติดต่อซื้อขายได้สะดวกยิ่งขึ้น บรรจุภัณฑ์ควรมีขนาดที่หลากหลายเพื่อให้ลูกค้าได้เลือกซื้อ พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ของน้ำพริกแกง พบว่า การบรรจุ ให้บรรจุน้ำพริกแกงในภาชนะบรรจุที่สะอาด ผนึกแห้ง สามารถป้องกันการปะปนเชื้อโรคได้ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2556) แนวทางส่งเสริมด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่มุ พบว่า มีการส่งเสริมด้านการจำหน่ายโดยการขายผ่านสื่อออนไลน์ทางเพจเฟซบุ๊ก ไลน์ และทางกลุ่มจะรับออเดอร์ผลิตสินค้าตามที่ลูกค้าต้องการ มีการผลิตเพื่อให้ผู้จำหน่ายนำไปจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ของตนเอง โดยการติดแบรนด์เป็นของตนเอง มีการสมัครตัวแทนจำหน่าย โดยการสต็อกสินค้า และไม่สต็อกสินค้า เมื่อตัวแทนจำหน่ายได้รับออเดอร์มาแล้ว ทางกลุ่มจะเป็นผู้ส่งให้กับลูกค้าเอง ซึ่งตัวแทนเพียงแค่อรับกำไร พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ พงศภัค ทองสุข ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการแปรรูปสละของชุมชนบ้านโป้น หมู่ที่ 4 ตำบลอินทรี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการแปรรูปด้านการตลาด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการอบรมความรู้ด้านการขายสินค้าบนอินเทอร์เน็ต และวิธีการสร้างเว็บไซต์ให้กับผู้ประกอบการ (พงศภัค ทองสุข, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 15 แนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน

จากภาพที่ 15 แสดงให้เห็นถึงแนวทางการส่งเสริม ที่ประกอบไปด้วย 1) ด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ ได้แก่ จัดหาแหล่งวัตถุดิบไข่ปูที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม จัดอบรมให้ความรู้เกษตรกรผู้เลี้ยงปูในการเลี้ยงปูให้ได้ไข่ปูที่มีคุณภาพ และจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการผลิตน้ำพริกไข่ปู เช่น เครื่องบด เครื่องผสม เครื่องบรรจุ เป็นต้น 2) ด้านการผลิตน้ำพริกไข่ปู ได้แก่ พัฒนาสูตรน้ำพริกไข่ปูที่ได้มาตรฐานและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ผลิตน้ำพริกไข่ปูในเรื่องกระบวนการผลิตที่ถูกสุขลักษณะและได้มาตรฐาน และอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการผลิตน้ำพริกไข่ปูในปริมาณมาก 3) ด้านบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปู โดยคำนึงถึงความสะดวกในการขนส่งและการใช้งาน จัดหาแหล่งผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและราคาเหมาะสม จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ผลิตน้ำพริกไข่ปูในเรื่องการบรรจุภัณฑ์ที่ถูกต้องและได้มาตรฐาน และ 4) ด้านการจัดจำหน่าย ได้แก่ การสำรวจช่องทางการจัดจำหน่ายน้ำพริกไข่ปู ทั้งในและต่างประเทศ จัดหาตัวแทนจำหน่ายและกระจายสินค้าไปยังร้านค้าต่าง ๆ จัดทำการตลาดและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้และความต้องการของผู้บริโภค และจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายและสร้างเครือข่ายกับผู้ประกอบการรายอื่น ๆ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกไข่ปูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาในการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน ซึ่งพบว่า การจะผลิตน้ำพริกไข่ปูออกมาให้ได้ดีนั้น จำเป็นจะต้องมีการเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ ที่สะอาด ปลอดภัย ถูกหลักอนามัย มีกระบวนการทำที่ได้ผลลัพธ์รสชาติ

อร่อย และพร้อมทั้งมีบรรจุภัณฑ์ที่สามารถเก็บรักษาสินค้าไว้ได้นานยิ่งขึ้น ผลิตภัณฑ์สวย ถูกใจผู้บริโภค ทำให้การจำหน่ายขยายกว้างไปไกลได้มากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังพบปัญหาการผลิตน้ำพริกไขปูในชุมชนบ้านหน้าทับประสบปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุดิบและอุปกรณ์ วัตถุดิบมีราคาสูงและขาดตลาดในบางช่วง อุปกรณ์บางอย่างเก่าและไม่มีมาตรฐาน ด้านการผลิต อัตราส่วนส่วนผสมไม่คงที่ คุณภาพวัตถุดิบแตกต่างกัน การใช้ไฟที่แรงเกินไปทำให้ไหม้ ด้านบรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์แบบขวดแก้วอาจแตกเสียหายได้ง่าย ด้านการจำหน่าย ขายไม่หมดขายได้ช้า เนื่องจากมีกลุ่มลูกค้าเฉพาะและราคาสูง เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ไม่ทั่วถึง โดยมีแนวทางส่งเสริมด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ การรักษาเก็บวัตถุดิบโดยเฉพาะไขปูแบบแช่แข็งเพื่อใช้ได้ทุกฤดูกาล จัดเตรียมอุปกรณ์และสำรองบรรจุภัณฑ์พร้อมผลิตและบรรจุ มีการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น พริกชี้หนู ด้านการผลิตน้ำพริกไขปูส่งเสริมกรรมวิธีผลิต ให้น้ำพริกเก็บได้นานโดยไม่ใช้วัตถุกันเสีย เคี้ยวน้ำพริกนานขึ้นหรือแช่แข็งเพื่อยืดอายุ หน่วยงานช่วยส่งเสริมกรรมวิธีผลิตให้ทันสมัย ปรับเปลี่ยนอุปกรณ์และขั้นตอนการผลิตที่ทันสมัย จัดห้องผลิตน้ำพริกที่สะอาดเป็นระบบปิด ด้านบรรจุภัณฑ์ พัฒนาบรรจุภัณฑ์แก้ปัญหาการรั่วซึมโดยใช้บรรจุภัณฑ์แบบขวดปิดสนิท ติดฉลากแสดงสถานที่ผลิต วันผลิต วันหมดอายุผลิตภัณฑ์ และส่วนผสมที่ชัดเจนบนบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม ดึงดูดลูกค้า สะอาด ปลอดภัย มีเบอร์โทรติดต่อ เพื่อซื้อขายได้อย่างสะดวก บรรจุภัณฑ์มีขนาดที่หลากหลาย ด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำพริกไขปู ส่งเสริมการจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์เพจเฟซบุ๊ก ไลน์ ผลิตให้ผู้จำหน่ายนำไปจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ของตนเอง สมัครตัวแทนจำหน่ายโดยการสต็อกสินค้า และไม่สต็อกสินค้า ทางกลุ่มมีการส่งสินค้าให้ลูกค้าเมื่อตัวแทนได้รับออเดอร์ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนปลูกพืชที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำพริกไขปู เพื่อลดการพึ่งพาวัตถุดิบจากภายนอก ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ผลิตในชุมชนเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตที่ถูกสุขลักษณะ การควบคุมคุณภาพ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ควรพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับการเก็บรักษาและการขนส่งน้ำพริกไขปูเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ ขยายช่องทางการจำหน่ายน้ำพริกไขปูผ่านช่องทางออนไลน์และการร่วมงานกับผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่กว้างขึ้นและเพื่อให้สามารถผลิตและจำหน่ายน้ำพริกไขปูได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรองแก้ว อยู่สุข และพิมพา ศรายุทธ. (2532). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: ประยูรวงศ์.
- จตุพร คงทอง และคณะ. (2561). แผนกลยุทธ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์เครื่องแกงชุมชน: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านนาขุน. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 10(ฉบับพิเศษ), 36-47.
- จินต์จุฑา ไชยศรีษะ. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาทุกสำเร็จรูปแบบผง. ใน วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- พิชิต สุขเจริญพงศ์. (2554). การจัดการวิศวกรรมการผลิต. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์.
- วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2556). รายงานการศึกษาเพื่อดำเนินการยกระดับ และสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภายใต้กิจกรรมพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลำในใต้ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง. พัทลุง: วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศักดิ์ชาย เพ็ชรศรีทอง และคณะ. (2563). กลยุทธ์บ้านหน้าเขา: แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบ เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา เกษตรกรรายย่อย บ้านหน้าเขา หมู่ที่ 3 ตำบลหน้าเขา อำเภอบางขัน จังหวัดกระบี่. ใน สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- ศิริขวัญ หวันจิ. (2562). จันดีพริกแกง: แนวทางการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงในชุมชน กรณีศึกษา: ผู้ผลิตน้ำพริกแกงรายย่อยชุมชนตลาดคลองจันดี ตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศูนย์เครือข่ายข้อมูลอาหาร. (2555). การทำความสะอาดวัตถุดิบก่อนการแปรรูปอาหาร. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://shorturl.asia/qTjkl>
- สถาบันพัฒนาองค์กรกรค์ชุมชน. (2563). เศรษฐกิจฐานราก. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม 2565 จาก https://web.codi.or.th/development_project/20201125-20029/
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2556). มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ของ น้ำพริกแกง (มผช.129/2556). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวง อุตสาหกรรม.
- อรณพ ทศนอุดม และคณะ. (2552). การปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์น้ำพริก. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร, 17(2), 136-144.
- MGRONLINE เอ็มจีอาร์ออนไลน์. (2565). น้ำพริกจากบ้านนาสุ่มหานคร เสิร์ฟวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่ภูมิปัญญาร่วมสมัย. เรียกใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2566 จาก <https://mgronline.com/onlinesection/detail/9650000066980>

ปั้นดิน: การปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม
กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ
ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

CLAY MODELING: PRODUCTION ADJUSTMENTS FOR HANDICRAFT PROFESSIONALS
CASE STUDY: COMMUNITY ENTERPRISE, BAN TAO MOR POTTERY OCCUPATION
GROUP. BAN TAO MO COMMUNITY, NA KHIAN SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

จิราวดี รับไทรทอง¹, ฐิติกานต์ เอียดน้อย¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ^{1*}, อุดมศักดิ์ เดโชชัย¹,
พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์¹, ชวนะ ทองนุ่น²

Jirawadee Rabsaithong¹, Thitikan Aiadnoi¹, Jittima Damrongwattana^{1*}, Udomsak Dechochai¹,
Phongprasit Onchan¹, Chavana Thongnun²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม 2) เพื่อศึกษาการส่งเสริมการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม จำนวน 8 คน และผู้สนับสนุนและส่งเสริม จำนวน 6 คน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม พบว่า 1.1) ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่ม วัตถุดิบในการผลิต และงบประมาณ 1.2) ปัญหาด้านกระบวนการผลิต ประกอบด้วย ขั้นตอนในการเตรียมวัตถุดิบ การสร้างรูปทรงสินค้า และการตกแต่งลวดลาย และ 1.3) ปัญหาด้านผลผลิต ประกอบด้วย รูปแบบของสินค้า 2) การส่งเสริมการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม พบว่า 2.1) ด้านปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย การส่งเสริมด้านการผลิตให้กับสมาชิกในกลุ่ม การใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการผลิต และการจัดสรรงบประมาณ 2.2) ด้านกระบวนการผลิต ประกอบด้วย การจัดสรรวัตถุดิบในการผลิต การออกแบบรูปทรงสินค้าที่แปลกใหม่ และการสร้างชิ้นงานให้มีความโดดเด่น และ 2.3) ด้านที่เป็นผลผลิต ประกอบด้วย รูปแบบของสินค้าให้มีความน่าสนใจ และ 3) แนวทางการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม พบว่า 3.1) การปรับตัวด้านร่างกาย 3.2) การปรับตัวด้านจิตใจ และ 3.3) การปรับตัวด้านสังคม

คำสำคัญ: การปรับตัวด้านการผลิต, ผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม, วิสาหกิจชุมชน, กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ, ชุมชนบ้านเตาหม้อจังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

The objectives of this research study aim 1) To study the production problems of handicraft professionals, 2) To study the promotion of production adjustment among handicraft professionals, and 3) To study guidelines for production adjustment for handicraft professionals of community enterprise in Ban Tao Mor Pottery Occupation Group of Ban Tao Mo Community, Na Khian Sub-District, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province. This research uses a qualitative research method, using tools such as in-depth interviews and focus groups. The sample is from purposive sampling. Key informants include the group management committee, a total of 8 people, and supporters and promoters, a total of 6 people. This research analyzed the data with content analysis and summarized the data to make an overall summary. The results of the research found that 1) Production problems of handicraft professionals indicated: 1.1) Problems with production factors consist of group members, raw materials for production, and budgets; 1.2) Problems with the production process consist of steps in preparing raw materials for creating product shapes and pattern decoration; and 1.3) Problems of products consisted of product formats. 2) Promotion of production adjustment for handicraft professionals indicate 2.1) Production factors, which consist of production promotion for group members and using community resources for production and budget allocation; 2.2) The production process, which consists of the allocation of raw materials for production, new product shape design, and creating workpieces to be outstanding, and 2.3) The output side, which consist of interesting product formats. 3) Guidelines for production adjustment of handicraft professionals indicate 3.1) Adapting physical health aspect, 3.2) Mental health adjustment, and 3.3) Social adjustment.

Keywords: Production Adjustment, Professional Handicraft Workers, Community Enterprise, Ban Tao Mor Pottery Occupation Group, Ban Tao Mo Community of Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องปั้นดินเผาของบ้านเตาหม้อจะขึ้นรูปโดยการตีด้วยไม้ ซึ่งจะทำให้ได้เครื่องปั้นดินเผาที่อยู่ในหมวดของเครื่องปั้นดินเผาที่บดแสง ผ่านการเผาในอุณหภูมิประมาณ 900 องศาเซลเซียส เครื่องปั้นดินเผา มีลักษณะเนื้อหยาบ ดูซึมน้ำได้ดี มีสีน้ำตาลอมเหลืองหรือส้ม ซึ่งเนื้อภาชนะที่ได้จะมีความพรุนค่อนข้างมาก เป็นภาชนะที่ใช้บรรจุอาหาร ดื่มแกงหรือปรุงอาหาร (พิรพงษ์ พันธะศรี, 2561) การสร้างเครื่องปั้นดินเผาแบบร่วมสมัย เป็นการสร้างตัวแทนโดยการใชรูปรองรับงานต่าง ๆ ในการสื่อความหมายที่เป็นความคิดและการกระทำของมนุษย์ เป็นสัญญาณหรือเครื่องหมายที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาในการดำรงชีพของมนุษย์ รูปแบบของเครื่องปั้นดินเผาจะมีความแตกต่างไปตามความคิดสร้างสรรค์ และความต้องการ สิ่งเหล่านี้นำมาสู่ความรู้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากอดีต (พรณัส หารคำ, 2561) กระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาต้องอาศัยความชำนาญ และภูมิปัญญาชาวบ้านที่สั่งสมมาแต่โบราณ โดยเริ่มจากการขุดดินเหนียว นวดดิน แล้วขึ้นรูปบนแป้นหมุน จากนั้นตกแต่งลวดลาย ตกแต่งให้แข็งตัว ชัดแต่งให้เรียบร้อย และเผาในเตา

กระบวนการนี้สะท้อนถึงความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ความเชื่อ และวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเจริญด้านเทคโนโลยีของชุมชน

การปรับตัวด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในปัจจุบันมีรูปแบบและกระบวนการผลิตที่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิต จนทำให้ได้ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่และได้ปริมาณมากกว่าที่เกิดจากเครื่องมือสมัยใหม่ การตลาดของชุมชนเครื่องปั้นดินเผาก็ได้รับการแก้ไขเนื่องจากการพัฒนากระบวนการผลิต ทำให้สามารถผลิตงานเพื่อรองรับตลาดได้ ทำให้เกิดเป็นกระบวนการปรับตัวที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิปัญญาการผลิตเครื่องปั้นดินเผา โดยคำนึงถึงความต้องการซื้อของผู้บริโภคเป็นหลัก กระบวนการปรับตัวของการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในปัจจุบันมีดังนี้ การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการผลิต เช่น เตาเผาไฟฟ้า เตาเผาแก๊ส และเครื่องปั้นดินเผาอัตโนมัติ การพัฒนาเทคนิคการผลิตใหม่ ๆ เช่น การขึ้นรูปด้วยแม่พิมพ์ การหล่อ และการเคลือบสี การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด เช่น เครื่องปั้นดินเผาสำหรับตกแต่งบ้าน เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และของที่ระลึก การพัฒนาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ เช่น การขายออนไลน์ การออกงานแสดงสินค้า และการร่วมมือกับบริษัทท่องเที่ยว การปรับตัวของการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในปัจจุบันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิปัญญาการผลิตเครื่องปั้นดินเผา โดยคำนึงถึงความต้องการซื้อของผู้บริโภคเป็นหลัก ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่มีความหลากหลายมากขึ้น มีคุณภาพดีขึ้น และมีราคาที่ถูกลง นอกจากนี้ การปรับตัวดังกล่าวยังช่วยให้ชุมชนเครื่องปั้นดินเผาสามารถเพิ่มรายได้และสร้างงานให้กับชุมชนได้อีกด้วย (พรนภัส หารคำ, 2561)

คณะวิจัยในการศึกษาเรื่อง ปั้นดิน: การปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรมกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยจัดทำเพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม และศึกษาแนวทางการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรมของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

ผู้วิจัยจัดทำวิธีดำเนินการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรมวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อฯ จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรมวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อฯ จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่การสำรวจปัญหาและแนวทางการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรมกรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ โดยแบ่งข้อมูลได้ดังนี้ ข้อมูลทั่วไป

ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม ข้อมูลด้านการส่งเสริมด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม ข้อมูลด้านแนวทางการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดย ลงสำรวจพื้นที่ในชุมชน ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ควบคุมเนื้อหาได้อย่างถูกต้องโดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ กำหนดวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยในครั้งนี้ตามหัวข้อที่ได้นำมาศึกษา เก็บข้อมูลรายละเอียดในการสอบถามจากผู้ได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพงานหัตถกรรมการทำ เครื่องปั้นดินเผาโดยใช้แบบการสุ่มและความน่าจะเป็น และหาข้อมูลเพิ่มเติม ผู้ศึกษาได้รวบรวมวิเคราะห์และสรุปผลแล้วพบว่า ขาดรายละเอียดข้อมูลบางส่วนก็ได้ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตลอดของการทำวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการจัดการกลุ่ม ผู้ที่มีส่วนร่วม ในการปรับตัวด้านการผลิต และผู้ที่สนับสนุนและส่งเสริมในการปรับตัวด้านการผลิตผู้ให้ของผู้ประกอบอาชีพงาน หัตถกรรมวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ข้อมูลมาจัดกระทำกับข้อมูล เริ่มด้วยการจัดระบบ ข้อมูล แยกประเภทข้อมูลตามประเด็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและทำความเข้าใจกับความหลากหลายตลอดจน ความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา จากนั้นวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้ โดยผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลพร้อม ๆ กันไป ตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย คือ ในแต่ละครั้งหลังจากที่เก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจะบันทึกอย่างละเอียด แล้วจึงเขียนวิจัยฉบับสมบูรณ์แบบพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม อาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

1. สภาพปัญหาการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพ เครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ

1.1 ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต

สมาชิกกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ สมาชิกในกลุ่มไม่ค่อยมีเวลาว่าง ที่ตรงกัน และหาเวลารวมตัวกันได้ยาก เพราะสมาชิกบางคนมีอาชีพหลักอยู่แล้ว ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่อง สมาชิกที่มีจำนวนน้อยและมีงานล้นมือ จำนวนของสมาชิกที่มีน้อยนั้นส่งผลทำให้การผลิตของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ค่อนข้างใช้เวลาเยอะกว่าตอนที่สมาชิกมาก สมาชิกต่างก็แยกย้ายกันไปทำอาชีพหลักของตัวเอง รวมไปถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบันมีสิ่งที่เบียดเบียนความสนใจของเยาวชน และปัญหาความขัดแย้งกันเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ถ้าเราหาทางออกได้เราก็จะสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ การทำวิสาหกิจชุมชนแน่นอนว่าสมาชิกต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความสนใจที่จะเข้ามาทำงาน ในส่วนนี้ หากประสบปัญหาที่ต้องหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

วัตถุดิบในการผลิต วัตถุดิบในการผลิตตอนนี้ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้าน เตาหม้อ เกิดปัญหาเนื่องจากวัตถุดิบเริ่มหาได้ยาก ดินที่สามารถทำเครื่องปั้นดินเผามีน้อยลงทุกวัน เมื่อก่อน สามารถที่จะไปขุดดินในชุมชนหรือบริเวณแถวบ้านได้ แต่ตอนนี้ดินเริ่มลดน้อยลงจึงจำเป็นต้องซื้อดินมาจากที่อื่น เหตุเพราะพื้นที่ดินที่เราขุดดินมาทำเครื่องปั้นดินเผานั้นอยู่ในเขตหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีการนำ พื้นที่ตรงนั้นไปทำอย่างอื่นแล้ว จึงต้องซื้อดินจากที่อื่นมาทำเครื่องปั้นดินเผา

งบประมาณ หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลได้เอาพื้นที่ตรงนั้นไปทำอย่างอื่น แต่ก็มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ซึ่งทางหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มอบเงินงบประมาณ จำนวน 20,000 บาท เพื่อใช้ในการซื้อดินมาทำเครื่องปั้นดินเผาในบางครั้ง แต่ราคาของวัตถุดิบมีการเพิ่มสูงขึ้นจึงทำให้งบประมาณหรือเงินที่ใช้ซื้อวัตถุดิบไม่เพียงพอต่อความต้องการ วัตถุดิบในการซื้อน้อยกว่าเดิมเพื่อให้เพียงพอต่อเงินที่มี ดังนั้นทางวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ จะต้องมียกงบประมาณที่หมุนเวียนภายในกลุ่มวิสาหกิจอีกจำนวนหนึ่งเพื่อเก็บไว้ลงทุนในการทำเครื่องปั้นดินเผาในครั้งถัดไป

1.2 ปัญหาด้านกระบวนการผลิต

ขั้นตอนในการเตรียมวัตถุดิบ ปัญหาในขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบพบเจอน้อย เพราะได้มีการเตรียมความพร้อมเรียบร้อยแล้ว สมาชิกมีสมาธิมีสติในการทำงาน และในการทำเครื่องปั้นดินเผาตรวจสอบเช็คความพร้อม ตรวจเช็คอุปกรณ์ ว่าขาดตกบกพร่องส่วนไหน เพื่อที่จะสามารถแก้ไขได้ทัน ส่วนมากมักจะมีปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ และเป็นมานานที่ตัดสินใจได้เองโดยไม่ต้องระดมสมองระดมความคิดภายในกลุ่ม

การสร้างรูปทรงสินค้า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อไม่ค่อยเกิดปัญหาเกี่ยวกับการสร้างรูปทรงสินค้าเพราะมีรูปทรงสินค้าที่หลากหลาย มีความสร้างสรรค์ และรูปทรงสินค้านั้นมีหลายขนาดครบทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก เป็นที่นิยมและเป็นความต้องการของตลาด ซึ่งในการออกแบบสินค้าแต่ละครั้งนั้น หากมีการทำงานแบบเร่งรีบ งานก็จะมีรูปทรงที่ไม่สวย ไม่สมบูรณ์ จึงต้องมีสมาธิและมีอารมณ์รักในการทำงาน

การตกแต่งลวดลาย ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อไม่มีปัญหาด้านการตกแต่งลวดลาย เพราะในการตกแต่งนั้นคนทำมีความชำนาญพอสมควร สามารถทำงานอย่างคล่องมือ โดยที่ไม่ต้องดูต้นแบบที่เราวางไว้ เป็นลวดลายที่มีความทันสมัยแต่ยังคงความเป็นดั้งเดิมอยู่ ถือว่าเป็นลวดลายที่ประสมประสานแบบร่วมสมัยมีความละเอียด แต่ก็ขึ้นอยู่กับความชอบของแต่ละคน ดังนั้นเราต้องใช้ความใจเย็น จึงจะสามารถทำลวดลายต่าง ๆ ได้ เพราะลวดลายเป็นลวดลายที่เล็กและละเอียดอ่อน

1.3 ปัญหาด้านผลผลิต

รูปแบบของสินค้า ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ไม่ได้เกิดปัญหาด้านรูปแบบ เพราะมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ผลิตให้เข้ากับยุคสมัย รูปแบบไหนที่คนนิยมก็จะผลิตให้เยอะขึ้น รูปแบบไหนคนไม่นิยมก็จะออกแบบใหม่ให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งทางวิสาหกิจเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ก็ควรทำรูปแบบอื่น ๆ หรือเป็นจุดซื้อก็ได้เพราะถ้าหากมีแบบใหม่หรือแบบที่มีอยู่แล้วคนซื้อก็สามารถที่จะเลือกซื้อได้มากยิ่งขึ้น

2. ส่งเสริมการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ด้านปัจจัยการผลิต

การส่งเสริมด้านการผลิตให้กับสมาชิกในกลุ่ม ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ การส่งเสริมด้านการผลิตให้สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลกำไรจากการทำเครื่องปั้นดินเผา การมีสินค้าของชุมชนของตนเองและยังมีตัวแทนจำหน่ายที่ช่วยเพิ่มยอดขายรวมทั้งเป็นที่ประชาสัมพันธ์แต่โปรโมทสินค้าหัตถกรรมให้กับทางวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อทำให้เป็นที่รู้จักกัน ก็ถือว่าทำให้สินค้านั้นโดดเด่นช่วยอนุรักษ์อาชีพงานหัตถกรรมทำมือของคนในชุมชนได้

การใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการผลิต มีการส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการผลิตเราต้องใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งข้อดีของกลุ่มวิสาหกิจเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ คือ การใช้ดินจากหมู่บ้านของตนเอง ทำให้เป็นการลดต้นทุนและไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย อีกทั้ง

ยังเป็นการสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน การอนุรักษ์พื้นที่ดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผา รวมไปถึงการรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนให้สามารถดำรงอยู่ตามกาล

การจัดสรรงบประมาณ การส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณภายในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ มีการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบมีรายการแจ้งรายรับรายจ่ายของกลุ่มชัดเจน โดยสมาชิกกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ซึ่งงบประมาณที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐมานั้นจะนำไปบริหารจัดการภายในวิสาหกิจอย่างครบถ้วนและสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อสามารถตรวจสอบได้อย่างโปร่งใส

2.2 ด้านกระบวนการผลิต

การจัดสรรวัตถุดิบในการผลิต ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ มีการส่งเสริมการจัดสรรวัตถุดิบในการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการการผลิตโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า โดยเน้นใช้แต่ของที่หาได้ในชุมชนซึ่งจะเป็นการลดค่าใช้จ่าย การใช้ทรัพยากรในการผลิตโดยเน้นการเห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนและนำมาเป็นสินค้าสร้างอาชีพให้กับตนเองและเป็นจุดเด่นให้กับชุมชนด้วย

การออกแบบรูปทรงสินค้าที่แปลกใหม่ การส่งเสริมการออกแบบรูปทรงสินค้าที่แปลกใหม่ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ มีหน่วยงานจากมหาวิทยาลัยหน่วยงานจากภาครัฐและคนที่มีความต้องการที่จะนำเสนอความคิดเห็นว่าสินค้าควรออกแบบอย่างไร จึงจะเหมาะสมและแปลกใหม่ให้ดึงดูดคนเข้ามาซื้อ ซึ่งทางวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ จะต้องคำนึงความนิยมของกลุ่มผู้บริโภคว่าแบบไหนที่ควรเพิ่มจำนวนการผลิต จะได้เป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตให้มากขึ้นเพื่อยอดขายและรายได้ที่เพิ่มขึ้นไปด้วย

การสร้างชิ้นงานให้มีความโดดเด่น การส่งเสริมการผลงานให้มีความโดดเด่นโดยมีบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจและมีการยกระดับสินค้าให้ดูดีมากขึ้นและให้เป็นสินค้า OTOP ระดับตำบล ซึ่งเป็นที่น่าสนใจเพราะคนที่ทำก็เป็นคนในพื้นที่ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ก็เป็นวัสดุที่อยู่ในชุมชนที่สามารถหาได้ทั่วไป ดังนั้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนก็มีความสำคัญเช่นกัน จะเป็นการสนับสนุนชาวบ้านในการทำบรรจุภัณฑ์ เช่น การทำเป็นชะลอมเพื่อความแปลกใหม่น่าซื้อ สร้างชิ้นงานที่เป็นเอกลักษณ์ และมีความดั้งเดิมและมีความร่วมสมัยอยู่ซึ่งเป็นที่น่าสนใจอย่างมาก

2.3 ด้านที่เป็นผลผลิต

รูปแบบของสินค้าให้มีความน่าสนใจ มีการส่งเสริมรูปแบบ มีความน่าสนใจของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ รูปแบบสินค้าที่มีความดั้งเดิมและประสมประสานกับแบบที่ร่วมสมัยและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันแนะนำให้ผลิตเป็นของเล่นเด็ก ของเล่นจิ๋วหรือหม้อชาบูที่นิยมในปัจจุบัน บางส่วนก็ทำเป็นสินค้าย้อนยุคที่มีความน่าสนใจ ทั้งยังเป็นสินค้ามีความแปลกใหม่เป็นที่นิยมและสามารถใช้งานได้สะดวก ทนทานอีกอย่างราคาไม่สูงทุกคนสามารถซื้อมาใช้ได้

3. แนวทางการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 การปรับตัวด้านร่างกาย ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อมีการดูแลสุขภาพโดยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ มีการใส่หน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่นละอองในขณะที่ทำเครื่องปั้นดินเผา และชำระล้างร่างกายให้สะอาดหลังจากทำงานเสร็จ เพื่อป้องกันการเกิดผื่นคัน และหากมีอาการเจ็บไข้ได้ป่วยหรือมีปัญหาสุขภาพก็รีบปรึกษาแพทย์ทันที

3.2 การปรับตัวด้านจิตใจ ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ มีตัวกระตุ้นให้มีความกำลังใจในการทำงานของสมาชิกโดยการได้กำลังใจจากครอบครัวและคนรอบข้าง ซึ่งพบว่า คนรอบกาย

เป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัว ญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง เป็นการเพิ่มแรงผลักดันในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

3.3 การปรับตัวด้านสังคม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพป้องกันดินเผาบ้านต่อหม้อมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมในปัจจุบันโดยการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และยอมรับสิ่งที่แปลกใหม่และทันสมัยมากขึ้น โดยการเข้าถึงเทคโนโลยีเข้าถึงคมนาคมต่าง ๆ รวมไปถึงทำให้มีความสะดวกรวดเร็วและมีความทันสมัย เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์อยู่ตลอดเวลา

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาการด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ปัญหาปัจจัยการผลิต

สมาชิกกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ สมาชิกในกลุ่มไม่ค่อยมีเวลาว่างที่ตรงกัน และหาเวลารวมตัวกันได้ยาก เพราะสมาชิกบางคนมีอาชีพหลักอยู่แล้ว ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องสมาชิกที่มีจำนวนน้อยและมีงานล้นมือ จำนวนของสมาชิกที่มีน้อยนั้นส่งผลทำให้การผลิตของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ค่อนข้างใช้เวลาเยอะกว่าตอนที่สมาชิกมาก สมาชิกต่างก็แยกย้ายกันไปทำอาชีพหลักของตัวเอง

วัตถุดิบในการผลิต ปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบในการผลิตตอนนี้ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ เกิดปัญหาเนื่องจากวัตถุดิบเริ่มหาได้ยาก ดินที่สามารถทำเครื่องปั้นดินเผามีน้อยลงทุกวันเมื่อก่อนสามารถที่จะไปขุดดินในชุมชนหรือบริเวณแถวบ้านได้ แต่ตอนนี้ดินเริ่มลดน้อยลงจึงจำเป็นต้องซื้อดินมาจากที่อื่น

งบประมาณ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการเนื่องจากราคาวัตถุดิบที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบและต้นทุนที่เพิ่ม ปัญหาอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ การขาดระบบการจัดส่งและการกระจายสินค้าที่เป็นระบบ การเพิ่มขึ้นของคู่แข่ง และการขาดประสิทธิภาพในการกระจายข่าวสารและผลิตภัณฑ์ ซึ่งส่งผลให้ความต้องการของผู้บริโภคลดลง (สวช. หลีกเมือง, 2558)

1.2 ปัญหาด้านกระบวนการผลิต

ขั้นตอนในการเตรียมวัตถุดิบ กระบวนการเตรียมวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อมีปัญหาน้อย เนื่องจากสมาชิกมีความชำนาญและใส่ใจในการทำงาน โดยสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ขั้นตอนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาประกอบด้วย การเตรียมวัตถุดิบ การขึ้นรูป การตาก และการเผา (พิรพงษ์ พันธะศรี, 2561)

การสร้างรูปทรงสินค้า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ไม่ค่อยเกิดปัญหาเกี่ยวกับการสร้างรูปทรงสินค้า เพราะมีรูปทรงสินค้าที่หลากหลายและสร้างสรรค์และรูปทรงสินค้ามีหลายขนาดครบทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลางหรือขนาดเล็ก เป็นที่นิยมและเป็นความต้องการของตลาด

การตกแต่งลวดลาย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อมีความชำนาญในการตกแต่งลวดลายที่ทันสมัยแต่ยังคงความเป็นดั้งเดิมอยู่ โดยไม่ต้องใช้ต้นแบบ ช่างฝีมือมีความแม่นยำและใจเย็นในการทำงาน เครื่องปั้นดินเผาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการคิดค้นรูปทรงและลวดลาย ใหม่ ๆ จากความคิดสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาเทคโนโลยีให้หลากหลายมากขึ้น (พรณภัส หารคำ, 2561)

1.3 ปัญหาด้านผลผลิต

รูปแบบของสินค้า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ไม่ได้เกิดปัญหาด้านรูปแบบ เพราะมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ มีการผลิตให้เข้ากับยุคสมัย รูปแบบไหนที่คนนิยมก็จะผลิตให้เยอะขึ้น ส่วนรูปแบบไหนที่คนไม่นิยมก็จะออกแบบใหม่ให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. การส่งเสริมการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ด้านปัจจัยการผลิต

การส่งเสริมด้านการผลิตให้กับสมาชิกในกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ มีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลกำไรจากการทำเครื่องปั้นดินเผาการมีสินค้าของชุมชนของตนเองและยังมีส่วนช่วยเพิ่มยอดขายรวมทั้งเป็นที่ประชาสัมพันธ์แต่โปรโมทสินค้าหัตถกรรมให้กับทางวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อทำให้เป็นที่รู้จักกัน

การใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการผลิต วิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า โดยใช้ดินจากหมู่บ้านเพื่อลดต้นทุนและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรเศรษฐกิจชุมชนเน้นการกระจายความเจริญอย่างเท่าเทียม โดยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนอย่างทั่วถึง (พัชรภา สิมหัตถสาร, 2557)

การจัดสรรงบประมาณ วิสาหกิจชุมชนบ้านเตาหม้อบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส มีรายการแจ้งรายรับรายจ่ายของกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน การพัฒนาชุมชนต้องเน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาแบบองค์รวมเพื่อสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.2 ด้านกระบวนการผลิต

การจัดสรรวัตถุดิบในการผลิต วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ มีการส่งเสริมการจัดสรรวัตถุดิบในการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของการผลิต โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า โดยเน้นใช้แต่ของที่หาได้ในชุมชน ซึ่งช่วยในการลดค่าใช้จ่าย การใช้ทรัพยากรในการผลิตโดยเน้นการเห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน และนำมาเป็นสินค้าสร้างอาชีพให้กับตนเองและเป็นจุดเด่นให้กับชุมชนด้วย

การออกแบบรูปร่างสินค้าที่แปลกใหม่ การออกแบบรูปร่างสินค้าใหม่ ๆ ของวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ควรคำนึงถึงความต้องการของลูกค้า เพื่อเพิ่มยอดขายและรายได้ โดยศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์ความต้องการ สร้างความแตกต่างและเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า (นันทกาญจน์ เกิดมัลย์ และคณะ, 2561)

การสร้างชิ้นงานให้มีความโดดเด่น การส่งเสริมผลงานให้มีความโดดเด่น โดยมีบรรจุกุณธ์ที่น่าสนใจและมีการยกระดับสินค้าให้ดูดีมากยิ่งขึ้นและให้เป็นสินค้า OTOP ระดับตำบล เป็นสิ่งที่น่าสนใจเพราะคนที่ผลิตเป็นคนในพื้นที่ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ก็เป็นวัสดุที่อยู่ในชุมชนที่สามารถหาได้ทั่วไป ดังนั้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนก็มีความสำคัญเช่นกัน จะเป็นการสนับสนุนชาวบ้านในการทำบรรจุกุณธ์ เช่น การทำเป็นเซตลมเพื่อความแปลกใหม่น่าซื้อและสร้างชิ้นงานที่เป็นเอกลักษณ์ มีความดั้งเดิม รวมถึงมีความร่วมสมัยซ่อนอยู่ในชิ้นงาน

2.3 ด้านที่เป็นผลผลิต

รูปแบบของสินค้าให้มีความน่าสนใจ การส่งเสริมรูปแบบของสินค้าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ เป็นรูปแบบที่มีความดั้งเดิมและประสมประสานกับแบบที่ร่วมสมัยเป็นที่นิยมในปัจจุบัน มีการผลิตเป็นของเล่นเด็ก ของเล่นจิ๋วหรือหม้อชาบูที่นิยมในปัจจุบัน

3. แนวทางการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ชุมชนบ้านเตาหม้อ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 การปรับตัวด้านร่างกาย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพของสมาชิก โดยการออกกำลังกาย รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ และป้องกันฝุ่นละอองขณะทำงาน รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนเน้นที่ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้เฉพาะบุคคล และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและกิจกรรมพัฒนา (มณฑลทิพย์ แสงสังข์ และคณะ, 2562)

3.2 การปรับตัวด้านจิตใจ ในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ ได้รับกำลังใจในการทำงานจากครอบครัวและคนรอบข้าง ซึ่งพบว่า บุคคลเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวญาติพี่น้อง หรือเพื่อนฝูง เป็นการเพิ่มแรงผลักดันในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

3.3 การปรับตัวด้านสังคม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ มีการปรับตัวให้ทันสมัยโดยใช้เทคโนโลยีและคมนาคมเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว การส่งเสริมการเรียนรู้และการตระหนักรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสร้างสื่อที่ดึงดูดเยาวชน และการเชิดชูผลงานของชุมชน ช่วยสร้างแรงจูงใจให้คนเห็นคุณค่าทางเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน (ศิริกาญจน์ อะนันต์ และคณะ, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 4 การปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม

จากภาพที่ 4 แสดงถึงการปรับตัวสำหรับผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม เครื่องปั้นดินเผา วิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ มีแนวทางที่สามารถพัฒนาระดับได้มากยิ่งขึ้น ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- 1) สร้างนวัตกรรมการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม ได้แก่ ใช้เทคโนโลยีในการผลิต สรรวจการใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่องปั้นดินเผา 3 มิติ และการเคลือบแบบดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างชิ้นงานที่ซับซ้อน ค้นหาและใช้วัสดุที่ยั่งยืน เช่น ดินเหนียวที่ไม่เป็นพิษและเคลือบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทดลองเทคนิคการผลิตใหม่ๆ เช่น การเผาแบบ Raku และการเคลือบแบบ Shino

เพื่อสร้างชิ้นงานที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่ไม่เหมือนใคร 2) นำสู่การพัฒนาอาชีพงานหัตถกรรมวิสาหกิจชุมชน สร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เชื่อมโยงกับผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาคนอื่น ๆ ในชุมชน แลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรเพื่อพัฒนาอาชีพร่วมกัน พัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน ร่วมมือกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ เครื่องปั้นดินเผาที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด สร้างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาและซื้อผลิตภัณฑ์จากชุมชนโดยตรง และ 3) การสร้างชิ้นงาน ส่งการพัฒนาและต่อยอดอาชีพ อย่างยั่งยืน คือ พัฒนาฝีมือและเทคนิคการผลิต ศึกษาเทคนิคการปั้น การเคลือบ และการเผาที่หลากหลาย เพื่อสร้างชิ้นงานที่มีคุณภาพสูงและเป็นเอกลักษณ์ สร้างสรรค์ชิ้นงานใหม่ ๆ สำรวจแนวคิดการออกแบบที่ไม่ซ้ำใคร ทดลองใช้สี เคลือบ และรูปทรงใหม่ ๆ เพื่อสร้างชิ้นงานที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด สร้างแบรนด์ และการตลาด สร้างแบรนด์ที่โดดเด่นสำหรับชิ้นงานเครื่องปั้นดินเผา พัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ และออฟไลน์เพื่อโปรโมทและจำหน่ายผลิตภัณฑ์

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาหม้อ พบปัญหาด้านปัจจัยการผลิต เช่น สมาชิกน้อย วัตถุดิบหายาก งบประมาณจำกัด ด้านกระบวนการผลิต เช่น ปัญหาการเตรียมวัตถุดิบ การสร้างรูปทรงสินค้า และการตกแต่ง ลวดลาย ด้านผลผลิต เช่น รูปแบบสินค้าไม่หลากหลาย ส่งเสริมการปรับตัวด้านการผลิตโดยเสริมด้านปัจจัย การผลิต เช่น การจัดสรรงบประมาณ การใช้ทรัพยากรชุมชน ด้านกระบวนการผลิต เช่น การจัดสรรวัตถุดิบ การออกแบบรูปทรงที่แปลกใหม่ การสร้างชิ้นงานให้โดดเด่น ด้านผลผลิต เช่น การเพิ่มรูปแบบสินค้าให้หลากหลาย และแนวทางการปรับตัวด้านการผลิต เช่น การปรับตัวด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ส่วนข้อเสนอแนะในการส่งเสริม การปรับตัวด้านการผลิตของผู้ประกอบอาชีพงานหัตถกรรม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตา หม้อ ควรมีการส่งเสริมด้านปัจจัยการผลิต เช่น จัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมและใช้ทรัพยากรในชุมชน อย่างคุ้มค่า ด้านกระบวนการผลิต เช่น ออกแบบรูปทรงสินค้าที่แปลกใหม่และสร้างชิ้นงานให้มีความโดดเด่น และด้านผลผลิต เช่น ผลิตสินค้าที่มีรูปแบบน่าสนใจและเป็นที่ต้องการของตลาด นอกจากนี้ ยังควรมีการปรับตัว ด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เช่น ดูแลสุขภาพและรับฟังคำติชมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้ประกอบ อาชีพหัตถกรรม ควรปรับเปลี่ยนความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ การสร้างเครือข่าย และการประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ และข้อเสนอแนะสำหรับชุมชนนั้นเน้นการส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมอื่น ๆ การอนุรักษ์วิถีการผลิต และการผลิตหัตถกรรมที่ใช้ทรัพยากรในชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้น เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ระบบการตลาด การพัฒนารูปแบบการผลิตที่มีความทันสมัย และการพัฒนารูปแบบการผลิตเครื่องปั้นดินเผา

เอกสารอ้างอิง

- นันทกาญจน์ เกิดมัลย์ และคณะ. (2561). สภาพการบริหารการพัฒนาและปัญหาการดำเนินธุรกิจผลิตภัณฑ์ ครามในจังหวัดสกลนคร. วารสารการบริหารปกครอง, 7(2), 291-313.
- พรณัฏฐ์ หารคำ. (2561). ภาพการณ์เปลี่ยนแปลง: เครื่องปั้นดินเผาบ้านวังแก้ว จ.ขอนแก่น สู่การสร้างสรรคงาน หัตถศิลป์. วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 10(1), 133-161.
- พัชรภา สิมหัตถสาร. (2557). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบริเวณพื้นที่รอบวนอุทยานเขาหลวง เขตอำเภอลาดยาว และอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ, 24(2), 169-204.
- พิรพงษ์ พันธะศรี. (2561). เครื่องปั้นดินเผาสร้างสรรค์: กรณีศึกษาเครื่องปั้นดินเผาประกอบไม้ยางพาราและ เถาวัลย์ในจังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร, 9(1), 12-24.

- มณฑลันท์ แสงสังข์ และคณะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 7(1), 133-143.
- ศิริกาญจน์ อะนันเอื้อ และคณะ. (2561). โมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 11(3), 2531-2550.
- สวຍ หลักเมือง. (2558). แนวทางการจัดการปัญหาวิถีการตลาดของกลุ่มเกษตรกรข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 7(3), 37-50.

การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: กลุ่มพื้นที่ ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY: A CASE STUDY OF PATEH FABRIC PAINTING GROUP, NA SAI SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

สรารวุฒิ คันธิก¹, อติกานต์ สุขทองอ่อน¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ¹, ปุญญาดา จงละเอียด^{2*}, สุชาติ มสัน³

Sarawut Khanthik¹, Atikan Suktong-on¹, Jittima Damrongwattana¹, Punyada Chongla-iad^{2*}, Suchat Masun³

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

³นักวิชาการอิสระ

³Independent Academic, Thailand

*Corresponding author E-mail: punyada.cho@sbs.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การพัฒนาการเกิดกลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) สภาพปัญหาของกลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดขั้นตอนในการวิจัยไว้ ดังนี้ 1) ด้านขอบเขต ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งออกได้เป็นจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ 1.1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 1 คน และ 1.2) กลุ่มผู้ส่งเสริมและสนับสนุน จำนวน 2 คน โดยเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปผลโดยภาพรวม 2) ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) ด้านเก็บรวบรวมข้อมูล 4) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) ด้านกรอบแนวคิด ซึ่งผลการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1) การพัฒนาการเกิดกลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ มีขั้นตอน ดังนี้ 1.1) ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม 1.2) ขั้นตอนการปฏิบัติ 1.3) ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม และ 1.4) ขั้นตอนการมีส่วนร่วม 2) สภาพปัญหาของกลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ มีขั้นตอน ดังนี้ 2.1) สภาพปัญหาการผลิต พบว่า การขาดงบประมาณ 2.2) สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ 2.3) สภาพปัญหาด้านการตลาด และ 2.4) สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม และ 3) ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มผ้าปาเต๊ะ มีขั้นตอน ดังนี้ 3.1) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ 3.2) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล 3.3) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน 3.4) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ และ 3.5) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, กลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ

Abstract

This article aims to 1) The development of the Pateh fabric painting group of Na Sai Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province, 2) The problem situation of the Pateh fabric painting Group, Na Sai Subdistrict, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province, and 3) Group Management under the Philosophy of Sufficiency Economy of the Pateh fabric painting group of Na Sai Subdistrict, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province. The research was conducted using qualitative research methods. The research steps were specified as follows: 1) In terms of scope, an interview form was used on the sample from purposive sampling, which was divided into two groups, including: 1.1) A group of key informants, a total of 1 person, and 1.2) A group of promoters and supporters, a total of 2 persons. The data was analyzed using content analysis and summarized to make the overall summary; 2) The tools used in the research; 3) The data collection; 4) The data analysis; and 5) The conceptual framework. The results of this study found that 1) The development of the Patek cloth painting group has the following steps: 1.1) The Group formation stage, 1.2) The Implementation stage, 1.3) The Group expansion stage, and 1.4) The Participation stage. 2) Problem conditions of the Pateh fabric painting group included the following steps: 2.1) Production problems indicating a lack of budget, 2.2) Packaging problems, 2.3) Marketing problems, and 2.4) Group management problems. 3) Study group management under the philosophy of Sufficiency Economy of the Pateh Group included the following steps: 3.1) Group management with moderation, 3.2) Group management with reasonableness, 3.3) Group management with self-immunity, 3.4) Group management with knowledgeableness, and 3.5) Group management with morality.

Keywords: Management, Philosophy of Sufficiency Economy, Pateh Fabric Painting Group

บทนำ

การเพ้นท์ผ้าบาติกหรือผ้าปาเต๊ะ เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความประณีตและมีฝีมือ ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีมีส่วนสำคัญในการรักษาและส่งเสริมศิลปะนั้นให้คงอยู่ การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถช่วยให้กลุ่มช่างฝีมือมีการดำเนินงานที่ยั่งยืน โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลักการนี้จะช่วยให้กลุ่มช่างฝีมือสามารถจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว การเพ้นท์ผ้าบาติกหรือผ้าปาเต๊ะ ซึ่งเกิดจากการวาดภาพและลงสีด้วยสีน้ำเพื่อลวดลายที่สวยงาม เป็นศิลปหัตถกรรมอย่างหนึ่งของชาวภาคใต้ที่สืบทอดมาแต่สมัยโบราณ ซึ่งเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ต้องใช้สมาธิและมีฝีมือ เพราะการเพ้นท์ผ้าบาติกหรือผ้าปาเตะนั้นล้วนเป็นงานฝีมือที่ต้องมีความประณีต เป็นงานที่ต้องอาศัยการวาดรูป และการลงสีเพื่อความสวยงามตามลวดลาย ให้ลายที่วาดและระบายสีลื่นไปนั้น คูมี 2 มิติขึ้น ทั้งนี้ จึงมีการนำหลักขององค์ประกอบทางทัศนศิลป์นั้นมาใช้สำหรับการออกแบบที่สำคัญ อาทิเช่น ลายจุด ลายเส้น รูปร่างต่าง ๆ รูปทรงต่าง ๆ รวมไปถึงจนถึงการลงน้ำหนักสี หนัก เบา อ่อน แก่ โละระดับแม่สี เพื่อเป็นการจัดระเบียบให้งานที่แสดงฝีมือออกมาเป็นงานที่มีการจัดในรูปแบบของสัดส่วนต่าง ๆ ให้มีความลงตัว ราบรื่นตา และให้มีความกลมกลืนกันมากขึ้น (เดชิต เฉยพ่วง, 2561)

จากความสำคัญข้างต้น จึงได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ 2560 จึงเล็งเห็นว่า ประชากรในหมู่บ้านค่อนข้างที่จะว่างงานกันเยอะ จึงอยากสนับสนุนให้ประชากรมีรายได้เสริม เพื่อการดำรงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

น้อมนำยึดหลักคำสอนของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มีการคิดค้นว่าจะทำอะไรที่มีผลตอบรับดี สามารถจำหน่ายได้ มีต้นทุนที่พอดี มีความต้องการทางตลาด จึงได้มีการประชุมเสนอแนะจากเสียงข้างมากออกมา เป็นการทำผ้าปาเต๊ะ เพราะผ้าปาเต๊ะเป็นผ้าประจำของภาคใต้ และมีความประณีต งานสวย จำหน่ายได้ในราคาที่ดี จึงได้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้มาจนถึงปัจจุบันนี้ ทางกลุ่มได้พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น ผลตอบรับจากตลาด ต้นทุนการผลิต และความต้องการของผู้บริโภค และได้มีการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ขึ้นเพื่อถ่ายทอดเทคนิคการเพ้นท์ผ้าบาติกให้แก่สมาชิกกลุ่มและผู้สนใจทั่วไป

ดังนั้น จึงศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: กลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อส่งเสริม 1) พัฒนาการการเกิดกลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) สภาพปัญหาของกลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเด็นที่นำไปสู่การทำวิจัย 1) ปัญหาการขาดรายได้เสริมของสมาชิกในชุมชน สถิติจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2563 พบว่า ชุมชนตำบลนาทรายมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของจังหวัด 2) การลดลงของความนิยมในผ้าปาเต๊ะ เนื่องจากการแข่งขันจากผลิตภัณฑ์สิ่งทอสมัยใหม่ ทำให้กลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะในชุมชนประสบปัญหาการจำหน่ายสินค้า และ 3) การขาดองค์ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มขาดความรู้ด้านการตลาด การจัดการปัญหาการเงิน และการบริหารงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลสนับสนุน 1) ข้อมูลจากการสำรวจชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนกว่า 70% มีความต้องการหารายได้เสริม 2) ข้อมูลจากการวิเคราะห์ตลาด พบว่า ความนิยมในผ้าปาเต๊ะลดลง และ 3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สมาชิกในกลุ่ม พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

แรงจูงใจหลักในการทำวิจัยนี้ คือ การทำความเข้าใจการบริหารจัดการกลุ่มเพ้นท์ผ้าปาติกที่ประสบความสำเร็จภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยจะช่วยให้กลุ่มอื่น ๆ เรียนรู้จากประสบการณ์ของกลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย และนำแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดไปใช้เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง นอกจากนี้ การวิจัยนี้ยังมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนโดยการสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่นและการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมดั้งเดิม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนากลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: กลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Population)

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: กลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจง มีขอบเขตด้านประชากร มีจำนวนประชากร 3 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ มีจำนวน 1 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะอย่างมีความชำนาญ

ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้ช่วยการผ้าป่าตึก ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์การพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะมายาวนานเป็นเวลา 3 ปี และผู้สนับสนุน ซึ่งเป็นผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนของการบริหารจัดการกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะมาอย่างต่อเนื่อง

1.2. ด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: กลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการศึกษาเนื้อหาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ ตำรา หรือแม้กระทั่งปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้ 1) พัฒนาการเกิดกลุ่มอาชีพของกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) สภาพปัญหาของกลุ่มการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องบันทึกภาพเป็นการใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย

2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกต ในขณะที่สัมภาษณ์หรือเพื่อสังเกตการณ์ตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ ว่าตอบตรงประเด็นและตรงตามจริงเท็จหรือไม่ เป็นแนวทางการสังเกตโดยใช้สายตา

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัย พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกที่ระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. ด้านเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสตรีบ้านไทรเพหาญ

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: กลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษาและนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ศึกษาพัฒนาการการเกิดกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2560

“ได้มีการปรึกษากันในครอบครัวตนเองก่อน เพราะตนเองก็เป็นถึงผู้ใหญ่บ้านที่อยากให้สมาชิกภายในชุมชนได้มีรายได้เสริมจากการว่างงาน ชาวบ้านค่อนข้างที่จะยากจนสักนิด จึงได้มีการประชุม และเสียงตอบรับค่อนข้างดี ก็เลยจัดตั้งกลุ่ม และได้ดำเนินเรื่องของงบประมาณเพื่อมาสร้างกลุ่มให้เจริญเติบโตขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตขึ้นมาในระดับหนึ่ง จัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และได้มีผู้ที่สนใจจะศึกษาเข้ามาเก็บเกี่ยวข้อมูลกันมากขึ้น” (กลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ, 2565)

“ได้รับโครงการดี ๆ ตอนประชุมกันภายในชุมชนว่าจะมีการส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชน คือ การทำผ้าป่าเต๊ะ เพื่อนำไปจำหน่าย จึงมีความคิดเห็นสมควร และได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“เมื่อได้ฟังการประชุมของผู้ใหญ่บ้านในครั้งนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2560 ว่าจะมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กลุ่มผ้าป่าเต๊ะของหมู่บ้านขึ้น ก็มีความสนใจและก็อยากสนับสนุนการประกอบอาชีพนี้ไปตลอด เพราะผ้าป่าเต๊ะก็เป็นสิ่งสำคัญของภาคใต้จึงอยากอนุรักษ์ไว้” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2560 ที่เล็งเห็นถึงความลำบากของสมาชิกในชุมชน จึงอยากให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เสริมจากการว่างงาน และเป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้าน จึงได้มีการจัดประชุมวางแผน และฟังความคิดเห็นเสียงข้างมากของชาวบ้าน ผลตอบรับออกมาดี ก็เลยมีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา และได้ดำเนินเรื่องของงบประมาณเพื่อมาสร้างกลุ่มให้เจริญเติบโตขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตขึ้นมาในระดับหนึ่ง จัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และได้มีผู้ที่สนใจจะศึกษาเข้ามาเก็บเกี่ยวข้อมูลกันมากขึ้น

1.2 ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“หลังจากที่ได้ผลตอบรับออกมาดี คือ ชาวบ้านให้ความสนใจ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกก็เลยทำการของบประมาณไปเพื่อมาจัดทำสินค้า จึงได้มีการวางแผนประชุมกันอีกครั้ง เพื่อที่ให้งานหรือสินค้าผ้าป่าเต๊ะที่ทำออกมาสวย งานละเอียด เป็นที่ดึงดูดใจของลูกค้า” (กลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ, 2565)

“หลังจากที่ได้พูดคุยกันแล้ว จึงรวมตัวกันเพื่อประชุมกันอีกครั้งว่าจะดำเนินงานกันแบบไหน อย่างไรเพื่อให้งานออกมามีคุณภาพ” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“รวมกลุ่มกันพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ โดยมีการแบ่งหน้าที่กันไปแต่ละฝ่าย” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ พบว่า หลังจากที่ได้ผลตอบรับออกมาดี คือ ชาวบ้านให้ความสนใจ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกก็เลยทำการขอของบประมาณไปเพื่อมาจัดทำสินค้า จึงได้มีการวางแผนประชุมกันอีกครั้งเพื่อที่ให้งานหรือสินค้าผ้าป่าเต๊ะที่ทำออกมาสวย งานละเอียด เป็นที่ดึงดูดใจของลูกค้า และได้มีการแบ่งหน้าที่กันไปแต่ละฝ่าย

1.3 ขั้นการขยายตัว การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“เมื่อมีการรวมกลุ่มเกิดขึ้นแล้ว ทางกลุ่มเองก็ให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามามีส่วนร่วมอีกด้วย และมีการขยายตัวไปทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้น” (กลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ, 2565)

“ผ้าปาเต๊ะสามารถวางจำหน่ายตามท้องตลาดได้ ผู้ที่สนใจก็ทักมาสั่งจองเยอะขึ้น” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“เปิดโอกาสให้สมาชิก หรือบุคคลภายนอกได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้การแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ จึงทำให้เผยแพร่ไปทั่ว แล้วก็มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า ขั้นการขยายตัว พบว่า เปิดโอกาสให้สมาชิก หรือบุคคลภายนอกได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้การแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ จึงทำให้เผยแพร่ไปทั่ว แล้วก็มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน ทางกลุ่มก็ได้ให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีการขยายตัวไปทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้น ผู้ที่สนใจก็ทักมาสั่งจองเยอะขึ้น

1.4 ขั้นการมีส่วนร่วม การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสมาชิกทุกคนมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทุกคนมีสิทธิและส่วนร่วมเท่าเทียมกันหมด หน้าที่ของใครก็รับผิดชอบในส่วนตรงนั้น โดยรวมแล้วสมาชิกต่างก็มีส่วนร่วมที่ดี” (กลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ, 2565)

“ทุกคนต่างก็มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมายกันทุกคน” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“ในระหว่างที่ดำเนินการทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วม มีการปรึกษาหารือกันตลอดเมื่อไม่เข้าใจ หรือบกพร่องในส่วนที่ตนรับผิดชอบ แต่ละคนก็มีความพยายามตั้งใจในการทำงาน” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า ขั้นการมีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสมาชิกทุกคนมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทุกคนมีสิทธิและส่วนร่วมเท่าเทียมกันหมด หน้าที่ของใครก็รับผิดชอบในส่วนตรงนั้น มีการปรึกษาหารือกันตลอด เมื่อไม่เข้าใจหรือบกพร่องในส่วนที่ตนรับผิดชอบ แต่ละคนมีความพยายามตั้งใจในการทำงาน

2. สภาพปัญหาของกลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาการผลิต การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิต เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ค่อนข้างที่จะเสื่อมสภาพ เช่น เทียน ลีอะคริลิค เป็นต้น” (กลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ, 2565)

“ปัญหาด้านการผลิตของกลุ่ม คือ ลวดลายการพันที่ไม่เข้ากับสีผ้า จึงทำให้สินค้าดูไม่สวย จึงต้องมีการแก้ทำใหม่ และงานที่แก้แล้วก็ไม่ได้เป็นธรรมชาติ” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“การขาดงบประมาณ หรือยื่นคำขอของงบประมาณไปแล้วแต่ยังไม่มาเข้า จึงทำให้การผลิตล่าช้า” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาการผลิต พบว่า การขาดงบประมาณ หรือยื่นคำขอของงบประมาณไปแล้วแต่ยังไม่มาเข้า จึงทำให้การผลิตล่าช้า และอีกปัญหาที่พบได้บ่อย คือ เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ค่อนข้างที่จะเสื่อมสภาพ เช่น เทียน สีอะคริลิก จึงทำให้ไม่สามารถที่จะทำงานต่อได้ ต้องรอการซื้อสินค้า เครื่องมือใหม่เท่านั้น เพื่อทำงานจะได้ออกมาสวย ละเอียดย และอีกปัญหานึง คือ ลวดลายการพันที่ไม่เข้ากับสีผ้า จึงทำให้สินค้าดูไม่สวย จึงต้องมีการแก้ทำใหม่ และงานที่แก้แล้วก็ไม่ได้เป็นธรรมชาติ

2.2 สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์ การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ผ้าปาเต๊ะ เป็นถุงพลาสติกธรรมดาทั่วไป ไม่มีลวดลาย” (กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ, 2565)

“บรรจุภัณฑ์เป็นถุงพลาสติกธรรมดา มีรูปทรงสี่เหลี่ยม ต้องการให้มีรูปทรงที่สวยงามกว่านี้ แต่ด้วยงบประมาณที่ไม่เพียงพอ” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“บรรจุภัณฑ์ไม่เหมาะสมกับสินค้า ฉีก ขาด ได้ง่าย ไม่มีความคงทน” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาบรรจุภัณฑ์ พบว่า บรรจุภัณฑ์ไม่เหมาะสมกับสินค้า ฉีก ขาด ได้ง่าย ไม่มีความคงทน และเป็นถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ผ้าปาเต๊ะ ซึ่งเป็นถุงพลาสติกธรรมดาทั่วไป ไม่มีลวดลายมีรูปทรงสี่เหลี่ยม ต้องการให้มีรูปทรงที่สวยงามกว่านี้ แต่ด้วยงบประมาณที่ไม่เพียงพอ

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“สินค้าเป็นที่ต้องการของทางตลาดก็จริง แต่ด้วยปัจจัยที่ว่าผ้าปาเต๊ะมีผู้ผลิตกันเยอะ จึงทำให้เป็นปัญหาในการวางจำหน่าย ผู้ซื้อบางคนสนใจของผู้อื่นมากกว่าของตน” (กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ, 2565)

“มีผู้แข่งขันมากมายทางตลาด มีคนสนใจน้อย เพราะสินค้ามีให้เลือกหลายร้าน” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“เนื่องจากราคาที่ไม่สามารถต่อสู้กับผู้ขายรายอื่นได้ จึงทำให้เป็นปัญหาทางด้านการตลาดที่ผู้ซื้อมักจะต้องเลือกสิ่งที่ถูกและไม่ได้คุณภาพ แต่ผู้ซื้อไม่คำนึงถึงสินค้าที่แพงและมีคุณภาพ ที่สามารถใช้งานได้นาน” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า การตลาดมีปัญหาเนื่องจากมีคู่แข่งมาก และราคาที่ไม่สามารถแข่งขันได้ ทำให้ผู้ซื้อมักเลือกสินค้าราคาถูกแต่ไม่มีคุณภาพ

2.4 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“การบริหารจัดการกลุ่มเป็นปัญหาในเรื่องของเวลา เนื่องจากมีการผลิตสินค้าที่มีจำนวนมาก ซึ่งการแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะเป็นงานที่ประณีต ต้องใช้เวลา และใส่ใจทุกรายละเอียด จึงต้องทำงานแข่งกับเวลา” (กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ, 2565)

“ปัญหาของการบริหารกลุ่มมีปัญหาเกี่ยวกับด้านกำลังคนในการผลิตไม่เพียงพอ เมื่อมีออเดอร์เข้าจำนวนมาก จึงต้องเร่งรีบในการทำงาน ซึ่งยังเห็นว่า ยังบริหารจัดการกลุ่มได้ไม่ดีเท่าที่ควร ต่อให้สมาชิกมีน้อย ก็ต้องมุ่งมั่นในการทำงาน เพราะต้องทำงานแข่งกับเวลา” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“มีกฎกติกาภายในกลุ่ม” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า การบริหารกลุ่มมีปัญหาเรื่องเวลา เนื่องจากงานแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะเป็นงานประณีต ต้องใช้เวลามาก และมีกำลังคนไม่เพียงพอเมื่อมีออเดอร์เข้าจำนวนมาก จึงต้องทำงานแข่งกับเวลา และยังมีกฎกติกาภายในกลุ่ม

3. ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“กลุ่มอยู่ด้วยความพอดี สมาชิกในกลุ่มอยู่กันด้วยความรัก มีความพอประมาณในการใช้ชีวิต การทำงานไม่ตามคนอื่น” (กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ, 2565)

“ทุกคนในกลุ่มอยู่กันด้วยความพอเพียง พอประมาณในการใช้ชีวิต ตลอดถึงการทำงานในสิ่งที่เราทำได้” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีมที่ดีต้องมีความพอประมาณ เหมาะสมพอดีกับการใช้ชีวิต ทำงานของตนเอง ไม่ไปรบกวนกับงานของคนอื่น รู้จักพอดีในตนเอง ไม่เอาตนเองไปแข่งกับใคร” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีมที่ดี ต้องมีความพอประมาณ เหมาะสมพอดีกับการใช้ชีวิต ทำงานของตนเอง ไม่ไปรบกวนกับงานของคนอื่น รู้จักพอดีในตนเอง ไม่เอาตนเองไปแข่งกับใคร

3.2 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“เหตุผลก็คือ อยากให้สมาชิกมีรายได้ เพิ่มรายได้ เพื่อเป็นการอยู่รอดของสมาชิกในกลุ่ม และเป็นการส่งเสริมให้กับกลุ่มไปสู่เขตที่กว้างขึ้น” (กลุ่มแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ, 2565)

“รับฟังสมาชิกในกลุ่มทุก ๆ คน และพร้อมที่จะปฏิบัติต่อแนวทางนั้น ๆ” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“มีการคิดที่รอบคอบ ไม่ว่าจะทำอะไรต้องมีเหตุผล และมีการปรึกษากันภายในกลุ่มก่อน” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า อยากให้สมาชิกมีรายได้ เพิ่มรายได้ เพื่อเป็นการอยู่รอดของสมาชิกในกลุ่ม และเป็นการส่งเสริมให้กับกลุ่มไปสู่เขตที่กว้างขึ้น และรับฟังสมาชิกในกลุ่ม ทุก ๆ คน และพร้อมที่จะปฏิบัติต่อแนวทางนั้น ๆ และจำเป็นที่จะต้องคิดที่รอบคอบ ไม่ว่าจะทำอะไรต้องมีเหตุผล และมีการปรึกษากันภายในกลุ่มก่อน

3.3 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแพ้น้ำผำป่าเต็ง ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“การมีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อกลุ่ม ถ้าเกิดผลกระทบต่อกลุ่ม จะมีการรับมือได้ทัน เพราะต้องมีการเตรียมตัวไว้ล่วงหน้า และต้องยอมรับกับผลที่เกิดขึ้นในภายหลังให้ได้” (กลุ่มแพ้น้ำผำป่าเต็ง, 2565)

“เมื่อมีสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้น ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องเปิดใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“มีการเตรียมตัวให้พร้อมต่อผลกระทบที่กำลังจะตามมา พร้อมทั้งแนวทางที่จะสามารถแก้ไข แต่ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ก่อนว่าจะเป็นอย่างไร” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า การเตรียมตัวให้พร้อมต่อผลกระทบที่กำลังจะตามมา พร้อมทั้งแนวทางที่จะสามารถแก้ไข แต่ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ก่อนว่าจะเป็นอย่างไร เมื่อมีสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้น ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องเปิดใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

3.4 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแพ้น้ำผำป่าเต็ง ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“เมื่อเราปฏิบัติงานอยู่กับสิ่งนั้น ๆ ด้วยความตั้งใจ เราก็เกิดความเข้าใจเร็วขึ้น” (กลุ่มแพ้น้ำผำป่าเต็ง, 2565)

“การทำงานเป็นกลุ่มจะต้องมีความเข้มแข็ง ต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติในการทำงานให้ได้ เมื่อบกพร่องก็จะมี การเข้าอบรม เพื่อฝึกการพัฒนาทักษะตัวเองให้เกิดความรู้” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“เมื่อทำงานเป็นกลุ่ม ต้องมีความรู้ในทุก ๆ ด้าน เพื่อนำมาประกอบอาชีพได้” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะต้องมีความเข้มแข็ง ต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติในการทำงานให้ได้ เมื่อบกพร่องก็จะมี การเข้าอบรม เพื่อฝึกการพัฒนาทักษะตัวเองให้เกิดความรู้ เพื่อนำมาประกอบอาชีพได้

3.5 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแพ้น้ำผำป่าเต็ง ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

“การทำงานเป็นกลุ่มต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ ต้องซื่อสัตย์ สุจริตกับทุกคน และซื่อสัตย์กับงาน ใส่ใจในการทำงาน” (กลุ่มแพ้น้ำผำป่าเต็ง, 2565)

“การมีคุณธรรมของการบริหารจัดการกลุ่มต้องมีความพอเพียง ความเพียร ความอดทน เสมอต้นเสมอปลายกับผู้ร่วมงาน” (ผู้ส่งเสริม, 2565)

“ใช้สติปัญญา ในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ปล่อยปละละเลยให้งานเล็ก ๆ เป็นงานที่ใหญ่จนไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้” (ผู้สนับสนุน, 2565)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ ต้องซื่อสัตย์ สุจริตกับทุกคน และซื่อสัตย์กับงาน ใส่ใจในการทำงาน ซึ่งการบริหารจัดการกลุ่มต้องมีความพอเพียง ความเพียร ความอดทน เสมอต้นเสมอปลายกับผู้ร่วมงาน ใช้สติปัญญา ในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ไม่ปล่อยปละละเลยให้งานเล็ก ๆ เป็นงานที่ใหญ่จนไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

อภิปรายผล

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ขั้นก่อตัวของกลุ่ม พบว่า ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2560 ที่เล็งเห็นถึงความลำบากของสมาชิกในชุมชน จึงอยากให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เสริมจากการว่างงาน และเป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้าน จึงได้มีการจัดประชุมวางแผน และฟังความคิดเห็นเสียงข้างมากของชาวบ้าน ผลตอบรับออกมาดี ก็เลยมีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา และได้ดำเนินเรื่องของงบประมาณเพื่อมาสร้างกลุ่มให้เจริญเติบโตขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตขึ้นในระดับหนึ่ง ได้จัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และได้มีผู้ที่สนใจจะศึกษาเข้ามาเก็บเกี่ยวข้อมูลกันมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ เรื่อง กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา กล่าวว่า ขั้นก่อตัวของกลุ่มที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ด้วยกัน มีการเสนอนโยบายขึ้นมา เพื่อกระบวนการเกิดกลุ่มอย่างแท้จริง (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2542)

1.2 ขั้นดำเนินการปฏิบัติ พบว่า หลังจากที่ได้ผลตอบรับออกมาดี คือ ชาวบ้านให้ความสนใจ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกก็เลยทำการของงบประมาณไปเพื่อมาจัดทำสินค้า จึงได้มีการวางแผนประชุมกันอีกครั้ง เพื่อที่ให้งานหรือสินค้าผ้าป่าเต๊ะที่ทำออกมาสวย งานละเอียด เป็นที่ตรงตามใจของลูกค้า และได้มีการแบ่งหน้าที่กันไปแต่ละฝ่าย

1.3 ขั้นการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า เปิดโอกาสให้สมาชิก หรือบุคคลภายนอกได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้การพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ จึงทำให้เผยแพร่ไปทั่ว แล้วก็มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน ทางกลุ่มเองก็ยังรับผู้ที่สนใจให้เข้ามามีส่วนร่วม และมีการขยายตัวไปทางด้านตลาดมากขึ้น ผู้ที่สนใจก็ทยอยมาสั่งจองเยอะขึ้น

1.4 ขั้นการมีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสมาชิกทุกคนมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทุกคนมีสิทธิและส่วนร่วมเท่าเทียมกันหมด หน้าที่ของใครก็รับผิดชอบในส่วนตรงนั้น มีการปรึกษาหารือกันตลอดที่ไม่เข้าใจ หรือบกพร่องตรงไหนในส่วนที่ตนรับผิดชอบ แต่ละคนก็มีความพยายามตั้งใจในการทำงาน

2. สภาพปัญหาของกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาการผลิต พบว่า การขาดงบประมาณ หรือยืมนำของงบประมาณไปแล้วแต่งบประมาณช้า จึงทำให้การผลิตล่าช้า และอีกปัญหาที่พบได้บ่อย คือ เครื่องมือที่ใช้ค่อนข้างที่จะเสื่อมสภาพ เช่น เทียนสีอะคริลิก จึงทำให้ไม่สามารถที่จะทำงานต่อได้ ต้องรอการซื้อสินค้า เครื่องมือใหม่เท่านั้น เพื่อที่งานจะได้ออกมาสวย ละเอียด และอีกปัญหาหนึ่ง คือ ลวดลายการพื้นที่ไม่เข้ากับสีผ้า จึงทำให้สินค้าดูไม่สวย จึงต้องมีการแก้ทำใหม่ และงานที่แก้แล้วก็ไม่ดูเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทิพย์ เรืองกุล เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการผลิตหรือที่ต้องอาศัยฝีมือ ความชำนาญงาน และมีปัญหาด้านเงินทุนที่มีไม่เพียงพอ ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการค้า

และการบริการกลุ่มยังไม่มีแนวคิดในการผลิตของกลุ่มเชิงธุรกิจ ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีวิชาการเข้ามาช่วย (อรทิพย์ เรืองกุล, 2547)

2.2 สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า บรรจุภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสมกับสินค้า ฉีก ขาด ได้ง่าย ไม่มีความคงทน และเป็นถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ผ้าปาเต๊ะ ซึ่งเป็นถุงพลาสติกธรรมดาทั่วไป ไม่มีลวดลายมีรูปทรงสี่เหลี่ยม ต้องการให้มีรูปทรงที่สวยงามขึ้น แต่ด้วยงบประมาณที่ไม่เพียงพอ

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า สินค้าเป็นที่ต้องการของทางตลาดก็จริง แต่ด้วยปัจจัยที่พบว่า ผ้าปาเต๊ะมีผู้ผลิตกันเยอะ จึงทำให้เป็นปัญหาในการวางจำหน่าย ผู้ซื้อบางคนสนใจของผู้อื่นมากกว่าของตน เนื่องจากราคาที่ไม่สามารถต่อสู้กับผู้ขายรายอื่นได้ จึงทำเป็นปัญหาทางด้านตลาดที่ผู้ซื้อจะต้องเลือกสิ่งที่ถูกและไม่ได้คุณภาพ แต่ผู้ซื้อไม่คำนึงถึงสินค้าที่แพงและมีคุณภาพ สามารถใช้ได้นาน

2.4 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า มีกฎกติกาภายในกลุ่ม โดยให้ความเป็นธรรมกับสมาชิกทุก ๆ คน และในกลุ่มมักพบปัญหาเหล่านี้อีก เช่น ปัญหาในเรื่องของเวลา เนื่องจากมีการผลิตสินค้าที่มีจำนวนมาก ซึ่งการแพ็คผ้าปาเต๊ะเป็นงานที่ประณีต ต้องใช้เวลา และใส่ใจทุกรายละเอียด จึงต้องทำงานแข่งกับเวลาเมื่อมีออเดอร์เข้าจำนวนมาก จึงต้องเร่งรีบในการทำงาน ซึ่งยังเห็นว่า ยังบริหารจัดการกลุ่มได้ไม่ดีเท่าที่ควร ต่อให้สมาชิกมีน้อย ก็ต้องมุ่งมั่นในการทำงาน เพราะต้องทำงานแข่งกับเวลา

3. ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีมที่ดีต้องมีความพอประมาณ เหมาะสมพอดีกับการใช้ชีวิต ทำงานของตนเอง ไม่ไปรบกวนกับงานของคนอื่น รู้จักพอดีในตนเอง ไม่เอาตนเองไปแข่งกับใคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก ชัยสุข และคณะ เรื่อง การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มด้านการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด คือ ผลิตภัณฑ์การบริหารจัดการด้านผลิต ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต การบริหารจัดการด้านการบริหารองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี ได้แก่ สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุน การจัดทำบัญชีและงบประมาณการเงิน (ธัญชนก ชัยสุข และคณะ, 2560)

3.2 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผลพบว่า อยากให้สมาชิกมีรายได้ เพิ่มรายได้ เพื่อเป็นการอยู่รอดของสมาชิกในกลุ่ม และเป็นการส่งเสริมให้กับกลุ่มไปสู่เขตที่กว้างขึ้น และรับฟังสมาชิกในกลุ่มทุก ๆ คน และพร้อมที่จะปฏิบัติต่อแนวทางนั้น ๆ และจำเป็นที่จะต้องคิดที่รอบคอบ ไม่ว่าจะทำอะไรต้องมีเหตุผล และมีการปรึกษากันภายในกลุ่มก่อน

3.3 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า การเตรียมตัวให้พร้อมต่อผลกระทบที่กำลังจะตามมา พร้อมทั้งแนวทางที่จะสามารถแก้ไข แต่ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ก่อนว่าจะเป็นอย่างไร เมื่อมีสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้น ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องเปิดใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

3.4 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะต้องมีความเข้มแข็ง ต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติในการทำงานให้ได้ เมื่อบกพร่องก็จะมีมีการเข้าอบรม เพื่อฝึกการพัฒนาทักษะตัวเองให้เกิดความรู้ และนำมาประกอบอาชีพได้ต่อไป

3.5 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ ต้องซื่อสัตย์ สุจริตกับทุกคน และซื่อสัตย์กับงาน ใส่ใจในการทำงาน ซึ่งการบริหารจัดการกลุ่มต้องมีความพอเพียง ความเพียร ความอดทน เสมอต้นเสมอปลายกับผู้ร่วมงาน ใช้สติปัญญา ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ปล่อยปะละเลยให้งานเล็ก ๆ เป็นงานที่ใหญ่จนไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 3 เศรษฐกิจชุมชนบ้านนาทราย

จากภาพที่ 3 อธิบายได้ว่า การประยุกต์ใช้ฝีมือหัตถศิลป์ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านแต่ดั้งเดิมเป็นการสร้างงานและอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชนและผู้สนใจเพื่อเป็นการต่อยอดภูมิปัญญาชาวบ้านโดยฝีมือหัตถศิลป์ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง สร้างประสิทธิภาพของคนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ เพราะเป็นการรวมกลุ่มโดยการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งในด้านของทุนทรัพยากรด้านทุนทางสังคมด้านทุนทางปัญญา มาผสมผสานในรูปแบบของการเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ และรวมไปถึงการใช้ทุนที่ได้จากรัฐ เพื่อนำมาต่อยอดส่งเสริมในการทำงานกลุ่มฝีมือหัตถศิลป์ของการเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ที่สุด ตลอดจนจนถึงการอนุรักษ์ฝีมือหัตถศิลป์เพื่อเป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรม ถึงการอนุรักษ์เพื่อไม่ให้ผ้าปาเต๊ะสูญหายและเป็นการอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้ โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะโดยการวาดลายเส้นที่สื่อถึง ความหมายต่าง ๆ ตลอดจนถึงการพัฒนาต่อยอดของการเพ้นท์ผ้าให้เป็นกรรมวิธีที่ทันสมัย ได้แก่ การเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะนำมาประดิษฐ์เป็นกระเป๋า เสื้อผ้า เป็นต้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

ด้านพัฒนาการการเกิดกลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นงานที่ต้องอาศัยการวาดรูป และการลงสีเพื่อความสวยงามตามลวดลาย ให้ลายที่วาดและระบายสีลงไปในนั้น คู่มือ 2 มิติ ขึ้น เช่น ลายจุด ลายเส้น รูปร่างต่าง ๆ รูปทรงต่าง ๆ รวมไปถึงจนถึงการลงน้ำหนักรสี หนัก เบา อ่อน แก่ ไล่ระดับแม่สี เพื่อเป็นการจัดระเบียบให้งานราบรื่นตา ให้มีความกลมกลืนกันมากขึ้น จึงได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2560 จึงเล็งเห็นว่า ประชากรในหมู่บ้านค่อนข้างที่จะว่างงานกันเยอะ จึงอยากสนับสนุนให้ประชากรมีรายได้เสริม เพื่อการดำรงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะผ้าปาเต๊ะเป็นผ้าประจำของภาคใต้ และมีความประณีตงานสวย จำหน่ายได้ในราคาที่ดี จึงได้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้มาจนถึงปัจจุบันนี้ สภาพปัญหาของกลุ่มเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัญหาที่เกิดขึ้นมักพบได้บ่อย ส่วนใหญ่ คือ สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์ ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ผ้าปาเต๊ะ เป็นถุงพลาสติกธรรมดาทั่วไป ไม่มีลวดลาย มีรูปทรงสี่เหลี่ยม

ต้องการให้มีรูปทรงที่สวยงามกว่านี้ แต่ด้วยงบประมาณที่ไม่เพียงพอในการจัดสรรหาบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ดึงดูดต่อลูกค้า และมีคุณภาพในการบรรจุ การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช การทำงานเป็นกลุ่มต้องยึดหลักคุณธรรม หลักความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี จำเป็นต้องซื่อสัตย์ สุจริตกับทุกคน และซื่อสัตย์กับงาน ใส่ใจในการทำงาน ซึ่งการบริหารจัดการกลุ่มต้องมีความพอเพียง ความเพียร ความอดทน เสมอต้นเสมอปลายกับผู้ร่วมงาน ใช้สติปัญญา ในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ปล่อยปละละเลยให้งานเล็ก ๆ เป็นงานที่ใหญ่จนไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีมที่ดีต้องมีความพอประมาณ เหมาะสมพอดีกับการใช้ชีวิต ทำงานของตนเอง ไม่ไปบั่นทอนกับงานของคนอื่น รู้จักพอดีในตนเอง ไม่เอาตนเองไปแข่งกับใคร การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า อยากให้สมาชิก มีรายได้ เพิ่มรายได้ เพื่อเป็นการอยู่รอดของสมาชิกในกลุ่ม และเป็นการส่งเสริมให้กับกลุ่มไปสู่เขตที่กว้างขึ้น และรับฟังสมาชิกในกลุ่มทุก ๆ คน การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า การเตรียมตัวให้พร้อม ต่อผลกระทบที่กำลังจะตามมา พร้อมทั้งแนวทางที่จะสามารถแก้ไข การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะต้องมีความเข้มแข็ง ต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติในการทำงานให้ได้ เมื่อบกพร่องก็จะมี การเข้าอบรม การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ ต้องซื่อสัตย์ สุจริตกับทุกคน และซื่อสัตย์กับงาน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การบริหารจัดการกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหนึ่ง แต่ยังมีประเด็นที่สามารถพัฒนาได้เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่ม ดังนี้ 1) การสนับสนุนด้านงบประมาณและเครื่องมือ 2) การพัฒนาบรรจุ ภัณฑ์ 3) การพัฒนาการตลาด 4) การบริหารจัดการกลุ่ม และ 5) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป คือ 1) ควบคู่ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มชาวบ้าน บ้านนาทราย หมู่ที่ 6 ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) ควบคู่ศึกษาแนวทางการถ่ายทอด ภูมิปัญญาการพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะของชาวบ้านบ้านนาทราย หมู่ที่ 6 ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ กลุ่มผ้าป่าเต๊ะ. (สรวิชัย คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)
- _____. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาพัฒนาการการเกิดกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ. (สรวิชัย คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)
- _____. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ. (สรวิชัย คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)
- เตชิต เหย่งพ่วง. (2561). การออกแบบลวดลายผ้าบาติกจากพันธุ์ไม้ในวรรณคดี. วารสารศิลปปริทัศน์, 6(2), 42-48.
- ชัยชนก ชัยสุข และคณะ. (2560). การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลลงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. เรียกใช้เมื่อ 4 มกราคม 2567 จาก http://164.115.28.46/thaixen/search_detail/result/7101
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2542). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผู้ส่งเสริม. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มผ้า ป่าเต๊ะ. (สรวิชัย คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)
- _____. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาพัฒนาการการเกิดกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ. (สรวิชัย คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)
- _____. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มพื้นที่ผ้าป่าเต๊ะ. (สรวิชัย คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)

- ผู้สนับสนุน. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มผ้าปาเต๊ะ. (สรารุณี คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)
- _____. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาพัฒนาการการเกิดกลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ. (สรารุณี คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)
- _____. (2 ตุลาคม 2565). การศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ. (สรารุณี คันธิก, ผู้สัมภาษณ์)
- อรทิพย์ เรืองกุล. (2547). กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

GUIDELINES FOR DEVELOPING DOVE CAGE PRODUCTS TO PROMOTE THE CAREERS OF THE BAN NAI THUNG COMMUNITY, VILLAGE NO. 9, THA SALA SUB-DISTRICT, THA SALA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

เกรียงไกรย์ ร่วมสุข¹, ปิยะสิทธิ์ ลิทธิฤทธิ์¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ¹, เมธิรา ไกรนที¹,
พงษ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์¹, วิเชษฐ์ สินประสิทธิ์กุล^{2*}

Kriengkrai Ruamsuk¹, Piyasit Sitthirit¹, Jittima Dumrongwattana¹, Mathira Krainatee¹,
Pongprasit Onchun¹, Wichet Sinprasitkul^{2*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: wichet.sin@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิปัญญาการทำผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพ 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการทำผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คน ผู้ให้ข้อมูลรอง จำนวน 2 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาภูมิปัญญาการทำผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพ มีขั้นตอนดังนี้ 1.1) การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ 1.2) การออกแบบลวดลายทรงนกเขา 1.3) ขั้นตอนการทำทรงนกเขา และ 1.4) การตกแต่งและเก็บรักษาการทำทรงนกเขา 2) ปัญหาและอุปสรรคการทำผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพ พบปัญหา ดังนี้ 2.1) สภาพปัญหาด้านการผลิตในปัจจุบันคนรุ่นหลังมีความสนใจในด้านเทคโนโลยีมากกว่าที่จะให้ความสนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.2) สภาพปัญหาด้านวัสดุ วัสดุที่ใช้ในการทำทรงนกเขา หาได้ยากในปัจจุบัน และ 2.3) สภาพปัญหาด้านตลาดบุคคลที่ทำทรงนกเขา ขาดความรู้ขั้นตอนในการจัดส่งทรงนกเขาไปจำหน่าย และ 3) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพ ตรวจสอบแนวทาง ดังนี้ 3.1) แนวทางการส่งเสริมด้านการผลิต ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำทรงนกเขามาถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลรุ่นหลังต่อไป 3.2) แนวทางการส่งเสริมด้านวัสดุ ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มบุคคลที่ทำทรงนกเขาเข้าด้วยกัน และ 3.3) แนวทางการส่งเสริมด้านการตลาดการทำทรงนกเขา ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การจัดส่งทรงนกเขาออกไปจำหน่ายในช่องทางการตลาดทั้งในประเทศและนอกประเทศ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ทรงนกเขา, ส่งเสริมอาชีพ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

This article aims to 1) Study the wisdom of making dove cage products to promote careers, 2) Study problems and obstacles in making dove cage products to promote careers, and 3) Study guidelines for developing dove cage products to promote careers in the Ban Nai Tung community, Village No. 9, Tha Sala Sub-district, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. The research is qualitative research, using tools such as in-depth interviews and focus groups. The sample was derived from purposive sampling; key informants included five main informants and two secondary informants. The results of the research found that 1) The study of the wisdom of making dove cage products to promote careers indicate the following steps: 1.1) Preparing materials and equipment, 1.2) Designing a dove cage pattern, 1.3) The process of making dove cages, and 1.4) Decorating and storing the dove cages. 2) Problems and obstacles in making dove cage products to promote careers include the following problems: 2.1) Production problem conditions indicate that, at present, the next generation is more interested in technology than in local wisdom, 2.2) Condition of material problems indicate materials used to make dove cages are hard to find nowadays, and 2.3) Market problem conditions indicate that persons who make dove cages lack of knowledge about the steps in shipping dove cages for sale. and 3) Guidelines for developing dove cage products to promote careers indicate the following guidelines: 3.1) Guidelines for promoting production indicate that local wisdom in making dove cages should be passed on to future generations; 3.2) Guidelines for promoting materials indicate that there should be encouragement to join together with groups of people who make dove cages; and 3.3) Guidelines for promoting the marketing of dove cage making indicate that there should be training to provide knowledge about sending out bird cages for sale in both domestic and international marketing channels.

Keywords: Development Guidelines, Dove Cages, Career Promotion, Local Wisdom

บทนำ

ความรู้ดั้งเดิมเป็นองค์ความรู้และมรดกโลกที่ได้รับการพัฒนา สืบทอด และส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นภายในชุมชน ซึ่งมักเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมหรือจิตวิญญาณของชุมชนนั้น ๆ เป็นแก่นของอัตลักษณ์พื้นเมือง วัฒนธรรม ภาษา มรดก และการดำรงชีวิต และต้องได้รับการปกป้อง ความรู้ดั้งเดิมไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งที่เก่าแก่หรือล้ำสมัย แต่เป็นองค์ความรู้ที่เจริญรุ่งเรืองและมีชีวิตชีวา ซึ่งช่วยหล่อหลอมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของชุมชน สามารถพบได้ในบริบทที่หลากหลาย รวมถึงความรู้ด้านการเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคนิค นิเวศวิทยา และการแพทย์ รวมถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของภาคใต้เป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการรวมตัวปรับตัวและพัฒนาของผู้คนในพื้นที่ โดยจะประกอบไปด้วย คนไทย คนมาเลย์ คนจีน และคนอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนมากอาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งบนแผ่นดินในทะเลซึ่งถือเป็นเขตที่อยู่บนเส้นศูนย์สูตรของประเทศไทยทำให้ผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ใช้ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มารวมตัวกันอยู่ในพื้นที่ภาคใต้เกิดเป็นภูมิปัญญาของภาคใต้ที่จัดได้ว่า เป็นภูมิปัญญาที่หลากหลาย ทั้งที่เกิดจากคนต่างถิ่นต่างอารยธรรมและที่พัฒนาจากการปรับตัว ภูมิปัญญาการเลี้ยงนกเขาเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของพื้นที่จังหวัดภาคใต้มีรากฐานจากชุมชนคนเลี้ยงนกเขาที่แพร่ขยายความนิยมไปนอกพื้นที่ทั้งในและต่างประเทศ การเลี้ยงนกเขามีประวัติความเป็นมา ที่ยาวนานและมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่ เนื่องจาก

ภูมิปัญญาการเลี้ยงนกเขาก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้เลี้ยงนกเขาจากหลากหลายอาชีพ ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว และการสร้างกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ (พิชิตล พันธ์วัฒนา, 2557) ดังผลการศึกษาของ จิรพันธุ์ สุขปาละ ที่พบว่า วัฒนธรรมทางเศรษฐกิจของการเลี้ยงนกเขาส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้ 2 ประเภท คือ การจำหน่ายนกเขา และการจำหน่ายสินค้าหรือบริการเกี่ยวกับการเลี้ยงนกเขา เช่น ผลิตภัณฑ์กรงนกเขา และสิ่งประดิษฐ์ตกแต่งกรงนกเขา การบริการตกแต่งกรงนกเขา การโยนก นายหน้าซื้อนก (จิรพันธุ์ สุขปาละ, 2538)

การประกอบอาชีพเกี่ยวกับกรงนก การทำกรงนกในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มต้นจาก นายจรูญ มะหมัน ผู้ชื่นชอบการเลี้ยงนก เมื่อปี พ.ศ. 2520 เนื่องจากราคาจำหน่ายกรงนกในท้องตลาดค่อนข้างสูง จึงเกิดแนวคิดนำไม้ในหมู่บ้านมาประดิษฐ์กรงนกใช้เองและจำหน่าย ต่อมาลูกชายของนายจรูญได้จ้างช่างชาวปัตตานี ให้ประดิษฐ์กรงนกให้แต่ถูกปฏิเสธ จึงหันมาพึ่งพาความชำนาญด้านหัตถกรรมไม้ของตนเอง และประดิษฐ์ กรงนกลูกแรกสำเร็จในปี พ.ศ. 2540 ชุมชนที่ผลิตกรงนกในอำเภอท่าศาลา ได้แก่ บ้านในถุ้ง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเครื่องจักรสานหลากหลายประเภท รวมถึงกรงนกและส้อมไก่ โดยกรงนกของชุมชนบ้านในถุ้ง มีราคาจำหน่ายที่ถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป ปัจจุบันชุมชนบ้านในถุ้ง ได้นำเครื่องจักรมาช่วยเสริมกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มความสวยงามให้แก่กรงนก โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอท่าศาลา และได้รับการคัดเลือกเป็นสุดยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนไทยจากกรมพัฒนาชุมชนในปี พ.ศ. 2555 กรงนกจึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนภูมิปัญญาของชาว ท่าศาลา และเป็นสินค้าส่งออกที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ท้องถิ่น (สายฝน จิตนุพงศ์, 2563)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาการทำกรงนกเขา เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมอนุรักษ์ และรวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขา ให้แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า หรือผู้ที่สนใจในภูมิปัญญาการทำกรงนกเขา ได้มาศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขา ส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขา และนำไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงชีพคนในครอบครัวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการทำผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการทำผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตของการวิจัยเป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัย ดังนี้ 1) ขั้นตอนและวิธีการทำกรงนกเขา ชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการทำกรงนกเขา ชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) แนวทางส่งเสริมอาชีพการทำกรงนกเขา ชุมชนบ้านในถ้ำ หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถ้ำ หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตด้านประชากร จำนวน 7 คน ดังนี้ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ทำกรงนกเขา ชุมชนบ้านในถ้ำ หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) กุลฎา พิทักษ์ลิ้มสกุล (ประธานกลุ่ม) 2) จริญญา ธรรมโชโต (รองประธานกลุ่ม) 3) นันทนา รณเกียรติ (สมาชิกกลุ่ม) 4) วราจนา สว่างตระกูล (สมาชิกกลุ่ม) และ 5) สุภาพรณณ บางช้าง (สมาชิกกลุ่ม) และ 2) ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้สนับสนุนการทำกรงนกเขาชุมชนบ้านในถ้ำ หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2 คน ได้แก่ 1) วิรัช ศิริวัฒนะนาวิน (ผู้ใหญ่บ้าน) และ 2) สมชาย สำเนียงงาม (ตัวแทนจำหน่าย)

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องกรงนกเขา: แนวทางการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กรงนกเขาของชุมชนบ้านในถ้ำ หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ด้านการเก็บข้อมูล คือ แนวคำถามที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยได้ผ่านการหาค่า IOC (หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม) ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัย พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลได้มากที่สุดและตรงประเด็นมากที่สุด มีทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้รับจากสารหนังสือ บทความ สื่อสารสนเทศตลอดจนถึงเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 3) สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูล 4) ดำเนิน การเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และ 5) กำหนดเวลาและสถานที่เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลให้เรียบร้อยก่อนถอดเทป

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และสรุปเป็นองค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเตาชีวมวลและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลจริง เพื่อวางแผนทางการศึกษาให้ได้ประเด็นที่ครอบคลุมและรอบด้านมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาครั้งนี้เป็นปฏิบัติการภาคสนามผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่าง และกิจกรรมโครงการเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษา และตรวจสอบความเชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบการพรรณนาตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถ้ำ หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถ้ำ การถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่คนรุ่นหลัง และการอบรมความรู้ด้านการจัดส่งและการตลาด ซึ่งมีวิธีการทำกรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถ้ำ ดังนี้

1. ศึกษาภูมิปัญญาการทำผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์

การเตรียมวัสดุที่เป็นไม้ไผ่ ในการทำทรงเริ่มจากการเลือกไม้ไผ่สุกเป็นวัสดุนั้น ช่างผู้ทำจะนำมาผ่าแบ่งตามขนาดความสั้นยาวตามที่ช่างกำหนดแบบไว้ ข้อสำคัญ เหตุผลที่ต้องนำไม้ไผ่นั้นแช่น้ำทะเล ก็เนื่องมาจากน้ำทะเลมีความเค็มสามารถยืดระยะเวลาของไม้ให้มีความคงทนได้ยาวนาน โดยปกติมักแช่ 3 - 4 คืน ไม้ไผ่ที่ผ่านการแช่น้ำทะเลแล้วจะถูกนำมาผ่าเป็นซี่เล็ก ๆ แล้วเหลาแต่งตามขนาดที่ต้องการในแต่ละส่วนทั้งซี่กรงธรรมดาและซี่กรงดอก ช่างจะเหลาให้ได้ขนาดตามความต้องการ

การจัดเตรียมวัสดุที่เป็นหวาย นำหวายที่ซดแล้วไปตากแดดให้แห้ง เพื่อรอการนำมาใช้และสะดวกต่อการจัดเก็บ นำไม้หวายที่ตากแดดแห้งแล้วมาตัดปลายทั้งสองด้าน แล้วนำเครื่องมือ (ไม้กระยะ) มาวัดระยะห่างเพื่อที่จะเจาะรูใส่ไม้ซี่ นำหวายที่เจาะรูแล้วโดยนำปลายทั้งสองด้านมาติดกับกาวและตัดให้เป็นวงกลม

การเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการทำทรงนกเขา เช่น กาวร้อน ยูรีเทน กาวลาเท็กซ์ มีดแกะสลัก มีดเวอร์เนีย ไม้ฉาก คีมปากนกแก้ว เครื่องขัดมือ เลื่อยเหล็ก เลื่อยฉลุ ฉลุไฟฟ้า ใบเลื่อยฉลุ กรรไกรตัดกิ่ง ส่วนแทน ส่วนมือ ถังลม กาวพ่นสี กบรีดไม้ และเครื่องมือไม้ เป็นต้น เพื่อนำมาทำทรงนก โดยอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ต้องมีความพร้อมในการใช้งาน และต้องจะมีการเตรียมอะไหล่สำรองสำหรับอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อหากเมื่อนำมาใช้งานแล้วอุปกรณ์ต่าง ๆ มีความเสียหายต้องเปลี่ยนอะไหล่ก็สามารถซ่อมเปลี่ยนอะไหล่ได้ทันที

ภาพที่ 1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์

1.2 การออกแบบลวดลายทรงนกเขา

ในการทำทรงนกเขา จะมีการออกแบบลวดลายลงในกระดาด แล้วนำกระดาดที่ออกแบบลวดลายไว้มาติดกับไม้ที่ต้องการแกะลวดลาย และการจัดทำทรงนกเขาจะมีหลายขนาด เช่น ทรงขนาดเล็ก ทรงขนาดกลาง ทรงขนาดใหญ่ ดังนั้นผู้ที่ต้องการเลี้ยงนกเขาจะใช้ทรงนกเขาขนาดไหนต้องขึ้นอยู่กับขนาดของตัวนกเขา และรูปแบบลวดลายขึ้นอยู่กับความชอบของผู้เลี้ยงนกเขาว่าชอบรูปแบบและลวดลายแบบใด

1.3 ขั้นตอนการทำทรงนก

ขั้นตอนที่ 1 ซดหวายม้วนไว้ประมาณ 2 - 3 วัน ซดตัดตามขนาดที่ต้องการและใช้ส่วนเครื่องเจาะ เจาะรูที่ซดหวาย ขั้นตอนที่ 2 เริ่มร้อยซี่กรงจากหวายบนลงมาด้านล่างคล้ายก้านร่ม แล้วดึงซี่กรงจากหวายบนลงมาด้านล่างคล้ายก้านร่ม แล้วดึงซี่กรงลงตามรูหวายกระยะจับปรับให้เหมาะสมของทรงจนครบทุกตำแหน่ง จากนั้นจึงนำกาวร้อนมาหยอดหรือนำตะปูมาตอก เพื่อเพิ่มความแน่นหนาของทรงนกเขา ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนการประกอบเข้าเป็นรูปทรงนก ผนังทรงที่จัดทำในขั้นตอนที่สองมาปิดด้วยส่วนบนและส่วนล่างของทรงดอกตะปูให้เกิดความแข็งแรงของทรง ทำประตูกรง ใส่ไม้แถววัลย์ที่เป็นที่เกาะของนก ใส่ถาดอาหาร ใส่กระดานรองพื้นสำหรับรองรับของเสียจากการขับถ่ายและเศษอาหารของนกเพื่อสะดวกในการทำทำความสะอาด และใส่ตะขอแขวนกรง

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการทำกรงนก

1.4 การตกแต่งและเก็บรักษา

การตกแต่งและเก็บรักษาการทำกรงนกเขา เป็นการเคลือบเงากรงนกที่ประกอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นับเป็นขั้นตอนสุดท้าย ก่อนทำการเคลือบเงา ควรขัดกรงด้วยกระดาษทรายละเอียดให้ทั่วกรง และปิดทำความสะอาดไล่ฝุ่น จากนั้นนำน้ำยาเคลือบเงา ประเภทแซลิก แล็กเกอร์ วานิช ทั้งชนิดสเปรย์หรือชนิดเหลว ทากรงให้ทั่วถึง (ไม่ควรทากลางแดด) และผึ่งลมในที่ร่มให้แห้งสนิท เพื่อเพิ่มความสวยงาม เพิ่มคุณค่างานฝีมือ และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ หลังจากลงน้ำยา เคลือบเงาพักไว้ให้แห้งสนิทแล้ว ก็สามารถนำอุปกรณ์เสริม เช่น ถ้วยใส่น้ำ ที่แขวนอาหารนก ไม้ที่นกเกาะ และอื่น ๆ

2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการทำผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในดุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาด้านการผลิต การทำกรงนกเขาเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยในปัจจุบันคนรุ่นหลังมีความสนใจในด้านเทคโนโลยีมากกว่าที่จะให้ความสนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนของตน จึงทำให้มีบุคคลที่จะสืบทอดภูมิปัญญาการทำกรงนกลดน้อยลง และการทำกรงนกเขาต้องใช้ความประณีต (วาริพร ชูศรี, 2560) ซึ่งกรงนกเขาจะมีหลายแบบ ขั้นตอนการทำกรงนกเขาในแต่ละแบบจะมีขั้นตอนที่ไม่เหมือนกัน และในแต่ละแบบจะต้องใช้ระยะเวลาในการทำที่ไม่เท่ากัน แบบที่ง่ายก็จะใช้ระยะเวลาน้อย ส่วนแบบที่ยากก็จะใช้ระยะเวลานาน โดยจะมีลูกค้าบางคนที่ไม่ได้ต้องการแบบที่มีอยู่ แต่ต้องการออกแบบลวดลายเองก็จะต้องใช้เวลาทำนานเช่นกัน

2.2 สภาพปัญหาด้านวัสดุ วัสดุที่ใช้ในการทำกรงนกเขา เช่น ไม้ไผ่ และหวายสามารถหาได้ยากในปัจจุบัน และมีราคาแพง เครื่องมืออุปกรณ์ไฟฟ้าบางชนิดเมื่อนำมาใช้ในการทำกรงนกเขาก็ไม่ได้ทำให้ชิ้นงานมีความละเอียดเรียบร้อยได้ดีเท่ากับเครื่องมือที่ใช้มือทำ ซึ่งมีความละเอียดเรียบร้อยและสวยงามมากกว่า

2.3 สภาพปัญหาด้านตลาด บุคคลที่ทำกรงนกเขาจัดจำหน่ายยังขาดความรู้ในการคำนวณต้นทุนการผลิตที่จัดอยู่ในจุดคุ้มทุน ขาดความรู้ขั้นตอนในการจัดส่งกรงนกเขาไปจำหน่ายในพื้นที่ใกล้เคียง และในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน ขาดความรู้ในการจำหน่ายกรงนกเขาในตลาดออนไลน์ และโดนเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อกรงนกเขาไปจัดจำหน่าย (วาริพร ชูศรี, 2560)

3. แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในดุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการส่งเสริมด้านการผลิต ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำกรงนกเขามาถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลรุ่นหลัง โดยนำไปเผยแพร่ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา และควรนำมาจัดทำเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์กรงนกเขา โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุน และยังทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการศึกษา

3.2 แนวทางการส่งเสริมด้านวัสดุ ควรมีการส่งเสริมเพื่อให้มีการรวมกลุ่มบุคคลที่ทำกรงนกเขาเข้าด้วยกัน เพราะเมื่อมีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทำกรงนกเขาในจำนวนมาก จะส่งผลทำให้ราคาของวัสดุอุปกรณ์ในการทำกรงนกเขามีราคาถูก และควรมีการให้ความรู้หรือแนะนำเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการทำกรงนกเขา เพื่อช่วยให้มีความสะดวกรวดเร็วในการทำกรงนกเขา และเพื่อความสวยงามของกรงนกเขา (พิชศาลพันธุ์วัฒนา, 2557)

3.3 แนวทางการส่งเสริมด้านการตลาด ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนต่อหน่วย ความรู้เกี่ยวกับการจัดส่งกรงนกเขาออกไปจำหน่ายในช่องทางการตลาดทั้งในประเทศและนอกประเทศ รวมถึง ช่องทางออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยมกันอยู่ในปัจจุบัน เช่น ช้อปปี้ (Shopee) เฟซบุ๊ก (Facebook) ลาซาด้า (Lazada) เป็นต้น

อภิปรายผล

1. ศึกษาภูมิปัญญาการทำผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการทำกรงนกเขาเริ่มจากการเลือกไม้สีสุกและแช่น้ำทะเลเพื่อเพิ่มความคงทน (วาริพร ชูศรี, 2560) จากนั้นผ่าเป็นซี่ตามขนาดที่กำหนดสำหรับหวายจะนำไปตากแดดให้แห้งแล้วตัดปลายและเจาะรูเพื่อใส่ไม้ซี่ สำหรับอุปกรณ์เครื่องมือ ได้แก่ กาวร้อน ยูรีเทน มีดแกะสลัก เลื่อยฉลุ สว่าน และเครื่องมืออื่น ๆ ที่จำเป็น โดยต้องเตรียมพร้อมใช้งานและมีอะไหล่สำรองเพื่อซ่อมเปลี่ยนทันทีหากเกิดความเสียหาย

1.2 การออกแบบลวดลายกรงนกเขา การทำกรงนกเขาเริ่มจากการออกแบบลวดลายบนกระดาษ แล้วนำไปติดกับไม้เพื่อแกะลวดลาย ขนาดกรงขึ้นอยู่กับขนาดของนกที่เลี้ยง ส่วนลวดลายขึ้นอยู่กับความชอบของผู้เลี้ยง

1.3 ขั้นตอนการทำกรงนก การทำกรงนกเขาเริ่มจากการขุดหวายแล้วเจาะรู จากนั้นร้อยซี่กรงจากบนลงล่างแล้วดึงลงตามรูหวาย ก่อนจะยึดด้วยกาวร้อนหรือตะปู ขั้นตอนต่อไป คือ ประกอบกรงโดยปิดส่วนบนและล่างด้วยผนังกรงที่ทำไว้ ตอกตะปูให้แข็งแรง ใส่ประตูกรง ไม้สำหรับให้นกเกาะ ถาดอาหาร กระดานรองพื้น และตะขอแขวนกรง (สำนักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสงขลา, 2560)

1.4 การตกแต่งและเก็บรักษา ขั้นตอนสุดท้ายของการทำกรงนกเขา คือ การตกแต่งและเก็บรักษา โดยขัดกรงด้วยกระดาษทรายและทำความสะอาด จากนั้นเคลือบเงากรงด้วยน้ำยาประเภทแฮล็ค แล็กเกอร์ หรือวานิช เพื่อเพิ่มความสวยงามและมูลค่าทางเศรษฐกิจ (กระปุกดอทคอม, 2561) หลังจากเคลือบเงาแล้วให้ผึ่งลมในที่ร่มให้แห้งสนิท แล้วจึงติดตั้งอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ เช่น ถ้วยใส่น้ำ ที่แขวนอาหารนก และไม้สำหรับให้นกเกาะ

2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการทำผลิตภัณฑ์กรงนกเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาด้านการผลิต ภูมิปัญญาการทำกรงนกเขาเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะเลือนหายไป เนื่องจากคนรุ่นใหม่สนใจเทคโนโลยีมากกว่าภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน การทำกรงนกเขาต้องใช้ความประณีตและมีหลายแบบ ขั้นตอนการทำและระยะเวลาที่ใช้ในการทำจึงแตกต่างกันไป โดยแบบที่ง่ายจะใช้เวลาน้อยกว่าแบบที่ยาก และหากลูกค้าต้องการออกแบบลวดลายเองก็จะต้องใช้เวลานานขึ้น (ประภัสสร ทองยินดี, 2562)

2.2 สภาพปัญหาด้านวัสดุ ปัจจุบันวัสดุที่ใช้ในการทำกรงนกเขา เช่น ไม้ไผ่และหวาย หาได้ยากและมีราคาแพง นอกจากนี้ เครื่องมือไฟฟ้าบางชนิดที่นำมาใช้ทำกรงนกเขาอาจทำให้ชิ้นงานไม่ละเอียดเรียบร้อยเท่ากับเครื่องมือที่ใช้มือทำ ซึ่งจะทำให้กรงนกเขามีความละเอียดเรียบร้อยและสวยงามมากกว่า

2.3 สภาพปัญญาด้านตลาด

ปัญหาของผู้ผลิตกรรنگเขา ขาดความรู้ในการคำนวณต้นทุนการผลิตที่จุดคุ้มทุน ขาดความรู้ในการจัดส่งกรรنگเขาไปจำหน่ายในพื้นที่ใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ขาดความรู้ในการจำหน่ายกรรنگเขาในตลาดออนไลน์ ถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ

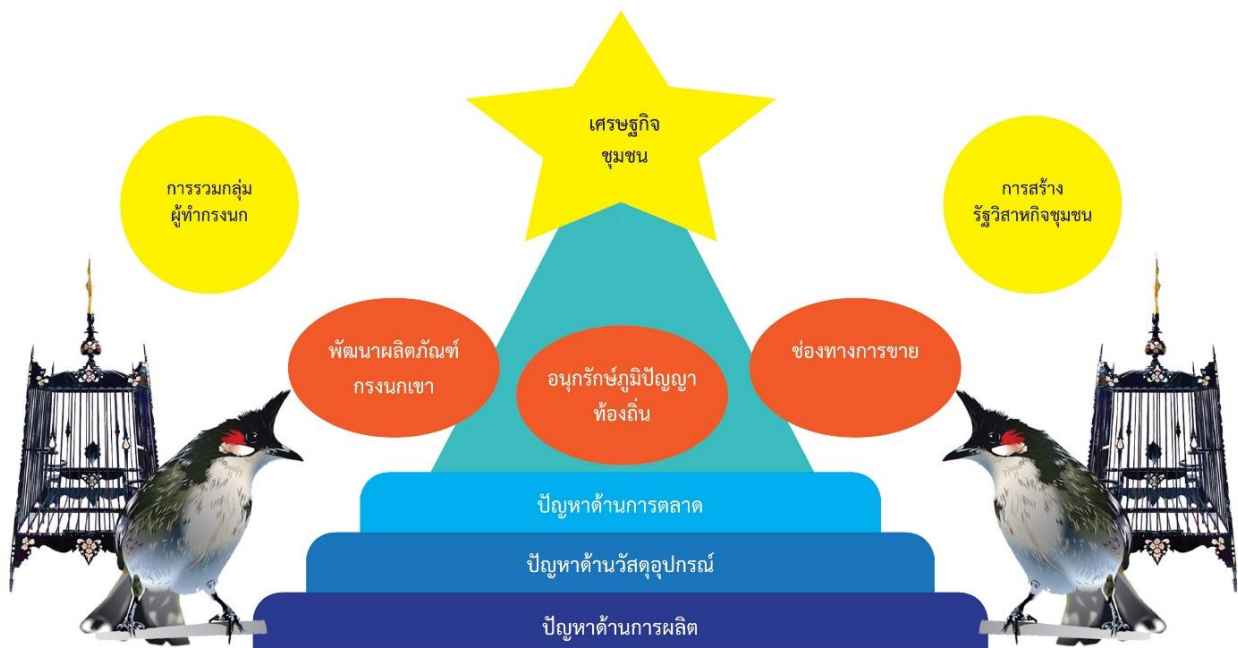
3. แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรรنگเขาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านในถุ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการส่งเสริมด้านการผลิต แนวทางแก้ไขปัญหา ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำกรรنگเขาให้แก่บุคคลรุ่นหลังผ่านช่องทางออนไลน์ (Facebook, YouTube) จัดทำกลุ่มผลิตภัณฑ์กรรنگเขา โดยมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนสร้างแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

3.2 แนวทางการส่งเสริมด้านวัสดุ แนวทางแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้ผู้ผลิตกรรنگเขารวมกลุ่มเพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์ในราคาถูก ให้ความรู้และแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อความสะดวกและสวยงามในการทำกรรنگเขา

3.3 แนวทางการส่งเสริมด้านการตลาด แนวทางแก้ไขปัญหา จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนต่อหน่วย จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดส่งกรรنگเขาในช่องทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงตลาดออนไลน์ (Shopee, Facebook, Lazada)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 4 เศรษฐกิจชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของภาคใต้เป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการรวมตัว ปรับตัว และพัฒนาของผู้คนในพื้นที่ โดยประกอบไปด้วย คนไทย คนมาเลย์ คนจีน และคนอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนมากอาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งบนแผ่นดินในทะเลซึ่งถือเป็นเขตที่อยู่บนเส้นศูนย์สูตรของประเทศไทยทำให้มีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ใช้ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มารวมตัวกันอยู่ในพื้นที่ภาคใต้เกิดเป็นภูมิปัญญา

ของภาคใต้ที่จัดได้ว่า เป็นภูมิปัญญาที่หลากหลายทั้งที่เกิดจากคนต่างถิ่นต่างอารยธรรมและที่พัฒนาจากการปรับตัว ภูมิปัญญาการเลี้ยงนกเขาเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของพื้นที่จังหวัดภาคใต้มีรากฐานจากชุมชนคนเลี้ยงนกเขาที่แพร่ขยายความนิยมไปนอกพื้นที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเลี้ยงนกเขามีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่ ทั้งนี้ การสร้างผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาจากภูมิปัญญาจากวัสดุที่หลากหลายและลวดลายที่มีเรื่องราวเล่าจากประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อ การพัฒนาเทคโนโลยีหรือการผสมผสานภูมิปัญญา การสร้างนวัตกรรมชุมชนหรือเครื่องมือในการสร้างผลผลิตทางภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การทำทรงนกเขาในชุมชนบ้านในถ้ำกำลังเลือนหายไปเนื่องจากคนรุ่นใหม่ไม่สนใจภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัสดุที่ใช้ในการทำหยากรและราคาแพง ปัญหาของผู้ผลิตทรงนกเขา คือ ขาดความรู้ในการคำนวณต้นทุนการผลิต จัดส่ง และจำหน่าย รวมถึงถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ แนวทางแก้ไข คือ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคคลรุ่นหลังผ่านช่องทางออนไลน์ จัดทำกลุ่มผลิตภัณฑ์ทรงนกเขาที่มีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุน สร้างแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ผู้ผลิตทรงนกเขารวมกลุ่มเพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์ในราคาถูก ให้ความรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคำนวณต้นทุน การจัดส่ง และการจำหน่ายทรงนกเขา ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ด้านการผลิต ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำทรงนกเขามาถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลรุ่นหลังต่อไป โดยนำไปเผยแพร่ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (Youtube) ด้านวัสดุ ควรมีการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มบุคคลที่ทำทรงนกเขาเข้าด้วยกัน เพราะเมื่อมีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทำทรงนกเขาในจำนวนมาก จะส่งผลทำให้ราคาของวัสดุอุปกรณ์ในการทำทรงนกเขามีราคาถูก ด้านการตลาด ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนต่อหน่วย ความรู้เกี่ยวกับการจัดส่งทรงนกเขาออกไปจำหน่ายในช่องทางการตลาดทั้งในประเทศและนอกประเทศ รวมถึงทางออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยมกันอยู่ในปัจจุบัน เช่น ช้อปปี้ (Shopee) เฟซบุ๊ก (Facebook) ลาซาด้า (Lazada) เป็นต้น ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ภูมิปัญญาการทำทรงนกเขาผ่านช่องทางที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรให้หน่วยงานในภาครัฐ เข้ามาช่วยส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาด เพื่อส่งเสริมการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาอื่น ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนบ้านในถ้ำ หมู่ที่ 9 ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชเพิ่มเติม ควรศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อทรงนกเขา เพื่อทำให้สามารถผลิตทรงนกเขาได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

- กระปุกดอทคอม. (2561). วิถีทาและซ่อมแลคเกอร์เคลือบเฟอร์นิเจอร์ไม้ ให้กลับมาเรียบเนียน. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2567 จาก <https://home.kapook.com/view190345.html>
- จิรพันธุ์ สุขपालะ. (2538). การเลี้ยงนกเขาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง: ศึกษาจากอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- ประภัสสร ทองยินดี. (2562). ภูมิปัญญาไทย: องค์ความรู้ที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมไทย. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2567 จาก [https://www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58\(500\)/page3-10-58\(500\).html](https://www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58(500)/page3-10-58(500).html)
- พิชศาล พันธุ์วัฒนา. (2557). นกกรงหัวจุกและการใช้ประโยชน์เพื่อชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจในภาคใต้. วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 12(2), 105-111.

- วาริพร ชุศรี. (2560). แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้ากรงนกเขา OTOP ระดับ 5 ดาว เพื่อการเข้าสู่ตลาดอาเซียน กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตบ้านหัวดินเหนียว หมู่ที่ 8 อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. วารสารจัดการสมัยใหม่, 15(2), 45-55.
- สายฝน จิตนุพงศ์. (2563). ภูมิปัญญาและของดี อำเภอท่าศาลา. สารนครศรีธรรมราช, 50(7), 29-34.
- สำนักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสงขลา. (2560). ใบสั่งจากบรูไน พื้นที่กรงนกจะนะ. เรียกใช้เมื่อ 14 มกราคม 2567 จาก https://www.sk-local.go.th/news_rss/detail/598

การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพร บ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF BAN KIRIWONG HERB HOUSE LEARNING CENTER IN LAN SAKA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

จุฑาธิป นัสฐาน¹, สิริลักษณ์ ไกรระจ่าง¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ¹, อนุชิต พรบพาส^{2*}, จรัญ ศรีสุข³

Juthatip Natsatan¹, Sirilak Jaikrajang¹, Jittima Damrongwattana¹, Anuchid Prabparn^{2*}, Jaran Sresuk³

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

³นักวิชาการอิสระ

³Independent Academic, Thailand

*Corresponding author E-mail: anuchid.prab@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พัฒนาการเกิดกิจกรรมการผลิตสับแหลวเปลือกมังคุดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) สภาพปัญหาการผลิตสับแหลวเปลือกมังคุดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) การบริหารจัดการกิจกรรมการผลิตสับแหลวเปลือกมังคุดภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง 9 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง 6 คน และ 2) ผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำสับสมุนไพรไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการเกิดกิจกรรมการผลิต สับแหลวเปลือกมังคุด มี 3 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2542 1.2) ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ หลังจากที่ได้พูดคุยกัน ก็เริ่มมีความคิดในการรวมกลุ่มกันภายในชุมชนและเริ่มมีการผลิตสินค้าจำหน่าย และ 1.3) ขั้นตอนขยายตัวของกลุ่ม พบว่า สับแหลวเปลือกมังคุดได้จำหน่ายออกและมีการรับซื้อปลีกและย่อยออกไปจำหน่าย 2) สภาพปัญหาของกลุ่ม 2.1) ปัญหาการผลิตสับแหลวเปลือกมังคุด 2.2) ปัญหาบรรจุภัณฑ์สับแหลวเปลือกมังคุด 2.3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวงและ 2.4) ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง และ 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 3.1) ความพอประมาณ 3.2) ความมีเหตุผล 3.3) การมีภูมิคุ้มกัน 3.4) การมีความรู้ และ 3.5) การมีคุณธรรม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การผลิตสับแหลวเปลือกมังคุด, ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง

Abstract

The objectives of this research article aimed to study 1) The development of mangosteen peel liquid soap production activities of the Ban Kiriwong Herbal House Group, Lan Saka District, Nakhon Si Thammarat Province, 2) The problem conditions of the production of mangosteen peel liquid soap of the Ban Kiriwong Herbal House Group, Lan Saka District, Nakhon Si Thammarat Province, and 3) Management of mangosteen peel liquid soap production activities under the Philosophy of Sufficiency Economy at Ban Kiriwong Herbal House, Lan Saka District, Nakhon Si Thammarat Province. The research is qualitative research that uses content analysis and summarizes the overall data. The sample was derived from purposive sampling. The nine key informants were divided into two groups, including key informants from 1) Ban Kiriwong Herbal Learning Center, a total of six people, and 2) Those who promote and support the management of the group under the philosophy of Sufficiency Economy, a total of three people who were experts and have knowledge and understanding with experience in making herbal soap for at least five years. The results of the research found that 1) The development of mangosteen peel liquid soap production activities consisted of three steps: 1.1) Group formation stage, which indicated that the establishment of the group occurred in 1999; 1.2) Implementation stage, which indicated that, after discussions, there were the ideas to begin the gathering within the community and begin to produce the products for sale; and 1.3) Expansion stage of the group found that mangosteen peel liquid soaps were sold and bought retail and distributed. 2) The problem conditions of the production of mangosteen peel liquid soap of the Ban Kiriwong Herbal House Group, Lan Saka District, Nakhon Si Thammarat Province indicated as follows: 2.1) Problems in the production of mangosteen peel liquid soap; 2.2) Problems with packaging of mangosteen peel liquid soap; 2.3) Marketing problems of Ban Kiriwong Herbal House Group; and 2.4) Management problems of Ban Kiriwong Herbal House Group. and 3) Group management under the Philosophy of Sufficiency Economy indicated as follows: 3.1) Moderation; 3.2) Reasonableness; 3.3) Self-immunity; 3.4) Knowledgeableness; and 3.5) Morality.

Keywords: Group Management under The Philosophy of Sufficiency Economy, Mangosteen Peel Liquid Soap, Ban Kiriwong Herbal House Learning Center

บทนำ

ชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในหุบเขา มีวิถีชีวิตหากินอยู่กับป่า พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน วิถีธรรมชาติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ ทำสวนสมรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ ชุมชนนี้ผ่านการต่อสู้กับวิกฤตธรรมชาติครั้งแล้วครั้งเล่าแต่สามารถยืนหยัดพลิกฟื้นแผ่นดิน ขึ้นมาด้วยความพยายามของผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มองค์กรของชาวบ้านอย่างหลากหลาย ชุมชนนี้อยู่ด้วยความรัก สามัคคี ซื่อสัตย์ มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ด้วยคุณสมบัติที่งดงามเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนทำให้บ้านคีรีวงโดดเด่น มีชื่อเสียงเล้าอาจนถึงตำนานของชุมชน การต่อสู้จากบรรพบุรุษ สืบทอดสู่รุ่นหลานและยังคงดำเนินต่อไป จึงดึงดูดผู้คนให้สนใจมาศึกษาวิถีชีวิต ก่อเกิดรายได้สร้างเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียง สู้การพึ่งตนเอง มีการพัฒนา กิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาบริหารจัดการให้ เกิดประโยชน์สูงสุด (อำเภอลานสกา, 2557)

ชาวบ้านศิริวงในอดีตพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่โดยการทำสวนผลไม้เป็นหลักเช่นเดียวกับในปัจจุบัน ชาวบ้านเกือบทุกหลังคาเรือนมีสวนผลไม้เป็นของตนเอง วิธีการเพาะปลูกซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมากในสมัยก่อน คือ “สวนสมรม” หมายถึง สวนที่มีผลไม้นานาชนิดปลูกรวมกันโดยอาศัยทำเลบริเวณเชิงเขาเพื่อให้ความอุดมสมบูรณ์ของป่าธรรมชาติช่วยเกื้อหนุนผลผลิตที่ปลูก ต่อมาคนรุ่นหลังเริ่มคัดเลือกเมล็ดจากต้นพันธุ์ดีจากภายนอกมาขยายพันธุ์ปลูกเพิ่มเติม ทำให้ผลผลิตด้านการเกษตรของศิริวงมีคุณภาพสูงขึ้น จนเป็นที่ต้องการของตลาดจำนวนมาก ทำให้ในปัจจุบัน ผลผลิตของชาวศิริวงเปลี่ยนแปลงไปเป็นการผลิตเพื่อการค้ามากขึ้น ต่างจากสมัยก่อนที่มักเป็นการผลิตแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเพื่อการยังชีพการดำเนินชีวิตเท่านั้น โดยพืชพันธุ์ที่นิยมปลูกกันมาก ได้แก่ สะตอ ลูกเนียง หนาม ขนุน จำปาตะ พุเรียนลองกอง ลางสาด มังคุด เงาะ เป็นต้น โดยผลไม้ที่มีชื่อเสียงและคุณภาพสูง คือ มังคุด (ธวัช ลำภูศรี, 2561)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวคิด ซึ่งมุ่งให้ทุกคนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ รวมถึงการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จนเกิดความยั่งยืน คำว่า พอเพียง คือ การดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญสามประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ความพอประมาณ คือ การดำรงชีวิตให้เหมาะสม ซึ่งเราควรจะมีทั้งความพอประมาณทั้งการหารายได้ และพอประมาณในการใช้จ่าย 1) ความพอประมาณในการหารายได้ คือ ทำงานหารายได้ด้วยช่องทางสุจริต ทำงานให้เต็มความสามารถ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ส่วนความพอประมาณในการใช้จ่าย หมายถึง การใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือใช้จ่ายเกินตัว และในขณะเดียวกัน ก็ใช้จ่ายในการดูแลตนเอง และครอบครัวอย่างเหมาะสม ไม่อยู่อย่างลำบาก และผิดเคืองจนเกินไป 2) ความมีเหตุผล ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกิจ หรือการดำรงชีวิตประจำวัน เราจำเป็นต้องมีการตัดสินใจตลอดเวลา ซึ่งการตัดสินใจที่ดี ควรตั้งอยู่บนการไตร่ตรองถึงเหตุ รวมทั้งคำนึงถึงผลที่อาจตามมาจากการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ไม่ใช่ตัดสินใจตามอารมณ์ หรือจากสิ่งที่คนอื่นบอกมาโดยปราศจากการวิเคราะห์ และ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลง ในโลกที่ไม่มีอะไรแน่นอน ทั้งสภาพลมฟ้า อากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำเกษตร การเปลี่ยนแปลงในบริษัทคู่ค้า การเลิกจ้างพนักงานในบริษัทใหญ่ หรือแม้แต่ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศที่มีผลต่อการลงทุน เราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง และตั้งอยู่ในความไม่ประมาทอยู่เสมอ เช่น เตรียมแผนสำรองสำหรับแต่ละสถานการณ์ การมีรายได้หลายทางเพื่อลดความเสี่ยงในวันที่ถูกเลิกจ้าง หรือการกระจายความเสี่ยงในการลงทุนโดยการดำรงชีวิตตามหลักการทั้งสามข้อนั้น จำเป็นต้องมีความรู้และคุณธรรมประกอบด้วย ความรู้ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม เช่น ความรู้ในการประกอบอาชีพช่วยให้ธุรกิจและการงานเจริญก้าวหน้า หรือความรู้ในการลงทุนช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้นักลงทุน ทั้งนี้ ความรู้และประสบการณ์ จะช่วยให้เราตัดสินใจได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ถึงแม้ว่า พื้นฐานความคิดและประสบการณ์ที่แตกต่างกันอาจทำให้เหตุผลของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน แต่หากทุกคนยึดมั่นอยู่ในหลักคุณธรรม ก็จะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข (Krungsri Guru (กรุงเทพฯ), 2560)

ในการศึกษากิจกรรมการผลิตสับเลวเปลือกมังคุดของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศิริวง เพื่อที่จะศึกษาขั้นตอนในการผลิตสับเลวเปลือกมังคุดว่า มีขั้นตอนในการผลิต มีการบวนการในการบริหารกลุ่มเป็นอย่างไร เศรษฐกิจชุมชนและเพื่อร่วมกันจัดการทั้งด้านการแปรรูปและการตลาดโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม กำหนดทิศทางและการบริหารจัดการอย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กิจกรรมการผลิตสับเลวเปลือกมังคุดของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศิริวง ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกิจกรรมการผลิตสับเลวเปลือกมังคุดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการผลิตสับแหลมเปลือกมังคุดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมการผลิตสับแหลมเปลือกมังคุดภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: กิจกรรมการผลิตสับแหลมเปลือกมังคุดของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง

1. ด้านขอบเขต

1.1 ด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกมี 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง (สับแหลมเปลือกมังคุด) มีจำนวน 6 คน และ 2) ผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีจำนวน 3 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำสับสมุนไพรไม่ต่ำกว่า 5 ปี

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการการเกิดกลุ่มอาชีพบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง สภาพปัญหาของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง (สับแหลมเปลือกมังคุด) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง (สับแหลมเปลือกมังคุด) และข้อมูลเกี่ยวกับร้าน Naturelife Herb ซึ่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรหลากหลาย และหน้าของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับบ้านคีรีวง ซึ่งให้ภาพรวมของพื้นที่และสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีรายงานของ JICA ที่กล่าวถึงการใช้เปลือกในพื้นที่ศึกษาตัวอย่าง แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับกลุ่มสมุนไพรในบ้านคีรีวง สุดท้ายนี้ มีรายการผลิตภัณฑ์สำหรับสับแหลมเปลือกมังคุดบน Amazon ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับข้อเสนอของกลุ่ม

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่กลุ่มชุมชน ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง (สับแหลมเปลือกมังคุด) หมู่ที่ 9 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ด้านเครื่องมือในการวิจัย

2.1 เครื่องบันทึกภาพ ใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกภาพเป็นหลักฐานในการวิจัย และประกอบการวิเคราะห์และตีความผลการวิจัย มีการหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ตรวจสอบความละเอียดของกล้องเพื่อให้ได้ภาพที่มีคุณภาพสูง 2) เลือกกล้องที่มีเลนส์ที่เหมาะสมสำหรับการถ่ายภาพในสภาพแสงต่าง ๆ และ 3) ทดสอบกล้องก่อนใช้เพื่อให้แน่ใจว่าทำงานได้อย่างถูกต้อง

2.2 บันทึกการสังเกต ใช้การสังเกตขณะสัมภาษณ์หรือสังเกตการณ์การตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ จดบันทึกการสังเกตเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมและปฏิกิริยาของผู้ถูกสัมภาษณ์ และใช้การสังเกตเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีการหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ใช้แบบบันทึกการสังเกตที่มีโครงสร้างเพื่อให้แน่ใจว่าการสังเกตเป็นระบบและสม่ำเสมอ และ 2) ตรวจสอบบันทึกการสังเกตโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ

2.3 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการแบบสัมภาษณ์ ช่วยให้ได้ข้อมูลที่เจาะจงและตรงประเด็น และผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนคำถามได้ตามสถานการณ์และข้อมูลที่ได้รับ มีการหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ออกแบบคำถามให้ชัดเจนและตรงประเด็น 2) ทดสอบแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กเพื่อให้แน่ใจว่าคำถามเข้าใจได้และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และ 3) ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์โดยเปรียบเทียบคำตอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

2.4 เครื่องบันทึกเสียง ใช้บันทึกเสียงการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์ ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถจดจ่อกับการสัมภาษณ์และไม่ต้องกังวลเรื่องการจดบันทึก และสามารถใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อถอดเสียง

และวิเคราะห์ข้อมูลในภายหลัง มีการหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ตรวจสอบคุณภาพเสียงของเครื่องบันทึกเพื่อให้แน่ใจว่าบันทึกเสียงได้ชัดเจน 2) ทดสอบเครื่องบันทึกก่อนใช้เพื่อให้แน่ใจว่าทำงานได้อย่างถูกต้อง และ 3) ถอดเสียงการบันทึกอย่างแม่นยำเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกต้อง

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 สร้างความสัมพันธ์และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3.5 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษาและนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช บริบทของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง มุ่งเน้นการบริหารจัดการกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและผู้สนใจในด้านสมุนไพรในพื้นที่อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีลักษณะดังนี้ 1) เกษตรกรในพื้นที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกพืชสมุนไพร 2) ผู้สนใจในด้านสมุนไพร เป็นกลุ่มเป้าหมายที่สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูก การแปรรูป และการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร และ 3) ผู้ประกอบการในชุมชน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่สนใจนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้ไปต่อยอดเป็นธุรกิจหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาพัฒนาการเกิดกิจกรรมการผลิตสบู่เหลวเปลือกมังคุดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง

1.1 ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง (สบู่เหลวเปลือกมังคุด) เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2542 เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ จากปัญหาราคามังคุดที่ตกต่ำและล้นตลาด ทำให้รายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต อยากมีอาชีพเสริมมาช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว จึงคิดทำน้ำมันใบบัวบกขึ้นมา เนื่องจากมีความรู้และมีวัตถุดิบพร้อม

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า ในการผลิตสบู่เหลวเปลือกมังคุดที่เริ่มผลิตกันภายในครอบครัว และผ่านการทดลองใช้มาแล้ว หลังจากที่ได้พูดคุยกัน ก็เริ่มมีความคิดที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่มภายในชุมชน และเริ่มมีการผลิตสินค้าจำหน่าย

1.3 ขั้นการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า สบู่เหลวเปลือกมังคุดได้จำหน่ายออกและมีการรับซื้อปลีกและย่อยออกไปจำหน่าย จึงมีการผลิตสินค้าให้มีจำนวนมากขึ้นและหลากหลาย และได้มีการทดลองใช้จากลูกค้าหลาย ๆ คนและมีความพอใจในการใช้สบู่เหลวเปลือกมังคุดมากและมีการกลับมาสั่งซื้อเพิ่ม รวมถึงมีการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี และมีการเพิ่มจำนวนในการผลิตมากขึ้นอีก

2. ศึกษาสภาพปัญหาการผลิตสบู่เหลวเปลือกมังคุดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง

2.1 สภาพปัญหาการผลิต พบว่า ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิต เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ไม่มีความทันสมัย ทำให้ผลิตออกมาช้า นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ ซึ่งในบางช่วงที่ขาดมังคุด ทำให้การผลิตสบู่เหลวเปลือกมังคุดไม่ทันต่อความต้องการของลูกค้าทำให้ต้องซื้อวัตถุดิบมาจากภายนอก

2.2 สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ทางกลุ่มยังไม่สวยงาม รูปทรงที่ไม่ทันสมัย ผลากไม่สวยงาม ขวดที่ใช้บรรจุมีความเรียบง่ายเกินไป มีการออกแบบที่ไม่หรูและไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ ๆ มีขนาดเล็กบ้างใหญ่บ้างและอาจมีชำรุดบ้าง

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า สภาพปัญหาการตลาดทางกลุ่มลูกค้าอาจจะไม่มีการรู้จักสินค้า อาจเข้าไม่ถึงถึงสำหรับกลุ่มลูกค้าที่เป็นวัยรุ่น เพราะอาจมีสินค้าที่ไม่โดดเด่น ในด้านของผลิตภัณฑ์และรูปแบบต่าง ๆ ยังขาดการตอบรับจากตลาด

3. ศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมการผลิตสบู์เหลวเปลือกมังคุดภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง

3.1 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ พบว่า เน้นความประหยัด คำนึงค่า การลงทุนด้วยความมีเหตุผล มีความพอเพียง พอประมาณ ตามหลักศักยภาพของตน ระมัดระวังรอบคอบและมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการแบ่งจ่ายเงินลงทุนเงินออมและผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่มมีการจัดสรรแบ่งพื้นที่การทำงานได้ มีการศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดจากสื่อต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือวัตถุดิบในการผลิตโดยเน้นความประหยัดคุ้มค่าให้ความสำคัญกับวัตถุดิบในการผลิต

3.2 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า การรู้จักการมีเหตุผลในการทำงาน การตัดสินใจในการทำสิ่งต่าง ๆ และที่สำคัญต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่มและมีเหตุผลในการตัดสินใจที่จะทำอะไรภายในกลุ่มเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาภายในกลุ่ม

3.3 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม และการร่วมมือกันภายในกลุ่ม หากเกิดปัญหาขึ้นต้องมีการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นให้ถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ

3.4 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ พบว่า เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตัวให้เป็นผู้รู้ในการผลิตมากขึ้น ควรมีการใช้ความรู้ที่มีมาพัฒนาให้ดีขึ้น และมีความรู้ในการผลิตสินค้า มีการอบรมหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับการผลิตสบู์เหลวเปลือกมังคุด และนำความรู้ที่ได้นั้นมาชี้แนะให้กับคนในกลุ่ม

3.5 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม พบว่า สินค้าต้องมีมาตรฐานทั้งในด้านของราคา และคุณภาพของสินค้า ต้องเป็นสินค้าที่ผ่านการผลิตมาใหม่ ต้องไม่มีสินค้าตกค้างเพื่อที่ลูกค้าจะได้รับสินค้าที่ดีที่สุดต้องมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ไม่เอาเปรียบกันรู้จักที่จะช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม

อภิปรายผล

1. พัฒนาการเกิดกิจกรรมการผลิตสบู์เหลวเปลือกมังคุดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง

1.1 ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง (สบู์เหลวเปลือกมังคุด) เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2542 เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ จากปัญหาราคามังคุดที่ตกต่ำและล้นตลาด ทำให้รายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต อยากมีอาชีพเสริมมาช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว จึงคิดค้นทำน้ำมันใบบัวบกขึ้นมา เนื่องจากมีความรู้และมีวัตถุดิบพร้อม อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริชาติ วลัยเสถียร เรื่อง กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา กล่าวว่าขั้นตอนของกลุ่มที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้ตระหนักถึงสิ่งที่เผชิญอยู่ เกิดแกนนำในการประสานความสนใจร่วมกัน (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต อ่อนดำ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท กล่าวว่า ประสพการณ์จากโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในงานพัฒนา (SFPP) พบว่า กระบวนการกระตุ้นให้เกิดกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยนั้น ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมกลุ่ม (Pre Group Stage) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรตำบลเข้าไปสร้างความคุ้นเคย แสดงการยอมรับ

และความไว้วางใจจากชุมชน (ปัญชร อ่อนดำ, 2533) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา ปะลาวัน เรื่อง การดำรงอยู่ของกลุ่ม อาชีพในชุมชนผู้ประสพภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง พบว่า หลังจากที่ชุมชนบ้านเกาะมุกด์ได้รับความเสียหายจากคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 และชุมชนได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการช่วยเหลือให้จัดตั้งกลุ่มอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เสริม เนื่องจากรายได้จากการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลักลดน้อยลง ปัจจัยภายใน ที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของกลุ่ม ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดจากความต้องการของสมาชิกกลุ่มที่ต้องการ มีรายได้เสริม และได้รับความเสียหายจากภัยสึนามิ อภิปรายผลได้ว่า ขั้นตอนตัวของกลุ่ม กระบวนการและเทคนิค การทำงานของนักพัฒนา เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน จนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึก ให้ตระหนักถึงสิ่งที่เผชิญอยู่

2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า หลังจากที่ได้พูดคุยกัน ก็เริ่มมีความคิดที่จะรวมกลุ่มกัน ภายใน ชุมชน และเริ่มมีการผลิตสินค้าจำหน่าย (มยุรา ปะลาวัน, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ จามริก ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค การจำหน่าย จ่ายแจก ที่คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมประโยชน์ของประชาชน และร่วมกันเป็นเจ้าของเศรษฐกิจ ชุมชนมีรากฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชน เช่น วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพภูมิประเทศ ความหลากหลายทางทรัพยากรที่มีอยู่ (เสน่ห์ จามริก, 2541)

2.3 ขั้นตอนการขยายตัว พบว่า สบู่เหลวเปลือกมังคุดได้จำหน่ายออกและมีการรับซื้อปลีกและย่อย จึงมีการผลิตสินค้าให้มีจำนวนมากขึ้นและหลากหลาย และได้มีการทดลองใช้จากลูกค้าหลาย ๆ คน มีความพึงพอใจ ในการใช้สบู่เหลวเปลือกมังคุดและมีการกลับมาสั่งซื้อเพิ่มขึ้น การผลิตสบู่เหลวเปลือกมังคุดมีการตอบรับจากลูกค้า เป็นอย่างดี และมีการเพิ่มจำนวนในการผลิตมากขึ้น (เสน่ห์ จามริก, 2541) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์ุ กล่าวว่า หลักการส่งเสริมการรวมกลุ่ม และกระบวนการพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม โดยเรียก กระบวนการนั้นว่า “หลักการรวมกลุ่ม 3 ขั้น 8 ตอน” ซึ่งเป็นกระบวนการ และเป็นพื้นฐานของการเสริมสร้าง กลุ่มและเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ (พัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์ุ, 2547) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐรส เมืองศรี ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการกลุ่มอาชีพชุมชน กรณีศึกษากลุ่มอาชีพขายไถ่ย่าง ชุมชนทางพาด ตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ของกระบวนการกลุ่ม อาชีพขายไถ่ย่างชุมชนทางพาด และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมกลุ่มอาชีพ ขายไถ่ย่าง ชุมชนทางพาด ตำบลทางพาด อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดกลุ่มอภิปรายผลได้ว่า หลักการส่งเสริมการรวมกลุ่ม และกระบวนการพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม โดยเรียกกระบวนการนั้นว่า “หลักการรวมกลุ่ม 3 ขั้น 8 ตอน” ซึ่งเป็นกระบวนการ และเป็นพื้นฐานของการเสริมสร้าง กลุ่มและเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ (ณัฐรส เมืองศรี, 2551)

2. สภาพปัญหาการผลิตสบู่เหลวเปลือกมังคุดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง

2.1 ปัญหาการผลิต พบว่า หลังจากที่ได้พูดคุยร่วมกัน ในการผลิตสบู่เหลวเปลือกมังคุดที่เริ่มผลิต กันภายในครอบครัวและผ่านการทดลองใช้ มีความคิดที่จะรวมกลุ่มกันภายในชุมชน และเริ่มมีการผลิตสินค้า จำหน่าย อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลีพร ทองงาม เรื่อง การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลฉลอง อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านการจัดการกลุ่ม พบว่า ขาดการจัดการกลุ่มที่เหมาะสม ทั้งในด้านการจัดการกลุ่มขึ้นวางแผน การจัดการกลุ่มขึ้นการดำเนินงาน การจัดการกลุ่มขึ้นการติดตาม และประเมินผล ทำให้ขาดการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเงินสนับสนุนที่ได้รับไม่เพียงพอ ที่จะนำมาพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามที่ควรจะเป็น ปัญหาการผลิตและการตลาด พบว่า ขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการผลิตและการตลาด ส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า และไม่สามารถก้าวเข้าสู่ระบบธุรกิจแบบเต็มรูปแบบ (สุลีพร ทองงาม, 2550) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา

ปะลาวัน เรื่อง การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มเครื่องแกงตำมือ บ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการกลุ่ม กลุ่มมีการบริหารจัดการด้านองค์กรแบบไม่เป็นทางการ กลุ่มมีผู้นำตามตำแหน่ง คือ ประธานกลุ่ม และผู้นำตามธรรมชาติ คือ รองประธาน โดยรองประธานทำหน้าที่บริหารจัดการเกือบทุกเรื่องของกลุ่มยกเว้นเรื่องการผลิต เพราะการผลิตสินค้าของกลุ่มต้องใช้แรงงานจากสมาชิกหลายคนที่ต้องทำร่วมกัน อภิปรายผลได้ว่า ปัญหาการผลิตเกิดจากการขาดแคลนเงินทุน การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็กทำในครัวเรือน หรือกลุ่มผลิตมีเงินทุนน้อย เข้าไม่ถึงแหล่งสนับสนุนเงิน ปัญหาข้างต้นที่เกิดขึ้นมิใช่เกิดจากผู้ผลิตทั้งหมด บางครั้งอาจเกิดจากตัวลูกค้าเอง เนื่องจากไม่ทราบความต้องการที่แท้จริงของตนเอง

2.2 ปัญหาบรรจุกฎเกณฑ์ทางกลุ่มยังไม่สวยงาม รูปทรงไม่ทันสมัย ฉลากไม่สวยงาม ขวดที่ใช้บรรจุ สบู่มีบรรจุกฎเกณฑ์ที่เรียบง่ายเกินไป ฉลากที่ใช้ก็ยังไม่สวยงาม ใช้รูปทรงที่ไม่ทันสมัย มีการออกแบบที่ไม่หรูและไม่มี การเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ ๆ มีขนาดเล็กบ้างใหญ่บ้างอาจมีชำรุดบ้าง (มยุรา ปะลาวัน, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สมพงษ์ เพื่องอารมณ ได้กล่าวว่า บรรจุกฎเกณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขั้นตอนหลักในการดึงดูด หรือเรียกความสนใจจากผู้บริโภค โดยเฉพาะปัจจุบันที่การผลิตสินค้าหรือบริการให้ความสำคัญกับผู้บริโภค (Consumer Oriented) บรรจุกฎเกณฑ์ หมายถึง วัสดุใด ๆ ที่นำมาใช้สำหรับห่อหุ้มป้องกัน ลำเลียง จัดส่ง และนำเสนอ สินค้าตั้งแต่วัตถุดิบถึงสินค้า ที่ผ่านการผลิตตั้งแต่ผู้ผลิตถึงผู้ใช้ หรือผู้บริโภค โดยมีวัตถุประสงค์เบื้องต้น ในการป้องกัน หรือรักษาสภาพผลิตภัณฑ์ให้คงสภาพ ตลอดจนมีคุณภาพใกล้เคียงกับสินค้าที่ผลิตครั้งแรกให้มากที่สุด (สมพงษ์ เพื่องอารมณ, 2550) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำนาย อภิปรัชญาสกุล ได้กล่าวว่า จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของบรรจุกฎเกณฑ์ดังกล่าว ลูกค้าหรือผู้บริโภคคนสุดท้ายนั้นไม่ได้ให้ความสนใจ และไม่ถือว่าเป็นสาระสำคัญทำให้ผู้ผลิตสามารถดำเนินการเกี่ยวกับบรรจุกฎเกณฑ์ที่มีหน้าที่ของโลจิสติกส์ได้อย่างเต็มที่ หน้าที่ด้านโลจิสติกส์ของบรรจุกฎเกณฑ์ ประกอบด้วย ใช้เป็นภาชนะบรรจุสินค้า ใช้เพื่อป้องกันสินค้า ใช้ในการแบ่งสินค้า ใช้ในการรวบรวมสินค้า ใช้เพื่อความสะดวกในงานโลจิสติกส์ และใช้เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวมีส่วนอย่างมากในการสนับสนุนองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ ในการทำงานการเอาใจใส่ หน้าที่ของบรรจุกฎเกณฑ์ด้านนี้ต้องเริ่มตั้งแต่การออกแบบที่ดี ส่งผลให้การทำงานเกิดความสะดวก

2.3 ปัญหาการตลาด ทางกลุ่มลูกค้าเป็นกลุ่มวัยรุ่นอาจจะเข้าไม่ถึงสินค้า เพราะว่าอาจมีสินค้าที่ไม่โดดเด่นในด้านของผลิตภัณฑ์และรูปแบบต่าง ๆ ยังขาดการตอบรับจากตลาด (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีววรรณ เจริญสุข ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการขาย หมายถึง การซื้อผลิตภัณฑ์สินค้า หรือบริการของผู้บริโภค หรือลูกค้าขั้นสุดท้ายบุคคลในช่องทางการตลาด หรือพนักงานขาย ของกิจการการส่งเสริมการขายไม่สามารถใช้เครื่องมือเพียงอย่างเดียว โดยทั่วไปองค์กรหรือบริษัทมักจะใช้เครื่องมือการส่งเสริมการตลาด และร่วมกับการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง หรือการขายโดยใช้พนักงานขาย (ชีววรรณ เจริญสุข, 2547) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนรัตน์ รัตนสนธิ ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการขาย หมายถึง กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดที่นอกเหนือไปจากการโฆษณา การตลาดทางตรง การขายโดยใช้พนักงานขาย และการประชาสัมพันธ์ที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว เพื่อกระตุ้นความสนใจการทดลองใช้ หรือการซื้อของลูกค้าขั้นสุดท้าย บุคคลในช่องทางการตลาด หรือพนักงานขายของกิจการการส่งเสริมการขายไม่สามารถใช้เพียงเครื่องมือเดียวได้ (กาญจนรัตน์ รัตนสนธิ, 2544)

3. การบริหารจัดการกิจกรรมการผลิตสบู์เหลวเปลือกมังคุดภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสมุนไพรบ้านคีรีวง

3.1 ความพอประมาณในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนโดยการสนับสนุนงบประมาณในการผลิต ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิต ให้กลุ่มมีโอกาสขยายการกระจายสินค้าให้กว้างขวางมากขึ้น ส่งเสริมพัฒนา การเรียนรู้ให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่ม ด้านการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด การบริหารจัดการด้านการผลิต ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต การบริหารจัดการ ด้าน การบริหารองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การบริหารจัดการ ด้านการเงิน และบัญชี ได้แก่ สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุน การจัดทำบัญชีและงบประมาณการเงิน (รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ, 2550) สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน : ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชนมีลักษณะสำคัญ คือ ครอบคลุมเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิก มีครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด การอยู่รอดของครอบครัวต่อความพอเพียง และตามความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนเป็นตัวของตัวเองมีพลวัต และสามารถที่จะอยู่รอดด้วยตนเองได้ (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2540)

3.2 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล การมีมั่งคุดและรู้จักการใช้ให้มีเหตุผล ในการทำงานการตัดสินใจในการทำสิ่งต่าง ๆ และที่สำคัญต้องฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากคนในกลุ่มและมีเหตุผลในการตัดสินใจที่จะทำอะไรภายในกลุ่มเพื่อป้องกันการเกิดปัญหากันภายในกลุ่ม (นงนุช พันยาก, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวว่า ถ้าหากทำอะไรด้วยความพอดีแล้วก็จะทำให้สามารถลดปัญหาความยาก ได้อย่างมี ตลอดจนปัญหาความยากจนที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้ ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการทำให้ ประชาชนพึ่งพาตัวเองได้ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง มีทุนเพื่อสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ (กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561)

3.3 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน ต้องรู้จักที่จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ภายในกลุ่ม และมีการร่วมมือกันภายในกลุ่ม เตรียมตัวให้พร้อมเพื่อรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง รวมถึง ให้ความสำคัญกับความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ต้องมีการเตรียมตัวและยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ควรมีการวางแผน และพร้อมรับ ผลกระทบที่จะตามมา

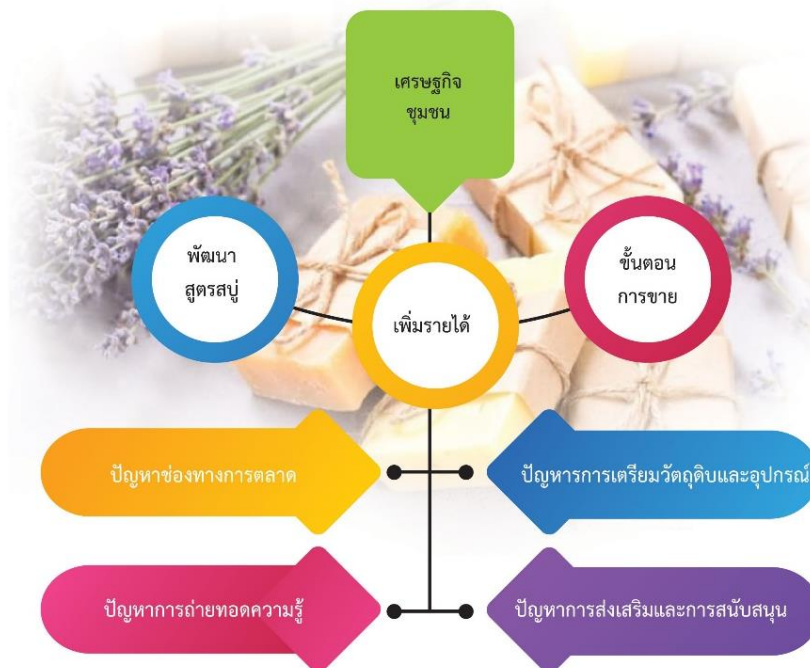
3.4 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ในการผลิตเพิ่มมากขึ้น ใช้ความรู้ที่มีมาพัฒนากลุ่มให้ดีขึ้น ใช้ความรู้ในการผลิตสินค้า และมีการอบรมหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับการผลิตสบู์เหลวเปลือกมังคุด ให้สามารถดำเนินงานอยู่ได้ท่ามกลาง สังคม และสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนใช้ความรู้ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นตัวชี้แนะแนวทางให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตแบบพออยู่พอกิน และสามารถ พึ่งพาตนเองได้ ทำให้เกิดการพัฒนาประเทศ อันจะนำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

3.5 การบริหารจัดการมีคุณธรรม สินค้าต้องมีมาตรฐานทั้งในด้านของราคาและคุณภาพของ สินค้า ต้องเป็นสินค้าที่ผ่านการผลิตมาใหม่ ต้องไม่ตกค้างเพื่อที่ลูกค้าจะได้รับสินค้าที่ดีที่สุด ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อ ลูกค้าและสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ไม่เอาเปรียบกันรู้จักช่วยเหลือซึ่งและกัน มีจิตสำนึกและตระหนักในคุณธรรม โดยกระทำควบคู่ไปกับจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการคิด แก้ปัญหาในเรื่องที่เกิดขึ้น ตลอดจนการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักการดำเนินชีวิตที่จริงแท้ที่สุด เป็นกรอบแนวคิดของหลักปรัชญาที่มุ่งเน้นความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ จากการทำสบู์เหลวเปลือกมังคุด มีหลากหลายสูตร ไม่ว่าจะเป็นสบู่ส้ม สบู่ตะไคร้ และอื่น ๆ กล่าวคือ การทำสบู์เหลวเปลือกมังคุดของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ และพบปัญหาการผลิต คือ เครื่องมือที่ใช้ไม่มีความทันสมัย ทำให้ผลิตออกมาช้า

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ ทั้งนี้การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ เน้นความประหยัด คำนึงค่าไม่ก่อหนี้เพิ่มการลงทุนด้วยความมีเหตุผล มีความพอเพียงพอประมาณตามหลักศักยภาพของตน ระมัดระวังรอบคอบและมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีแบ่งจ่ายเงินลงทุนเงินออมและผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่ม มีการจัดสรรแบ่งพื้นที่การทำงาน หมั่นศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดจากสื่อต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือวัตถุดิบในการผลิตโดยเน้นความประหยัดคําค่าให้ความสำคัญกับวัตถุดิบในการผลิต และเพื่อประยุกต์ภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่คนในชุมชนโดยการรวมกลุ่มกันภายในชุมชนและใช้ประโยชน์จากเปลือกมังคุดกลุ่มสบู่สมุนไพรเปลือกมังคุดได้มีการนำวัตถุดิบอื่นมาประยุกต์ใหม่ ทั้งนี้ยังทำให้ทางผู้วิจัยได้รับรู้ถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในด้านแนวทางในการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนและทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากอดีต อีกทั้งยังสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกด้วย ดังการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง ดังรายละเอียดตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เศรษฐกิจชุมชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

พัฒนาการการเกิดกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน 1) ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (สบู่เหลวเปลือกมังคุด) เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2542 เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ จากปัญหาคาמצูกที่ตกต่ำและล้นตลาด 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า หลังจากที่พูดคุยร่วมกัน ก็มีการรวมตัวกันภายในชุมชน และเริ่มมีการผลิตสินค้าจำหน่าย และ 3) ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า สบู่เหลวเปลือกมังคุดได้จำหน่ายออกและมีการรับซื้อปลีกและย่อยออกไปจำหน่าย จึงมีการผลิตสินค้าให้มีจำนวนที่มากขึ้นและหลากหลาย และสภาพปัญหาของกลุ่ม พบว่า 1) สภาพปัญหาการผลิต พบว่า ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิต เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ไม่มีความทันสมัย ทำให้ผลิตออกมาช้า 2) สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า สภาพปัญหาบรรจุภัณฑ์ทางกลุ่มยังไม่สวยงาม รูปทรงไม่ทันสมัย ฉลากไม่สวยงาม และ 3) สภาพปัญหา

ด้านการตลาด พบว่า ทางกลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นน่าจะเข้าไม่ถึง เพราะว่ามีสินค้าที่ไม่โดดเด่นในด้านของผลิตภัณฑ์ และรูปแบบอื่น การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ มีการเน้นความประหยัด 2) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล มีมั่งคุดและรู้จักการใช้ให้มีเหตุผลในการทำงาน การตัดสินใจในการทำสิ่งต่าง ๆ 3) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า มีการรู้จักที่จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม 4) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ พบว่า สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถที่จะเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ในการผลิตเพิ่มมากขึ้นได้ และ 5) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม พบว่า สินค้าที่จำหน่ายจะต้องมีมาตรฐานทั้งในด้านของราคาและคุณภาพของสินค้า ข้อเสนอแนะ มีดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (สบู่อะเลหวัดเปลือกมังคุด) ควรมีการสร้างเครือข่ายในชุมชน และในการตลาด ควรมีการจัดตั้งกลุ่มการสอนกระบวนการทำสบู่เหลวเปลือกมังคุดและเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน และควรมีการประชาสัมพันธ์ด้านผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามสื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดตลาดให้กว้างขึ้น และ 2) ข้อเสนอแนะต่อชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ในเรื่องกระบวนการทำสบู่ ส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ และควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการผลิตสบู่ออกจากวัตถุดิบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). เศรษฐกิจพอเพียงกับภาคการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นิเวศธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.
- กาญจนาภรณ์ รัตนสนธิ. (2544). การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับเยาวชนไทย: กรณีศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2546). โลจิสติกส์ และการจัดการซัพพลายเชน. กรุงเทพมหานคร: นักรพ.
- ชีวรรณ เจริญสุข. (2547). กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกไทยแบบดั้งเดิม (โซ่วหว่ย). ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐรส เมืองศรี. (2551). กระบวนการกลุ่มอาชีพชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพขายไก่ย่าง ชุมชนทางพาด ตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธวัช ลำภูศรี. (2561). ศีรีวังความเป็นเมืองที่ก้าวกระโดด แผนงานนโยบายสาธารณะเพื่อการพัฒนาอนาคตของเมือง. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษามหานครและเมือง วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นงนุช พันยาก. (2549). เศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาธุรกิจผ้าก๊วยบ้านโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- บัณฑิต อ่อนดำ. (2533). ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประทีป วีรพัฒน์นิรันดร์. (2540). เศรษฐกิจชุมชน: ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย และให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการ และเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. (2547). การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- มยุรา ปะลาวัน. (2550). การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสพภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ. (2550). การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว: กรณีศึกษา ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมพงษ์ เพื่องอารมณ. (2550). บรรจุภัณฑ์กับการส่งออก. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักส์.
- สุลีพร ทองงาม. (2550). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลคลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- เสน่ห์ จามริก. (2541). เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- อำเภอลานสกา. (2557). ประวัติชุมชนบ้านคีรีวง. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2566 จาก https://lansakadistrict.go.th/news/doc_download/a_100313_173630.pdf
- Krungsri Guru (กรุงศรี กูรู). (2560). แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจที่ทำได้จริง. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/practical-self-sufficient-economy-philosophy>

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน
บนฐานพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*
THE PROMOTION OF CREATIVE TOURISM AND THE CULTURE FOR COMMUNITY
DEVELOPMENT BASED ON MULTICULTURISM: A CASE STUDY OF SUAN PHUENG
DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

นิภาวรรณ เจริญลักษณ์^{1*}, นริศรา กรุดนาค¹, วงษ์ศิริ เรืองศรี²

Nipawan Charoenlak^{1*}, Narisara Krudnak¹, Wongsiri Rueangsri²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

¹Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

²Suratthani Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: ncharoenlak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาบริบทอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และ 2) นำเสนอข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก 8 คน การสนทนากลุ่ม 10 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมีเค้าโครง โดยมีเกณฑ์การเลือกกลุ่ม เป็นผู้มีบทบาทกับการท่องเที่ยวและการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดราชบุรี และยินดีให้ข้อมูลตลอดการดำเนินโครงการวิจัย ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเส้าและนำเสนอเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) สถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม คือ 1.1) บริบทของพื้นที่เหมาะสม 1.2) การมีเครือข่ายการศึกษาและพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง 1.3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความชัดเจน และ 1.4) สามารถบูรณาการท่องเที่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง และ 2) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม คือ 2.1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมต้องมีการวางแผนที่คำนึงถึงความหลากหลาย สร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 2.2) การพัฒนาชุมชนประกอบด้วย การส่งเสริมความเข้มแข็งโดยใช้ทุนทางสังคมสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการทำงานร่วมกัน และการสร้างการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม, การพัฒนาชุมชน, พหุวัฒนธรรม, สวนผึ้ง

Abstract

The objectives of this research article aimed to, namely: 1) Study the situations in the promotion of creative tourism and the culture for community development based on

multiculturalism in a case study of the role of Suan Phueng District, Ratchaburi Province; and 2) Present suggestions for the promotion of creative tourism and the culture for community development based on multiculturalism. The research was qualitative research. The sample consisted of 18 persons, who were classified for in-depth interviews at a total of eight persons and group discussions at a total of ten persons. The sample was from purposive sampling. The research tools comprised structured questionnaires. The sample group was identified based on persons who were involved with tourism and community development within the area of Ratchaburi Province and had consented to provide the information throughout the research process. The data was analyzed using content analysis, examined with triangulation technique, and presented descriptively. The results of the research found that: 1) The situations in the promotion of creative tourism and the culture for community development based on multiculturalism were namely: 1.1) The appropriate role for the area; 1.2) Having an educational network and strong community development; 1.3) A Clear strategy for the promotion of tourism; and 1.4) Being able to constantly integrate tourism with the development of quality of life in other aspects. And, 2) Suggestions for the promotion of creative tourism and the culture for community development based on multiculturalism were namely: 2.1) The promotion of creative tourism and the culture for community development based on multiculturalism must have incorporated the planning that concerned with diversity that built the opportunities for tourists to experience the creative atmosphere and the learning promotion that had values of the local culture; and 2.2) Community development consisted of the promotion of the strength by using social capital to build an effective communication system that supported collaboration and the building of cultural learning.

Keywords: Creative Tourism and The Culture, Community Development, Multiculturalism, Suan Phueng

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญและมีผลกระทบมากในการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั่ว ๆ ไป โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อทำให้อุตสาหกรรมตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปตามบริบท รวมถึงทิศทางและนโยบายตามการพัฒนารอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยได้สะท้อนให้เห็นว่าการปรับตัวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ (กรมการท่องเที่ยว, 2561) บริบทประเทศไทย การท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่ดีในมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นทางบวกทั้งในการใช้จ่ายต่อหัวที่เพิ่มมากขึ้นและการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีผลสำคัญในการผลักดันการท่องเที่ยวของประเทศไทย เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพ การกระจายรายได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม และการยกระดับภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวไทยในสายตานักท่องเที่ยวทั่วโลก การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวคิด “ประเทศไทย 4.0” การประกาศปี พ.ศ. 2558 เป็นปี “การท่องเที่ยววิถีไทย” “2015 Discover Thainess” ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นการให้ความสำคัญกับการใช้สื่อสังคมเพื่อยกระดับการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566) สอดคล้องกับ มติชนออนไลน์ ที่กล่าวถึง นโยบายของภาครัฐในปัจจุบันที่มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยควรเน้นการกำหนด

ทิศทางให้เป็นไฮซีซั่นตลอดทั้งปี และส่งเสริมการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในเมืองรองเพื่อกระจายรายได้ ไม่จำกัดเพียงแค่พื้นที่เศรษฐกิจหลัก เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต กระบี่ หัวหิน แต่ต้องการกระตุ้นการใช้จ่ายในเมืองรองด้วยการเน้นที่จุดเด่นของแต่ละพื้นที่เพื่อสร้างแลนด์มาร์กใหม่ ๆ และการโปรโมทที่เน้นทิศทางที่เหมาะสม โดยหาจุดแข็งและที่เป็นข้อดีเฉพาะของแต่ละที่นำมาโปรโมท กล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีศักยภาพที่ต้องพัฒนาในหลายด้าน แต่ทั้งนี้ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีในพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม และการปรับตัว การวางแผนการพัฒนา และการประเมินสถานการณ์และแนวโน้มเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถนำทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยไปสู่ทิศทางที่ยั่งยืน (มติชนออนไลน์, 2566)

สภาพบริบท และเชิงนโยบายของจังหวัดราชบุรี ที่มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยทุนศักยภาพของพื้นที่ซึ่งอยู่ในภูมิศาสตร์ที่ดี กล่าวคือ จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ภาคตะวันตกของประเทศไทย สภาพภูมิศาสตร์มีความหลากหลายทั้งเป็นพื้นที่ราบลุ่มจากแม่น้ำแม่กลองสู่ภูเขาสูง โดยมีเทือกเขาตะนาวศรีทอดตัวยาวเป็นแนวพรมแดนไทย-เมียนมาร์ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 100 กิโลเมตร ต้นทุนของจังหวัดราชบุรีนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทั้งการมีพื้นที่ชายแดนติดสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ การเป็นจุดเชื่อมต่อคมนาคมระหว่างภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันตก การมีเส้นทางคมนาคมขนส่งทั้งทางถนนและรถไฟสามารถส่งสินค้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ และระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก ต้นทุนดังกล่าวได้ส่งผลให้พื้นที่จังหวัดราชบุรีมีผู้เยี่ยมชมเยือน จำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2563 พบว่า มีมากถึง 1,296,689 คน แบ่งเป็นชาวไทย 1,289,624 คน เป็นชาวต่างชาติ 7,062 คน รายได้จากการท่องเที่ยว 2,135 บาท แบ่งเป็นชาวไทย 2,118.54 ล้านบาท ชาวต่างชาติ 16.60 ล้านบาท ดังกล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น จะเห็นว่าการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรีเป็นภาคบริการที่สร้างรายได้กับจังหวัดราชบุรี เนื่องจากมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรีมีชาติพันธุ์ของประชากร 8 ชาติพันธุ์ จึงเป็นต้นทุนทางการท่องเที่ยวที่สำคัญและเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมอื่นให้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงการท่องเที่ยวของจังหวัดให้โดดเด่น ส่งผลให้จังหวัดราชบุรีมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวเป็นลำดับต้นของประเทศ (สำนักงานจังหวัดราชบุรี, 2566) ในส่วนของอำเภอสวนผึ้งเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดราชบุรี มีแนวอาณาเขตติดกับประเทศเมียนมาร์ อำเภอสวนผึ้งแบ่งการปกครองเป็น 4 ตำบล และมี 37 หมู่บ้าน ประกอบด้วยตำบลสวนผึ้ง มีทั้งหมด ตำบลสวนผึ้ง ตำบลป่าหวาย ตำบลท่าเคย และตำบลตะนาวศรี ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่นได้แบ่งออกเป็น 6 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลชะพลู ป่าหวาย เทศบาลตำบลสวนผึ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลป่าหวาย องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคย และองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลด่านาวศรีที่มาของคำว่า “สวนผึ้ง” เป็นต้นไม้ชนิดหนึ่งเป็นต้นไม้สีเขียว ไม่มีเปลือก มีฝักจำนวนมากมาอาศัยทำรังเป็นที่มาของคำว่า “ต้นผึ้ง” หรือ “ต้นรวงผึ้ง” และเป็นชื่อของอำเภอในปัจจุบัน อัตลักษณ์เด่นของพื้นที่คือกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงหรือ “ไทยตะนาวศรี” ซึ่งมีประวัติศาสตร์มากกว่า 200 ปี และสามารถดำรงวิถีสังคมและวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมอญ ชาวลาว ได้เข้ามาอาศัยในพื้นที่อำเภอสวนผึ้งในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ (ธารรัตน์ สัญญะโม และคณะ, 2564) ปัจจุบันพื้นที่อำเภอสวนผึ้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผู้มาเยือนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาจังหวัดราชบุรี โดยหลังสถานการณ์โควิด-19 จังหวัดราชบุรีเตรียมเปิดพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวใน 3 อำเภอ ประกอบด้วยสวนผึ้ง ดำเนินสะดวก และเมืองราชบุรี มี 62 สถานประกอบการได้รับมอบเข็มกลัดและธงสัญลักษณ์เพื่อแสดงถึงการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนทั้งในด้านสินค้าและบริการ สุขอนามัย (มติชนออนไลน์, 2564) พื้นที่อำเภอสวนผึ้งจึงนับว่าเป็นพื้นที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ดังความสำคัญและพื้นที่ซึ่งมีบทเรียนการจัดการท่องเที่ยวอยู่แล้วข้างต้น ความสำคัญและที่มาของคณะผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการศึกษาสถานการณ์ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญในการสร้างอาชีพและรายได้ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ การท่องเที่ยวเชิง

สร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน และคาดหวังว่าผลการศึกษาจะเป็นองค์ความรู้ในการปรับใช้ในบริบทของพื้นที่โดยเฉพาะชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการบริหารจัดการและข้อมูลที่ดีในการส่งเสริม และองค์ความรู้จากการศึกษานี้จะเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาบริบทอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษา (Case Study Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง โดยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 18 คน ทั้งหมดเป็นการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงแบ่งออกเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 8 คน และการสนทนากลุ่มจำนวน 10 คน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมในพื้นที่ 2) มีประสบการณ์การร่วมกิจกรรมหรือการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดราชบุรี และ 3) มีความยินดีให้ข้อมูลตลอดการศึกษาวิจัยเพื่อให้ข้อมูลภาคสนามครบถ้วนที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลจากภาคสนามให้ครบถ้วน และสามารถเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน

2. ขอบเขตของการวิจัย ด้านเนื้อหาใช้พื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีเป็นพื้นที่กรณีศึกษาเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีบริบทที่หลากหลายหลายทางการท่องเที่ยว ในเป็นอำเภอที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวตลอดทั้งปี และเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า และมีกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกันหลายกลุ่มในการศึกษา ด้านประเด็นการศึกษา มุ่งศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพัฒนาชุมชน

3. เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบมีเค้าโครง (Structured Interview) มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และมีโครงสร้างเพื่อกำหนดประเด็น การสนทนาไว้เบื้องต้น ซึ่งเครื่องมือถูกพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดที่ใช้สำหรับการศึกษาคือการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพัฒนาชุมชน และตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลภาคสนามสมบูรณ์ที่สุด

4. ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และสรุปเป็นองค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่ครอบคลุมประเด็นการศึกษาในครั้งนี้ คือ แนวคิดการท่องเที่ยว แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และแนวคิดการพัฒนาชุมชน และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลจริง เพื่อวางแผนทางการศึกษาให้ได้ประเด็นที่ครอบคลุมและรอบด้านมากที่สุด ขั้นตอนที่ 2 การศึกษานี้เป็นปฏิบัติการภาคสนามผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษา และตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลมีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ และแนวคิดพื้นฐานที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้นในการศึกษา และขั้นตอนที่ 4 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบการพรรณนา

ภาพที่ 1 การสังเกตการณ์ภาคสนามพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีของผู้วิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลศึกษาสถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาบริบทอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ดังนี้

1.1 บริบทของพื้นที่เหมาะสม ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอำเภอสวนผึ้งเริ่มจากการมีต้นทุนทางภูมิศาสตร์พื้นที่ อำเภอสวนผึ้งเป็นอำเภอชายแดนของจังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,005.08 ตารางกิโลเมตร ศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับอิทธิพลจากพื้นที่ตั้งของแนวเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นพื้นที่อุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ และด้วยสภาพที่ปกคลุมด้วยป่าเขากว้างขวางส่งผลให้สภาพอากาศเย็น และขึ้นเกือบทุกฤดูกาล ด้านข้อมูลประชากร มีทั้งหมด 55,200 คน (ข้อมูลปี พ.ศ. 2566) มีอาณาเขตติดกับพื้นที่ด้านทิศเหนือ ติดกับเขตพื้นที่อำเภอด่านมะขามเตี้ย ด้านทิศตะวันออก ติดกับพื้นที่อำเภอ จอมบึง และอำเภอบ้านคา ทิศตะวันตกติดกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทยมีนาร์ โดยมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นเส้นแบ่งอาณาเขต ด้านการปกครอง มี 4 ตำบล 37 หมู่บ้าน คือ ตำบลสวนผึ้ง 8 หมู่บ้าน ตำบลท่าเคย 13 หมู่บ้าน ตำบลป่าหวาย 9 หมู่บ้าน และตำบลตะนาวศรี 7 หมู่บ้าน ด้วยสภาพที่พื้นที่ตั้งอยู่แนวชายแดนซึ่งมีความยาวถึง 53 กิโลเมตร มีหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนจำนวน 6 หมู่บ้าน ตั้งอยู่ในเขตตำบลสวนผึ้ง จำนวน 3 หมู่บ้าน คือบ้านผาปก (หมู่ 3) บ้านห้วยผาก (หมู่ 7) บ้านตะโกล่าง (8) และเขตตำบลตะนาวศรี จำนวน 3 หมู่บ้าน คือ บ้านบ่อหวี (หมู่ 4) และบ้านห้วยน้ำหนัก (หมู่ 6) สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยสภาพบริบทของพื้นที่และสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมและได้เป็นเครื่องสะท้อนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ 2 กลุ่มที่สำคัญ คือ

1.1.1 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอสวนผึ้ง คิดเป็นประมาณร้อยละ 6 ของประชากรทั้งหมด เป็นชาวไทยตะนาวศรีหรือเรียกชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้งมีถิ่น

กำเนิดมาจากบริเวณเทือกเขาตะนาวศรี โดยอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้ว กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มดั้งเดิมเรียกว่า “ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง” หรือ “ไทยตะนาวศรี” ประกอบด้วย “กะเหรี่ยงโพล์” หรือ “โปว์” และ “ปกากะญอ” หรือ “สกอว์” ได้ตั้งถิ่นฐานในฐานในเขตประเทศไทยตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ บทบาทสำคัญของชาวไทยตะนาวศรีคือการคอยดูแลความเรียบร้อยและส่งข่าวให้กับฝ่ายความมั่นคงของทางการไทย บนพื้นฐานของการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งกับการดำเนินชีวิต และจิตสำนึกของความเป็นคนไทย ตามประวัติบอกเล่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานกระจายตามลุ่มน้ำภาชีซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง ดังการสนทนากลุ่ม “พี่น้องกะเหรี่ยงทั้งหมดเดิมจะกระจายทั้งสวนผึ้ง ปากท่อ และบ้านคา จะกระจายตั้งถิ่นฐานตามแม่น้ำประชี (ภาชี) ซึ่งเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำการเกษตรและประกอบอาชีพ อีกทั้งยังอยู่ในพื้นที่เขาตะนาวศรีซึ่งเป็นถิ่นฐานเดิมตั้งแต่บรรพบุรุษได้เข้ามาพักตั้งถิ่นฐานตั้งแต่แรกเริ่ม” จากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่มีกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงกลุ่มที่ 2 ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้งจากพื้นที่เมืองมะริด ทวาย อันเป็นผลสืบเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศของสหภาพเมียนมาร์ ได้อพยพภายในสงครามโลกครั้งที่ 2 และปัจจุบันได้รับสัญชาติไทย (เชื้อสายกะเหรี่ยง) กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่เข้ามาทำงานเป็นคนงานเหมืองแร่ดีบุก ระหว่างปี พ.ศ. 2520-2526 และต่อเนื่อง พ.ศ. 2535-2538 ภาครัฐได้ออกหลักฐานเป็นบุคคลพื้นที่สูง (ทร. 14 บัตรสีฟ้า) และบางส่วนเป็นบัตรชุมชนบนพื้นที่สูง (บัตรสีเขียวขอบแดง) ทั้งนี้เพื่อเป็นการดูแลสวัสดิการพื้นฐาน กะเหรี่ยงกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงเกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศสหภาพเมียนมาร์ มีการอพยพเคลื่อนเข้ามาในประเทศไทย และอาศัยอยู่ศูนย์พักพิงในพื้นที่บ้าน ถ้ำหิน อำเภอสวนผึ้ง จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ด้วยสภาพบริบทของพื้นที่เทือกเขาตะนาวศรีในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้งอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำตกแก้งโจน น้ำตกบ่อหวี น้ำตกผาชนแดน เป็นต้น และรวมถึงวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้งมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ปลูกข้าว ปลูกพืชผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย หมู เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการล่าสัตว์ หาชองป่า และเก็บน้ำผึ้งเป็นอาชีพเสริมอีกด้วย ในอดีตชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้งมีความผูกพันกับป่าไม้เป็นอย่างมาก การดำเนินชีวิตประจำวันอาศัยป่าไม้เป็นแหล่งอาหาร แหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งทำมาหากิน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ป่าไม้ในอำเภอสวนผึ้งได้ถูกทำลายลงอย่างมาก ส่งผลให้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ชาวกะเหรี่ยงเริ่มหันมาประกอบอาชีพรับจ้างในเมืองมากขึ้น และมีการปรับปรุงวิถีชีวิตให้ทันสมัยมากขึ้น เช่น การหันมาใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น รถยนต์ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้ง ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตนไว้เป็นอย่างดี เช่น ภาษา การแต่งกาย ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการบวช และประเพณีการเฉลิมฉลองต่าง ๆ ถือเป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดราชบุรี

1.1.2 ชาวมอญ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอสวนผึ้งมาเป็นเวลานานเช่นกัน คิดเป็นประมาณร้อยละ 24 ของประชากรทั้งหมด ชาวมอญในอำเภอสวนผึ้งมีถิ่นกำเนิดมาจากบริเวณประเทศพม่า โดยอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเมื่อประมาณ 500 ปีมาแล้ว ชาวมอญในอำเภอสวนผึ้งมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ปลูกข้าว ปลูกพืชผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย หมู เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการประกอบอาชีพหัตถกรรม เช่น การทอผ้า การสานเสื่อ การจักสาน เป็นต้น ชาวมอญในอำเภอสวนผึ้งมีวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่น เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีลอยเรือ ประเพณีสงกรานต์ และประเพณีไหว้ผี เป็นต้น ในปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงและชาวมอญในอำเภอสวนผึ้งยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตนไว้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตสมัยใหม่มากขึ้น มีการประกอบอาชีพรับจ้างในเมืองมากขึ้น และมีการปรับปรุงวิถีชีวิตให้ทันสมัยมากขึ้น เช่น การหันมาใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น รถยนต์ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

การสืบค้นและสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ประเทศไทย ในปัจจุบัน พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองกลุ่มยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตนไว้เป็นเพื่อสืบทอดให้กับ ลูกหลาน อย่างไรก็ตาม ประเพณีและวัฒนธรรมบางส่วนได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไป เช่น ทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตสมัยใหม่มากขึ้น มีการประกอบอาชีพรับจ้างในเมือง มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุ วัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุ วัฒนธรรมต้องมีการพัฒนาและยกระดับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในโลกยุคการเปลี่ยนแปลง รวมถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม มีข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนา ดังนี้

2.1 แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมบนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1.1 การวางแผนที่คำนึงถึงความหลากหลาย การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมควรคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแผนการท่องเที่ยว และ สร้างโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสประสบการณ์และเรียนรู้จากวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.1.2 การสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อ การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมควรได้รับการสนับสนุนโครงการแลกเปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับชุมชน ในพื้นที่ที่เน้นการเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กันและกันทั้งด้านการสร้างรายได้ การพัฒนากิจกรรม และ การสร้างสรรค์ที่ใช้จุดแข็งทางวัฒนธรรมเป็นหลัก ทั้งนี้เป็นการให้โอกาสชุมชนได้พัฒนาศักยภาพตนเองจาก วัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วมาเป็นจุดขาย

2.1.3 การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและเชิงสร้างสรรค์ การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมควรตระหนักถึงสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จากกันและกันของสมาชิกกลุ่ม ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะพื้นฐาน กิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันและกัน กับกลุ่มเครือข่าย เช่น ผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยท้องถิ่นในพื้นที่ โรงเรียน เป็นต้น

2.1.4 การส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น การส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยเสริมสร้างความเข้าใจและความสนใจ ในประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถมีประสบการณ์ท่องเที่ยวที่เป็นมิตรและเข้าใจเชิงลึก ถึงสิ่งท้องถิ่น ที่ส่งผลให้มีการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ในชุมชนท้องถิ่นได้แก่การพัฒนา ศิลปวัฒนธรรม และเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้ก้าวหน้าขึ้น

2.2 การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และ วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมมุ่งเน้นการกระจาย และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นออกไปสู่สาธารณะ เช่น การสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวที่ใช้เป็นโครงสร้างให้กับ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่เป็นมิตรและเข้าใจในแง่มุมต่าง ๆ ของวัฒนธรรมท้องถิ่นได้มากขึ้น นอกจากนี้ การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมยังสามารถสร้างรายได้และ โอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้ด้วย โดยการสร้างสินค้าหรือบริการที่เชื่อมโยงกับประเพณีและวัฒนธรรม ท้องถิ่น เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะพื้นเมืองหรือการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความ

น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมมีผลต่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนและสร้างความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจและสังคม มีประเด็นที่สำคัญดังนี้

2.2.1 การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นที่ตั้ง การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นที่ตั้ง เป็นการสนับสนุนโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความเข้มแข็งของประชากรทุกวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นสร้างโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน โดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมของชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการท่องเที่ยว แนวทางดังกล่าวจะส่งเสริมให้ชุมชนเติบโตและมีความสามารถทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และสร้างความเข้มแข็งทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.2.2 การสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นการสนับสนุนการสื่อสารที่เปิดกว้างและประสานงานร่วมกันในชุมชน โดยสร้างแพลตฟอร์มที่ช่วยในการแบ่งปันข้อมูลและความรู้ เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันท่องเที่ยวที่ชุมชนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว แนะนำกิจกรรมที่น่าสนใจ หรือแบ่งปันประสบการณ์การท่องเที่ยว การสร้างแพลตฟอร์มการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยการเชื่อมโยงชุมชนและผู้ท่องเที่ยวในกิจกรรมและประสบการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชุมชนสามารถแสดงและแบ่งปันสิ่งที่ทำให้พิเศษในวัฒนธรรมท้องถิ่น และผู้ท่องเที่ยวสามารถได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างจากที่อื่นที่เข้าใจวัฒนธรรมและชุมชนได้ดีขึ้น

2.2.3 การสนับสนุนโครงการที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมนั้นไม่ได้เพียงแค่อเป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อนหรือสัมผัสประสบการณ์ต่าง ๆ แต่ยังเป็นการสร้างความร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนท้องถิ่นและผู้เข้ามาเยี่ยมชม โดยการสนับสนุนโครงการที่เน้นการทำงานร่วมกันและเผยแพร่พหุวัฒนธรรมจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจในวัฒนธรรมของกันและกัน การสร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนเป็นอีกด้านหนึ่งที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เนื่องจากมีการให้โอกาสให้กับประชาชนท้องถิ่นเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท่องเที่ยวและวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ในเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

2.2.4 การสร้างการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม การสร้างการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมจะช่วยให้ประชาชนท้องถิ่นเข้าใจและรักษาสืบสานที่เป็นพื้นฐานและสำคัญในวัฒนธรรมของตนเอง โดยทั้งผู้ให้บริการท่องเที่ยวและผู้เข้าชมจะมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ ศาสนา และประเพณีของท้องถิ่นที่เข้าชม ทำให้เกิดความเข้าใจและความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมยังสามารถช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน โดยการสนับสนุนการพัฒนาและรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การสร้างพื้นที่สำหรับการแสดงศิลปะและวัฒนธรรม การสนับสนุนการสร้างพื้นที่สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ทำให้ชุมชนมีความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจที่จะมาเรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยทำให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้ในระยะยาว

อภิปรายผล

1. จากการศึกษา พบว่า สถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย การเลือกใช้พื้นที่ที่เหมาะสม เน้นเครือข่ายการศึกษาและการพัฒนาชุมชน ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และความสามารถในการบูรณาการท่องเที่ยวเพื่อ

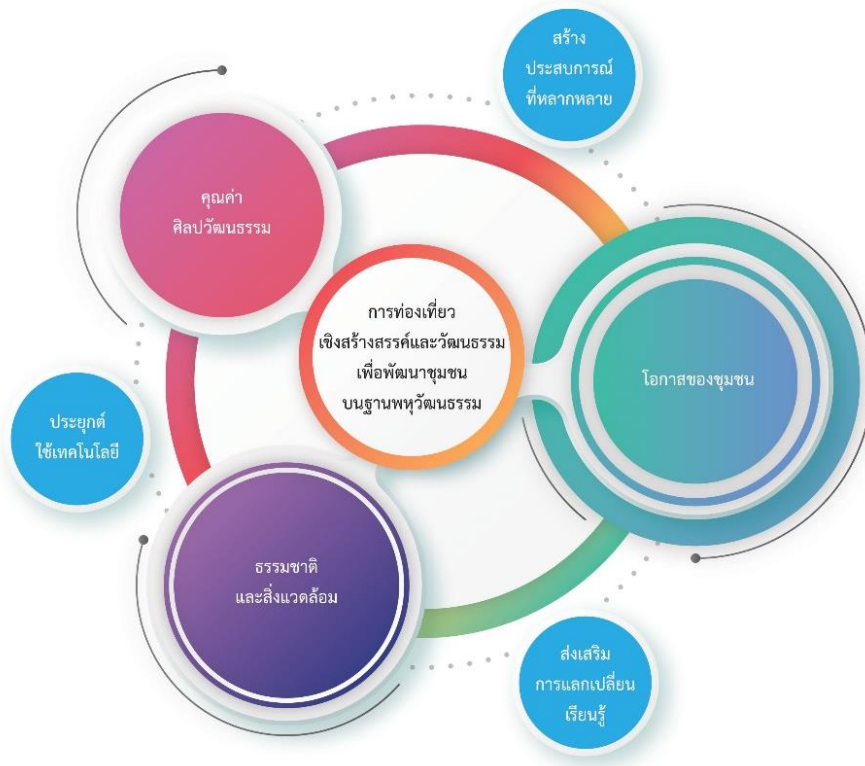
พัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วยังสะท้อนถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวบนฐานพหุวัฒนธรรมซึ่งต้องคำนึงถึงการเลือกใช้พื้นที่ที่เหมาะสม สร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น การเน้นเครือข่ายการศึกษาและการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในชุมชนท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ชัดเจน กำหนดแผนที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่น และความสามารถในการบูรณาการท่องเที่ยว ผสมผสานกับกิจกรรมและสิ่งที่ทำให้ผู้ท่องเที่ยวได้สัมผัสวัฒนธรรมและสร้างประสบการณ์ที่ตรงกับแบบชีวิตท้องถิ่น สอดคล้องกับ นริศรา กรุดนาค และนรินทร์ สังข์รักษา พบว่า แนวทางการพัฒนาการพัฒนาและอนุรักษ์เมืองเก่า 7 แนวทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ 1) การมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่ม 2) การสร้างจิตสำนึก 3) การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนผ่านการจัดตั้ง 4) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต 5) การป้องกันภัยคุกคาม 6) การประหยัดพลังงานและสภาพแวดล้อม และ 7) การดูแลและบำรุงรักษา อาคาร และสาธารณูปการ (นริศรา กรุดนาค และนรินทร์ สังข์รักษา, 2566) สอดคล้องกับ สมิตธิรักษ์ จันทักษ์ และกัญญา จิรทิวาวัช ได้ศึกษาพบว่า 1) ทุนศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ ด้านบริบทและทุนศักยภาพพื้นที่ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบหลัก สภาพชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ 2) องค์ประกอบรอง เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยว กิจกรรม และสินค้า และ 3) องค์ประกอบส่วนเพิ่มเติม เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ในการท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการ เป็นการจัดการต้นทุนชุมชนที่มี เช่น ตลาดน้ำ สินค้า อาหาร วิถีเกษตรแบบดั้งเดิม และพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยมีขั้นตอนดำเนินงาน ได้แก่ 1) ศูนย์ประสานงานหลักด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) บริหารจัดการแบบยั่งยืนและยืดหยุ่น 3) เสริมศักยภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ 4) ส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญา 5) ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และ 6) เปิดพื้นที่เรียนรู้และจัดการความรู้ และแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ การศึกษาและตั้งรับ การดูแลและป้องกันตัวเอง การฟื้นฟู และการเรียนรู้และปรับตัวกับสถานการณ์ (สมิตธิรักษ์ จันทักษ์ และกัญญา จิรทิวาวัช, 2565) และสอดคล้องกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยมุ่งเน้นการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค พัฒนาการท่องเที่ยวสาขาที่มีศักยภาพ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อม อภิปรายได้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่เป็นการส่งเสริมอาชีพ รายได้ สร้างคุณค่าให้กับทุนศักยภาพที่มีอยู่และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ชุมชนสามารถเรียนรู้ จัดการตนเองได้ และนำไปสู่ความยั่งยืนระดับพื้นที่ได้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566)

2. พบว่า ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) การวางแผนที่คำนึงถึงความหลากหลาย การสร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ และการนำเสนอการเรียนรู้ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 2) การพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยส่งเสริมความเข้มแข็งโดยใช้ทุนทางสังคม สร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการทำงานร่วมกัน และการสร้างการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ข้อเสนอดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับฐานรากเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและการทำงานข้ามวัฒนธรรมเพื่อยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิรันธ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก พบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้งเน้นการสร้างหรือเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างนวัตกรรมในกิจกรรมท่องเที่ยว และการให้บริการใหม่ ๆ โดยผู้ประกอบการและชุมชนร่วมมือกัน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และการเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยว

เพื่อให้ส่วนผิวก้าวสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการปรับใช้องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมหรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์ และการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้ส่วนผิเป็นสิ่งที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเติบโตในแง่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (ปิ่นธิดา ชิมโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, 2559) และสอดคล้องกับ ยุติ จิตต์โกศล ได้ให้ข้อเสนอแนะผลการศึกษาว่า ข้อเสนอแนะการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสำหรับชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยมในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย 5 ประการ คือ 1) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่สะท้อนความโดดเด่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) พัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเช่นการเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวก 3) พัฒนาด้านการตลาด 4) พัฒนาสินค้าที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน และ 5) พัฒนาศักยภาพในการนำเที่ยวของบุคลากรในชุมชน (ยุติ จิตต์โกศล, 2561) และสอดคล้องกับ สุวดี บุญมาจรินนท์ และคณะ พบว่า การออกแบบประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มาจากพื้นฐานทุนของท้องถิ่น การมีนักสื่อความหมายท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอด และการผสมผสานประเพณีวัฒนธรรมทั้งห้า เป็นการสร้างประสบการณ์ให้ก่อเกิดแก่นักท่องเที่ยวที่มีคุณค่า น่าจดจำ และยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ อันนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน สามารถอธิบายได้ว่า ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม รวมทั้งการจัดการท่องเที่ยวที่เน้นความหลากหลาย การสร้างโอกาสประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ และการนำเสนอความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ร่วมกับการพัฒนาชุมชนผ่านการส่งเสริมความเข้มแข็ง ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกัน และการสร้างการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม การศึกษาข้างต้นได้เห็นว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวควรมีการการปรับใช้ องค์ประกอบที่สำคัญให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ชุมชน และทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อสร้างความยั่งยืนในท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมต่อไป (สุวดี บุญมาจรินนท์ และคณะ, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมมีองค์ประกอบหลายประการที่มีผลต่อประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและเป็นประสบการณ์ที่สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย การสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีการเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมพื้นที่ทั้งในลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกทำ การรักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ การให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนการรักษาธรรมชาติในสถานที่ท่องเที่ยว การสร้างโอกาสในชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรสนับสนุนโครงการท้องถิ่นที่สร้างงานและสร้างรายได้ในชุมชน การส่งเสริมการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยน การท่องเที่ยวควรสนับสนุนโปรแกรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับสถานที่ การสร้างประสบการณ์ที่มีความหลากหลาย ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านกิจกรรม อาหาร และประสบการณ์ทั่วไป และ การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ ในการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีความสมจริง กล่าวได้ว่าการผสมผสานองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเป็นประสบการณ์ที่มีค่าและสร้างสรรค์ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น สามารถเป็นองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้จากการศึกษา

สรุปและข้อเสนอแนะ

สถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมจากการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงบริบทของพื้นที่ เครือข่ายการศึกษา ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว และความสามารถในการบูรณาการการท่องเที่ยว เป็นส่วนสำคัญที่นำพาการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนว่าควรคำนึงถึงความหลากหลาย สร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ นำเสนอการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และพัฒนาชุมชนโดยการสนับสนุนการทำงานร่วมกันและสร้างระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะเน้นการเสริมความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและการทำงานข้ามวัฒนธรรมเพื่อยั่งยืนทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ ซึ่งพื้นที่ศึกษามีต้นทุนเดิมที่สามารถบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสังคมภายนอกได้ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คณะผู้วิจัยเห็นว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญมากในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับฐานราก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เป็นการสร้างรายได้ และเพิ่มคุณค่าความเป็นเจ้าของวัฒนธรรมของตนเอง ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารoundต่อไป การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในปัจจุบัน ควรมีการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการเรียนรู้และพัฒนาบทเรียนแนวปฏิบัติที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับทุนศักยภาพของชุมชนด้านการท่องเที่ยว เช่น มิติพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานราก การส่งเสริมกิจกรรมเชิงศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ได้มาตรฐานรองรับการท่องเที่ยว เช่น มาตรฐานสินค้า OTOP สินค้าจากกลุ่ม SMEs เป็นต้น จะเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2561). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 - 2564 ของกรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: วีไอพี ก๊อปปีปรินต์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). แผนวิสาหกิจ ททท. พ.ศ. 2566 - 2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2567 - 2570) : Final Report. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดทำแผนวิสาหกิจ ททท.
- ธารารัตน์ สัญญะโม และคณะ. (2564). การเสริมศักยภาพความรอบรู้ด้านสุขภาพของท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 5(2), 70-88.
- นริศรา กรุดนาค และนรินทร์ สังข์รักษา. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานทุนทางวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ “ย่านเมืองเก่า” จังหวัดเพชรบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(10), 335-349.
- ปริญ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. วารสารเวอร์ริเดียน มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(1), 250-268.
- มติชนออนไลน์. (2564). ราชบุรีนำร่องท่องเที่ยวอำเภอสวนผึ้ง มอบป้ายสัญลักษณ์ผู้ประกอบการ สร้างความเชื่อมั่นนักท่องเที่ยว. เรียกใช้เมื่อ 27 มกราคม 2567 จาก https://www.matichon.co.th/region/news_3028509
- _____. (2566). เศรษฐา มอบนโยบายท่องเที่ยว ขอโทษถ้าพูดไม่ลื่นหู แค่อยากดึงศักยภาพไทยสู่สายตาโลก. เรียกใช้เมื่อ 27 มกราคม 2567 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_4329009
- ยุวดี จิตต์โกศล. (2561). การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ ชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 14(2), 50-86.
- สมิทธิรักษ์ จันทรักษ์ และกัญญา จิรทิวาวัช. (2565). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ในพื้นที่ปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร. วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์, 9(7), 390-406.
- สำนักงานจังหวัดราชบุรี. (2566). แผนปฏิบัติราชการประจำปีของราชบุรี. เรียกใช้เมื่อ 16 พฤษภาคม 2567 จาก <https://rbpho.moph.go.th/upload-file/doc/files/25122023-093737-5245.pdf>
- สุวดี บุญมาจรีนนท์ และคณะ. (2565). การออกแบบประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 19(2), 84-92.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

วารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอ องค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุน การศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชา เกี่ยวกับ ศาสนศึกษา การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม เศรษฐศาสตร์ทั่วไป เศรษฐมิติและการเงิน สังคมศาสตร์ทั่วไป สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้ง ภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภท บทความวิจัย และ บทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนจะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทิศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับองค์ความรู้ สาขาวิชาเกี่ยวกับ ศาสนศึกษา การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม เศรษฐศาสตร์ทั่วไป เศรษฐมิติและการเงิน สังคมศาสตร์ทั่วไป สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 และไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบหน้ากระดาษทั้ง 4 ด้าน 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง (ถ้ามี) ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น **ตารางที่ 1** และ **ภาพที่ 1** รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 คำ

- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3 - 5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) **สรุปและขอเสนอแนะ (Conclusion and Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) **กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement)** (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)
- 9) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)**
- 2) **บทนำ (Introduction)**
- 3) **เนื้อเรื่อง (Content)** แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) **สรุป (Conclusion)**
- 5) **เอกสารอ้างอิง (Reference)**

4. รูปแบบการอ้างอิงเอกสารทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความ

ถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าใน การตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด - ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียน และปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง เช่น ธรรมนูญตำบล หมายถึง กติการ่วม ข้อตกลงร่วมของคน ในชุมชนที่เกิดจาก สำนัก ของคนในตำบลที่มาอยู่ร่วมกันและสามารถกำหนดเป้าหมายอนาคตของตนเอง ตามวิถีชีวิตแห่งจิตสำนึกร่วม โดยการบูรณาการทุนชุมชนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการตนเองของตำบล การทำธรรมนูญ จึงมีองค์ประกอบส่วนระดับและกระบวนการหลายขั้นตอน มีเรียกว่า ธรรมนูญ ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือระเบียบชุมชน เป็นต้น มีหัวใจสำคัญของธรรมนูญนั้นอยู่ที่การจัดรูปแบบของอำนาจใหม่ให้เกิดปฏิบัติการเกิดการยอมรับร่วมกันในเงื่อนไข กฎเกณฑ์ และมาตรการการควบคุมต่าง ๆ (สำนักสนับสนุนสภาพองค์กรชุมชน, 2559) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตของประชากรไทยและสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมาก ส่งผลให้ประเทศชาติมีความรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ ทำให้ประชากรไทยมีความสุขกาย และมีความพอใจกับวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมไทยในปัจจุบันโดยทั่วไปมีความเสื่อมในด้านศีลธรรมและคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ประชากรมีค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อตามกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต), 2556)

ในกรณีที่ต้องการอ้างคำกล่าว หรือต้องการยกผลการวิจัยของนักวิจัยมายืนยัน มีรูปแบบการอ้างอิงดังนี้ คือ หลังชื่อผู้เขียน ครั้งแรก ยังไม่ต้องใส่ปี พ.ศ. แต่ให้ใส่หลังจากเนื้อความจบแล้วแทน ตัวอย่างเช่น

ดังผลการวิจัย ญัฐธิกานต์ ไสกงโสได พบว่า การเจริญเติบโตในนักเรียนอายุ 6 - 12 ปี จำนวน 1,492,089 คน จาก 76 จังหวัด นักเรียนมีภาวะอ้วน จำนวน 187,000 คน เตี้ย จำนวน 254,620 คน และผอม จำนวน 99,112 คน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นักเรียนที่เตี้ยและผอม จะมีสติปัญญาด้อย เรียนรู้ช้า ภูมิคุ้มกันโรคต่ำ ติดเชื้อได้ง่าย นักเรียนที่มีภาวะอ้วน เสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น (ญัฐธิกานต์ ไสกงโสได, 2559)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกล่าวถึงชื่อครั้งแรกจะยังไม่ระบุ ปี พ.ศ. ตามหลังแต่จะมารระบุ (ชื่อ-นามสกุล, ปี พ.ศ.) หลังจากเนื้อความจบแล้ว

การกรอกข้อมูลอ้างอิงระบบนาม - ปีจะต้องดำเนินการกรอกในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2013 ขึ้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอนัตตลักขณสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 โดยมีใจความสำคัญของพระสูตรว่า "ภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตาภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอนัตตาแล้วไซ้ รูป เวทนา สัญญา สังขารวิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึงได้ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นอนัตตา ฉะนั้น จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลย่อมไม่ได้ ในรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น" (วิ.ม.(ไทย) 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล, 2564)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และคณะ, 2564)
- 5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562)
- 6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูพรหมเขตคณารักษ์, 2564) หรือ (กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564) หรือ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)
- 7) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาไทยให้ใช้ ก ข ค ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ก), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ข), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ค)
- 8) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด หรือให้ใช้นักวิชาการที่เป็นที่รู้จักของวงการวิชาการทั่วไปมากที่สุด ซึ่งในกรณีนี้เรียกว่า “การอ้างอิงซ้อน” การอ้างอิงซ้อนสามารถอ้างอิงซ้อนได้ไม่เกิน 3 รายการ เช่น การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม คนที่ได้รับการศึกษาจะทำให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความเจริญงอกงามนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม (Dewey, J. 1965); (พุทธทาสภิกขุ, 2549); (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2555)

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Dewey, J., 1965)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Vogler, R. & Huber, B., 2008)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keller, K. L. et al., 2008)
- 4) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ A B C ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (Khongkhawai, S., 2021A), (Khongkhawai, S., 2021B), (Khongkhawai, S., 2021C),
- 5) กรณีการอ้างอิงซ้อน ให้ใช้หลักการเดียวกันกับภาษาไทย

4.2 การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (หัวข้อเอกสารอ้างอิง)

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สุภากร จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม/ (หน้า). สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ใน บทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92 - 115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรร กิติวิสิณ. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

วชิรवारณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเดื่อ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพหุระดับด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

พระณัฐพงษ์ สิริสุวรรณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id

Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.
- พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.
- ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ในบทความจาก สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสกสรร กิตติวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.
- วชิรารวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพระดับด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).

- Browder, D. M. et al. (2001). Reviewing resources on self-determination: A map for teachers. Remedial and Special Education, 22(4), 233-244.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers
- Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JSSD> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : suriya.sur@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2013 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 และไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัยบทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนหรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิงก์วารสารฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน^{1*}, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน², ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³ (ภาษาไทย) (14 pt)
Author's name-surname^{1*}, Author's name-surname¹, Author's name-surname², Author's name-surname³, Author's name-surname³ (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

¹หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

¹Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

²หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

²Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

³หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

³Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ สั้น ๆ
ได้ใจความ.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3 - 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

.....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

.....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล).....

.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt).....

2. (16 pt).....

3. (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

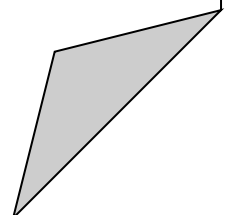
(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมี
ชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน^{*}, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน², ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³ (ภาษาไทย) (14 pt)
 Author's name-surname^{*}, Author's name-surname¹, Author's name-surname², Author's name-surname³, Author's name-surname³, (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

¹หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

¹Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

²หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

²Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

³หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

³Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

^{*}Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....

.....

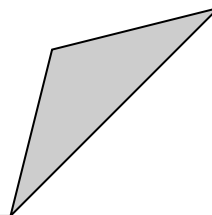
.....

.....

.....

Keywords: 3 - 5 words

.....(16 pt).....

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....